

Podstrategia kształtowania przestrzeni publicznej. Plan operacyjny – część I. Gminny Program Rewitalizacji

Spis treści

Wykaz skrótów	4
Wstęp	5
1. Opis powiązań programu z dokumentami strategicznymi i planistycznymi gminy	8
2. Diagnoza czynników i zjawisk kryzysowych oraz skala i charakter potrzeb rewitalizacyjnych (w tym analiza przyczyn degradacji i charakterystyka sytuacji na obszarze objętym GPR-em)	14
2.1. Informacje ogólne (położenie geograficzne, rys historyczny, podział administracyjny)	14
2.2. Sfera społeczna	15
2.2.1. Struktura demograficzna i społeczna	15
2.2.2. Pomoc społeczna	18
2.2.3. Edukacja	25
2.2.4. Kapitał społeczny	27
2.2.5. Bezpieczeństwo publiczne	30
2.2.6. Charakterystyka bezrobocia	31
2.2.7. Podsumowanie	34
2.3. Sfera gospodarcza	35
2.3.1. Liczba i struktura podmiotów gospodarczych	35
2.3.2. Najważniejsze zakłady działające w gminie	38
2.3.3. Podsumowanie	39
2.4. Sfera środowiskowa	39
2.4.1. Obszary chronione oraz tereny zielone	39
2.4.2. Jakość środowiska	42
2.4.3. Gospodarka odpadami	43
2.4.3. Podsumowanie	44
2.5. Sfera przestrzenno-funkcjonalna	45
2.5.1. Struktura użytkowania gruntów	45
2.5.2. Charakterystyka przestrzeni publicznych, w tym tereny rekreacyjne	47
2.5.3. Dostępność komunikacyjna	47
2.5.4. Zabytki	48
2.5.5. Podsumowanie	50
2.6. Sfera techniczna	50
2.6.1. Charakterystyka zasób mieszkaniowy oraz budynki i budowle o innym przeznaczeniu	51
2.6.2. Infrastruktura techniczna	53
2.6.3. Podsumowanie	54
3. Wyniki badania ankietowego	55
3.1. Metodologia	55

3.2.	Próba	55
3.3.	Wyniki badania	56
3.4.	Wnioski w zakresie diagnozy czynników i zjawisk kryzysowych.....	60
3.4.1.	Sfera społeczna.....	60
3.4.2.	Sfera gospodarcza.....	65
3.4.3.	Sfera środowiskowa.....	65
3.4.4.	Sfera przestrzenno-funkcjonalna	67
3.4.5.	Sfera techniczna	69
4.	Zasięgi przestrzenne obszaru/obszarów rewitalizacji	71
5.	Wizja stanu obszaru po przeprowadzeniu rewitalizacji	81
6.	Cele rewitalizacji oraz kierunki działań	81
7.	Planowane, podstawowe projekty i przedsięwzięć rewitalizacyjnych wraz z charakterystyką pozostałych rodzajów przedsięwzięć rewitalizacyjnych	91
8.	Mechanizmy zapewnienia komplementarności w ramach programu rewitalizacji ...	108
9.	Indykatoryne ramy finansowe.....	111
10.	Mechanizmy włączenia mieszkańców, przedsiębiorców i innych podmiotów i grup aktywnych na terenie gminy w proces rewitalizacji	114
10.1.	Podstawowe założenia partycypacji.....	114
10.2.	Techniki i narzędzia partycypacyjne oraz działania aktywizacyjne.....	115
11.	System realizacji (wdrażania) programu rewitalizacji	118
11.1.	Podstawowe zasady wdrażania Gminnego Programu Rewitalizacji.....	118
11.2.	Podmioty odpowiedzialne za wdrażania Gminnego Programu Rewitalizacji.	118
12.	System monitoringu i oceny skuteczności działań i system wprowadzania modyfikacji w reakcji na zmiany w otoczeniu programu.....	119
13.	Załącznik 1. Nazwy działań poszczególnych programów operacyjnych.....	122
14.	Spis tabel.....	124
15.	Spis rysunków	127

Wykaz skrótów

BDL/GUS – Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego

CAWI - ang. Computer-Assisted Web Interview , wspomagany komputerowo wywiad przy pomocy strony www

CIS – Centrum Integracji Społecznej

DK – droga krajowa

EFRR – Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego

EFS – Europejski Fundusz Społeczny

FS – Fundusz Spójności

GPR – Gminny Program Rewitalizacji

KK – Kodeks Karny

KZK GOP - Komunikacyjny Związek Komunalny Górnośląskiego Okręgu Przemysłowego

MOK – Miejski Ośrodek Kultury

MOPS – Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej

MOSiR – Miejski Ośrodek Sport i Rekreacji

MZK Tychy – Miejski Zakład Komunikacji w Tychach

NGO – Organizacje pozarządowe

PAPI – ang. Paper & Pen Personal Interview, bezpośredni indywidualny wywiad kwestionariuszowy

PKD – Polska Klasyfikacja Działalności

PKP/PKM – Polskie Koleje Państwowe/Przedsiębiorstwo Komunikacji Miejskiej

POIiŚ – Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko

POWER – Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój

PUP – Powiatowy Urząd Pracy

RPO WSL – Regionalny Program Operacyjny Województwa Śląskiego

RPO WSL 2014 – 2020 - Regionalny Program Operacyjny Województwa Śląskiego na lata 2014 - 2020

Wstęp

Gminny Program Rewitalizacji (GPR) dla gminy Mikołów jest częścią dokumentu pn. „Podstrategia kształtowania przestrzeni publicznej (w tym rewitalizacji obszarów zdegradowanych i działania na rzecz rozwoju przestrzeni publicznych służących wzmocnieniu lokalnych więzi społecznych oraz opieki nad zabytkami) na lata 2016-2025 wraz z Planem Operacyjnym”. Podstrategia została opracowywana w ramach projektu „J-odnolita S-strategia T-erytorialna = spójny obszar funkcjonalny powiatu mikołowskiego poprzez wzmocnienie mechanizmów efektywnej współpracy JST”, realizowanego w ramach programu „Rozwój miast poprzez wzmocnienie kompetencji jednostek samorządu terytorialnego, dialog społeczny oraz współpracę z przedstawicielami społeczeństwa obywatelskiego” finansowanego ze środków Mechanizmu Finansowego EOG 2009-2014.

Celem dokumentu jest odpowiedź na pytanie jak rozwiązać kluczowy problem obszaru, jakim jest rewitalizacja obszarów zdegradowanych. Rewitalizacja zgodnie z Wytycznymi w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020 Ministerstwa Rozwoju i Infrastruktury z dnia 3 lipca 2015 r. to *kompleksowy proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych poprzez działania całościowe (powiązane wzajemnie przedsięwzięcia obejmujące kwestie społeczne oraz gospodarcze lub przestrzenno-funkcjonalne lub techniczne lub środowiskowe), integrujące interwencję na rzecz społeczności lokalnej, przestrzeni i lokalnej gospodarki, skoncentrowane terytorialnie i prowadzone w sposób zaplanowany oraz zintegrowany poprzez programy rewitalizacji*. Bardzo ważnym aspektem prowadzenia procesu rewitalizacji jest człowiek, dlatego u podstawy podejmowanych działań rewitalizacyjnych leżą kwestie związane z rozwiązaniem problemów społecznych.

Gminny Program Rewitalizacji został opracowany zgodnie z zasadami:

- kompleksowości, co oznacza, że Program zawiera projekty rewitalizacyjne współfinansowane zarówno ze środków publicznych, w tym EFRR, EFS, FS, funduszy norweskich i EOG oraz prywatnych, które rozwiązują kwestie społeczne bez pomijania innych sfer jak sfera gospodarcza, przestrzenno-funkcjonalna, techniczna czy środowiskowa,
- koncentracji, czyli skupieniu działań na wybranym obszarze, który ma szczególne znaczenie dla rozwoju gminy i w największym stopniu dotknięty jest zidentyfikowanymi problemami i negatywnymi zjawiskami,
- komplementarności, która dotyczy kilku sfer: przestrzennej, problemowej, proceduralno-instytucjonalnej, międzyokresowej oraz źródeł finansowania. Komplementarność przestrzenna projektów oznacza, że realizowane przedsięwzięcia powinny być spójne między sobą i oddziaływać na cały obszar dotknięty stanem kryzysowym, a jednocześnie nie mogą powodować wykluczenia społecznego na innych obszarach. Komplementarność problemowa oznacza, że realizowane projekty/przedsięwzięcia powinny się wzajemnie dopełniać tematycznie, co ma przeciwdziałać na fragmentację działań np. wyłącznie w sferze technicznej bądź społecznej. Komplementarność oznacza także powiązanie działań rewitalizacyjnych z celami strategicznymi gminy. Komplementarność proceduralno-instytucjonalna dotyczy zachowania spójności w działaniach prowadzonych przez różne instytucje i stosując zróżnicowane procedury. Kompleksowość międzyokresowa dotyczy możliwości realizacji przedsięwzięć uzupełniających w stosunku do tych realizowanych w perspektywie finansowej na lata 2007-2013, natomiast komplementarność źródeł finansowania oznacza umiejętne łączenie finansowania projektów ze środków EFRR, EFS i FS, funduszy norweskich i EOG bez ryzyka

podwójnego finansowania oraz np. łączenia środków ze źródeł prywatnych i publicznych.

- partnerstwa i partycypacji, co oznacza, że Program został opracowany przy udziale samorządu gminnego i partnerów społecznych. Zakłada on również udział społeczności lokalnej na etapie realizacji i wdrażania działań zaproponowanych w Programie Rewitalizacji.

Gminny Program Rewitalizacji jest dokumentem operacyjnym, którego celem jest zaprogramowanie takich działań, które pozwolą w perspektywie czasu na wyprowadzenie obszarów zdegradowanych ze stanu kryzysowego, jednocześnie przyczyniając się do rozwoju społeczno-gospodarczego całej gminy.

Istotne w procesie rewitalizacji jest to, że w jego centrum stoi człowiek – jego problemy, potrzeby i oczekiwania. Dlatego też jednym z najważniejszych elementów GPR jest diagnoza czynników i zjawisk kryzysowych, która pozwoliła na zidentyfikowanie obszarów problemowych zlokalizowanych na terenie gminy, na których następuje koncentracja negatywnych zjawisk przede wszystkim w sferze społecznej i dodatkowo minimum w jednej z sfer: gospodarczej, środowiskowej, technicznej i przestrzenno-funkcjonalnej. Diagnoza była podstawą do wyznaczenia obszarów zdegradowanych i do rewitalizacji. Została ona opracowana na podstawie danych ilościowych, ale także przy czynnym udziale społeczności lokalnej. W ramach diagnozy zostało przeprowadzone badanie społeczne oraz spotkania konsultacyjne. na Centrum, dzielnicę Kamionka oraz poszczególne sołectwa. Ze względu na dostępność danych, w poszczególnych sferach zostały uwzględnione następujące wskaźniki:

Sfera społeczna:

- liczba organizacji w przeliczeniu na 1 000 mieszkańców danej jednostki,
- liczba osób korzystających z zasiłków z pomocy społecznej w przeliczeniu na 1 000 mieszkańców danej jednostki,
- liczba przestępstw przeciwko rodzinie i opiece w przeliczeniu na 1 000 mieszkańców danej jednostki,
- liczba wydanych "Niebieskich Kart" w przeliczeniu na 1 000 mieszkańców danej jednostki,
- % osób bezrobotnych w ogólnej liczbie mieszkańców danej jednostki,
- frekwencja w wyborach samorządowych w 2014 r.,
- liczba osób niepełnosprawnych korzystających z pomocy społecznej w przeliczeniu na 1 000 mieszkańców danej jednostki.

Sfera gospodarcza:

- liczba zarejestrowanych działalności gospodarczej w przeliczeniu na 1 000 mieszkańców.

Sfera środowiskowa:

- powierzchnia terenów zielonych w danej jednostce,
- powierzchnia obszarów prawnie chronionych w (ha),
- miejsca występowania substancje stwarzających szczególne zagrożenie dla środowiska (eternit, azbest, PCB itp.).

Sfera przestrzenno-funkcjonalna:

- odsetek dróg we własności gminnej wymagających remontów w podziale na jednostki,
- liczba obiektów zabytków,
- powierzchnia przestrzeni publicznych w poszczególnych jednostkach.

Sfera techniczna:

- odsetek budynków mieszkalnych wybudowanych przed 1970 rokiem,
- odsetek budynków generujących emisje niskie, czyli niepodłączonych do sieci ciepłowniczej,
- liczba budynków niezamieszkałych w danej jednostce,
- powierzchnia mieszkania na 1 użytkownika.

Po przeanalizowaniu powyższych wskaźników możliwe było wyznaczenie obszarów, które w pierwszej kolejności powinny być poddane rewitalizacji.

W procesie prac nad dokumentem interesariusze Programu mieli także możliwość zgłaszania swoich pomysłów na projekty i przedsięwzięcia rewitalizacyjne. Projekty te zostały zebrane i poddane ocenie zgodnie z przyjętymi kryteriami.

Projekt dokumentu został także poddany procesowi konsultacji społecznych.

Gminny Program Rewitalizacji zawiera szereg działań niezbędnych do podjęcia w celu zapewnienia spójnego i zrównoważonego rozwoju całej gminy, przy szczególnych uwzględnieniu obszarów zdegradowanych i do rewitalizacji. Bardzo ważnym aspektem przy wdrażaniu Gminnego Programu Rewitalizacji będzie współpraca wszystkich interesariuszy działających na terenie gminy.

1. Opis powiązań programu z dokumentami strategicznymi i planistycznymi gminy

Gminny Program Rewitalizacji jest jednym z programów operacyjnych gminy, dlatego też działania w nim zaproponowane powinny wpisywać się w prowadzoną politykę rozwojową gminy i być spójne z wizją, do której dąży wspólnota samorządowa. Jednocześnie nie może on funkcjonować w oderwaniu od innych dokumentów planistycznych i strategicznych obowiązujących w gminie. Poniższa tabela przedstawia powiązania Gminnego Programu Rewitalizacji z innymi dokumentami strategicznymi i planistycznymi gminy.

Strategia Rozwoju Gminy Mikołów na lata 2008-2015

Strategia zawiera szesnaście celów strategicznych, którym przypisane są cele operacyjne i działania. Cele wpisują się w trzy obszary tj. w sferę środowiska naturalnego, sferę społeczną i gospodarczą. Wszystkie cele strategiczne i operacyjne ww. sferach zostały zaprojektowane i będą realizowane w celu wykonania długofalowego nadrzędnego celu rozwojowego gminy Mikołów - „Zapewnienie godziwych standardów jakości życia społeczności lokalnej, na poziomie społecznie akceptowalnym oraz sprostanie wyzwaniom przyszłości i zmieniającego się otoczenia”.

Poniższe tabele pokazują powiązania między Programem Rewitalizacji a poszczególnymi dokumentami strategicznymi i planistycznymi.

Tabela 1. Powiązanie Gminnego Programu Rewitalizacji ze Strategią Rozwoju Gminy Mikołów na lata 2008-2015

Cele strategiczne i operacyjne Strategii Rozwoju Gminy Mikołów na lata 2008-2015	Cele strategiczne i operacyjne Gminnego Programu Rewitalizacji
Cel strategiczny 1. Ochrona wód powierzchniowych i podziemnych – wysoka jakość wód	<p>Cel strategiczny 2. Rozwinięta infrastruktura techniczna zapewniająca odpowiednie warunki do rozwoju społeczno-gospodarczego</p> <p>Cel operacyjny 2.1. Zapewnione odpowiednie warunki techniczne do życia i prowadzenia działalności gospodarczej</p> <p>Cel strategiczny 3. Zapewnienie atrakcyjnej i wysokiej jakości przestrzeni publicznej oraz środowiska przyrodniczego</p> <p>Cel operacyjny 3.1. Zachowanie wysokiej jakości środowiska naturalnego</p>
Cel strategiczny 2. Ochrona zasobów ziemi przez racjonalną gospodarkę odpadami	<p>Cel strategiczny 3. Zapewnienie atrakcyjnej i wysokiej jakości przestrzeni publicznej oraz środowiska przyrodniczego</p> <p>Cel operacyjny 3.1. Zachowanie wysokiej jakości środowiska naturalnego</p> <p>Cel operacyjny 3.2. Podniesienie jakości przestrzeni publicznych i zwiększenie spójności przestrzennej</p>
Cel strategiczny 3. Ochrona powietrza atmosferycznego – wysoka jakość powietrza	Cel strategiczny 3. Zapewnienie atrakcyjnej i wysokiej jakości przestrzeni publicznej oraz środowiska przyrodniczego

	Cel operacyjny 3.1. Zachowanie wysokiej jakości środowiska naturalnego
Cel strategiczny 4. Zróżnicowana fauna i flora – wysoka jakość środowiska przyrodniczego w mieście	Cel strategiczny 3. Zapewnienie atrakcyjnej i wysokiej jakości przestrzeni publicznej oraz środowiska przyrodniczego Cel operacyjny 3.1. Zachowanie wysokiej jakości środowiska naturalnego
Cel strategiczny 5. Rozwinięte społeczeństwo informacyjne – wysoka jakość usług publicznych	Cel strategiczny 1. Wysoki poziom aktywności i integracji społeczności lokalnej Cel operacyjny 1.1. Wysoki poziom kapitału ludzkiego i społecznego Cel strategiczny 2. Rozwinięta infrastruktura techniczna zapewniająca odpowiednie warunki do rozwoju społeczno-gospodarczego Cel operacyjny 2.1. Zapewnione odpowiednie warunki techniczne do życia i prowadzenia działalności gospodarczej Cel operacyjny 2.2. Zwiększony stopień wykorzystania potencjału turystycznego, kulturowego i sportowo-rekreacyjnego
Cel strategiczny 6. Kultura – wzrost znaczenia kultury jako czynnika rozwoju społeczności lokalnej	Cel strategiczny 1. Wysoki poziom aktywności i integracji społeczności lokalnej Cel operacyjny 1.1. Wysoki poziom kapitału ludzkiego i społecznego Cel operacyjny 1.2. Zapewniony wysoki poziom wsparcia dla osób zagrożonych wykluczeniem i patologiami społecznymi Cel strategiczny 3. Zapewnienie atrakcyjnej i wysokiej jakości przestrzeni publicznej oraz środowiska przyrodniczego Cel operacyjny 3.2. Podniesienie jakości przestrzeni publicznych i zwiększenie spójności przestrzennej
Cel strategiczny 7. Edukacja – stworzenie systemu kształcenia dostępnego dla wszystkich, dostosowanego dla potrzeb rynku	Cel strategiczny 1. Wysoki poziom aktywności i integracji społeczności lokalnej Cel operacyjny 1.1. Wysoki poziom kapitału ludzkiego i społecznego Cel strategiczny 3. Zapewnienie atrakcyjnej i wysokiej jakości przestrzeni publicznej oraz środowiska przyrodniczego Cel operacyjny 3.2. Podniesienie jakości przestrzeni publicznych i zwiększenie spójności przestrzennej
Cel strategiczny 8. Rozwój społeczeństwa obywatelskiego – jako element minimalizowania zjawisk patologicznych w społeczeństwie	Cel strategiczny 1. Wysoki poziom aktywności i integracji społeczności lokalnej Cel operacyjny 1.1. Wysoki poziom kapitału

	<p>ludzkiego i społecznego</p> <p>Cel operacyjny 1.2. Zapewniony wysoki poziom wsparcia dla osób zagrożonych wykluczeniem i patologiami społecznymi</p>
Cel strategiczny 9. Nowoczesna baza sportowa i rekreacyjna	<p>Cel strategiczny 2. Rozwinięta infrastruktura techniczna zapewniająca odpowiednie warunki do rozwoju społeczno-gospodarczego</p> <p>Cel operacyjny 2.2. Zwiększony stopień wykorzystania potencjału turystycznego, kulturowego i sportowo-rekreacyjnego</p>
Cel strategiczny 10. Bezpieczeństwo publiczne	<p>Cel strategiczny 2. Rozwinięta infrastruktura techniczna zapewniająca odpowiednie warunki do rozwoju społeczno-gospodarczego</p> <p>Cel operacyjny 2.1. Zapewnione odpowiednie warunki techniczne do życia i prowadzenia działalności gospodarczej</p>
Cel strategiczny 11. Zdrowe społeczeństwo	<p>Cel strategiczny 2. Rozwinięta infrastruktura techniczna zapewniająca odpowiednie warunki do rozwoju społeczno-gospodarczego</p> <p>Cel operacyjny 2.1. Zapewnione odpowiednie warunki techniczne do życia i prowadzenia działalności gospodarczej</p>
Cel strategiczny 12. Wysoki poziom przedsiębiorczości i liczne tereny inwestycyjne na terenie miasta	<p>Cel strategiczny 4. Wysoki stopień wykorzystania potencjału gospodarczego</p> <p>Cel operacyjny 4.1. Ożywienie gospodarcze zdegradowanych obszarów gminy</p> <p>Cel operacyjny 4.2. Wzrost przedsiębiorczości wśród mieszkańców</p> <p>Cel strategiczny 2. Rozwinięta infrastruktura techniczna zapewniająca odpowiednie warunki do rozwoju społeczno-gospodarczego</p> <p>Cel operacyjny 2.1. Zapewnione odpowiednie warunki techniczne do życia i prowadzenia działalności gospodarczej</p>
Cel strategiczny 13. Rozwinięta infrastruktura	<p>Cel strategiczny 3. Zapewnienie atrakcyjnej i wysokiej jakości przestrzeni publicznej oraz środowiska przyrodniczego</p> <p>Cel operacyjny 3.2. Podniesienie jakości przestrzeni publicznych i zwiększenie spójności przestrzennej</p> <p>Cel strategiczny 2. Rozwinięta infrastruktura techniczna zapewniająca odpowiednie warunki do rozwoju społeczno-gospodarczego</p> <p>Cel operacyjny 2.1. Zapewnione odpowiednie warunki techniczne do życia i prowadzenia działalności gospodarczej</p>
Cel strategiczny 14. Wysoka dostępność	<p>Cel strategiczny 2. Rozwinięta infrastruktura techniczna zapewniająca odpowiednie warunki</p>

mieszkań	do rozwoju społeczno-gospodarczego Cel operacyjny 2.1. Zapewnione odpowiednie warunki techniczne do życia i prowadzenia działalności gospodarczej
Cel strategiczny 15. Rozwinięty system infrastruktury transportowej	Cel strategiczny 3. Zapewnienie atrakcyjnej i wysokiej jakości przestrzeni publicznej oraz środowiska przyrodniczego Cel operacyjny 3.2. Podniesienie jakości przestrzeni publicznych i zwiększenie spójności przestrzennej
Cel strategiczny 16. Rozwinięty system turystyczny	Cel strategiczny 2. Rozwinięta infrastruktura techniczna zapewniająca odpowiednie warunki do rozwoju społeczno-gospodarczego Cel operacyjny 2.1. Zapewnione odpowiednie warunki techniczne do życia i prowadzenia działalności gospodarczej Cel operacyjny 2.2. Zwiększony stopień wykorzystania potencjału turystycznego, kulturowego i sportowo-rekreacyjnego

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Mikołów na lata 2006-2015

Dokument określa problemy społeczne w gminie Mikołów oraz cele i kierunki działań służące ich rozwiązaniu. Zasadniczym celem - ideą przyświecającą realizacji Strategii jest „wypracowanie wspólnego systemu instytucjonalnej i pozainstytucjonalnej w celu zapewnienia warunków do godnego życia członków społeczności lokalnej i przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu”. Realizacji celu strategicznego służą 4 cele operacyjne:

Cel operacyjny 1. Rozwój gminnego systemu profilaktyki i opieki nad dzieckiem i rodziną.

Cel operacyjny 2. Łagodzenie skutków bezrobocia i podejmowania działań profilaktycznych.

Cel operacyjny 3. Rozwiązywanie problemu uzależnień oraz przemocy w rodzinie wśród społeczności lokalnej.

Cel operacyjny 4. Rozszerzenie działań skierowanych w stronę osób starszych i niepełnosprawnych.

Cele operacyjne zostały wzbogacone o szereg działań i zadań, których realizacja ma gwarantować wykonanie celu strategicznego.

Tabela 2. Powiązanie Gminnego Programu Rewitalizacji ze Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Mikołów na lata 2006-2015

Cele strategiczne i operacyjne Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Mikołów na lata 2006-2015	Cele strategiczne i operacyjne Gminnego Programu Rewitalizacji
---	---

<p>Cel strategiczny. Wypracowanie wspólnego systemu pomocy instytucjonalnej i pozainstytucjonalnej w celu zapewnienia warunków do godnego życia członków społeczności lokalnej i przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu.</p> <p>Cele operacyjne:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Rozwój gminnego systemu profilaktyki i opieki nad dzieckiem i rodziną • Łagodzenie skutków bezrobocia i podejmowania działań profilaktycznych • Rozwiązywanie problemu uzależnień oraz przemocy w rodzinie wśród społeczności lokalnej • Rozszerzenie działań skierowanych w stronę osób starszych i niepełnosprawnych 	<p>Cel strategiczny 1. Wysoki poziom aktywności i integracji społeczności lokalnej</p> <p>Cel operacyjny 1.1. Wysoki poziom kapitału ludzkiego i społecznego</p> <p>Cel operacyjny 1.2. Zapewniony wysoki poziom wsparcia dla osób zagrożonych wykluczeniem i patologiami społecznymi</p>
--	---

Podstrategia przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu obszaru funkcjonalnego powiatu mikołowskiego wraz z przygotowaniem Planu Operacyjnego na lata 2016 - 2025

Dokumentem, który obecnie wyznacza kierunki procesu minimalizowania negatywnych skutków wykluczenia społecznego i pomocy ludziom znajdującym się w trudnej sytuacji jest Podstrategia przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu obszaru funkcjonalnego powiatu mikołowskiego wraz z przygotowaniem Planu Operacyjnego na lata 2016 – 2025. W związku z tym, że gmina Mikołów jest ważną częścią powiatu przytoczenie tu dokumentu powiatowego wydaje się być zasadne. Zasadniczym celem, wizją dokumentu jest „Powiat mikołowski jako obszar o wysokim poziomie integracji społeczności lokalnej oraz wspierający osoby zagrożone wykluczeniem społecznym i społecznie wykluczone”. Realizacji wizji służy szereg celów ukierunkowanych na rozwiązywanie problemów społecznych.

Tabela 3. Powiązania Gminnego Programu Rewitalizacji z Podstrategią przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu obszaru funkcjonalnego powiatu mikołowskiego wraz z przygotowaniem Planu Operacyjnego na lata 2016 - 2025

Cele strategiczne i operacyjne Podstrategii przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu obszaru funkcjonalnego powiatu mikołowskiego wraz z przygotowaniem Planu Operacyjnego na lata 2016 - 2025	Cele strategiczne i operacyjne Gminnego Programu Rewitalizacji
<p>Cel strategiczny. Zapobieganie wykluczeniu społecznemu w grupach szczególnego ryzyka: osób niepełnosprawnych, starszych, ubogich, bezdomnych, zagrożonych bezdomnością, itp.</p> <p>Cele operacyjne:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Wspieranie osób bezdomnych i zagrożonych bezdomnością • Aktywizacja społeczna i zawodowa osób starszych oraz osób niepełnosprawnych • Reintegracja osób bezrobotnych • Wspieranie rodzin borykających się z 	<p>Cel strategiczny 1. Wysoki poziom aktywności i integracji społeczności lokalnej</p> <p>Cel operacyjny 1.1. Wysoki poziom kapitału ludzkiego i społecznego</p> <p>Cel operacyjny 1.2. Zapewniony wysoki poziom wsparcia dla osób zagrożonych wykluczeniem i patologiami społecznymi</p>

<p>problemami opiekuńczo-wychowawczymi oraz rodzin wielodzietnych, a także pieczy zastępczej</p> <ul style="list-style-type: none"> • Wspieranie osób dotkniętych przemocą domową • Dopasowanie infrastruktury do specyficznych potrzeb osób mających trudności w poruszaniu się • Rozwój komunikacji publicznej dopasowanej do potrzeb ww. grup 	
---	--

Podstawą kształtowania kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Mikołów opisaną w Studium jest stworzenie warunków przestrzenno-funkcjonalnych i technicznych, dzięki będzie możliwa zmiana wizerunku miasta z miasta przemysłowo – mieszkalnego na miasto wielofunkcyjne. Operacjonalizacja celu zawiera się w intencjach polegających na wykreowaniu i rozwinięciu funkcji zewnętrznych oraz na ogólnym dążeniu do poprawy codziennych warunków życia mieszkańców i rozwoju funkcji wewnętrznych.

Tabela 4. Powiązanie Gminnego Programu Rewitalizacji ze Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Mikołowa

Cele strategiczne i operacyjne Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Mikołowa	Cele strategiczne i operacyjne Gminnego Programu Rewitalizacji
<p>Cel strategiczny. Zmiana wizerunku miasta z miasta przemysłowo-mieszkalnego położonego satelitarne w stosunku do Katowic na miasto wielofunkcyjne, silnie związane z aglomeracją, dobrego miejsca zamieszkania, rozwoju nowoczesnych form przedsiębiorczości i aktywności, realizowanego w przyjaznym zurbanizowanym środowisku, z jednoczesnym zachowaniem wysokich standardów środowiska przyrodniczego, stanowiącego objęty ochroną niezurbanizowany obszar miasta.</p> <p>Cele operacyjne:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kreacja i rozwój funkcji zewnętrznych • Poprawa warunków życia mieszkańców i rozwój funkcji wewnętrznych 	<p>Cel strategiczny 1. Wysoki poziom aktywności i integracji społeczności lokalnej</p> <p>Cel operacyjny 1.1. Wysoki poziom kapitału ludzkiego i społecznego</p> <p>Cel strategiczny 2. Rozwinięta infrastruktura techniczna zapewniająca odpowiednie warunki do rozwoju społeczno-gospodarczego</p> <p>Cel operacyjny 2.1. Zapewnione odpowiednie warunki techniczne do życia i prowadzenia działalności gospodarczej</p> <p>Cel strategiczny 3. Zapewnienie atrakcyjnej i wysokiej jakości przestrzeni publicznej oraz środowiska przyrodniczego</p> <p>Cel operacyjny 3.1. Zachowanie wysokiej jakości środowiska naturalnego</p> <p>Cel operacyjny 3.2. Podniesienie jakości przestrzeni publicznych i zwiększenie spójności przestrzennej</p>

2. Diagnoza czynników i zjawisk kryzysowych oraz skala i charakter potrzeb rewitalizacyjnych (w tym analiza przyczyn degradacji i charakterystyka sytuacji na obszarze objętym GPR-em)

2.1. Informacje ogólne (położenie geograficzne, rys historyczny, podział administracyjny)

Gmina Mikołów zlokalizowana jest w centralnej części województwa śląskiego, w powiecie mikołowskim, w południowej części Górnośląskiego Okręgu Przemysłowego, w dolinie rzeki Jamny. Mikołów jest siedzibą powiatu mikołowskiego. Miasto graniczy z Katowicami, Tychami, Łaziskami Górnymi, Orzeszem, Ornontowicami, Gierałtovicami, Wyrami oraz Rudą Śląską. Gmina położona jest w obszarze Wyżyny Śląsko – Krakowskiej. Obszar Mikołowa charakteryzuje się urozmaiconym ukształtowaniem powierzchni z przewagą terenów wzniesionych. Najwyżej położonym punktem miasta jest północne zbocze Góry Świętego Wawrzyńca o wysokości 345,9 m.n.p.m., natomiast najniższe położone jest ujście rzeki Promny do Kłodnicy znajdujące się na wysokości 222,2 m.n.p.m.

Pierwsze historyczne wzmianki o istnieniu miejscowości Mikołów pojawiły się w pierwszej połowie XIII wieku. Mikołów pełnił wtedy funkcje grodu i siedziby kasztelanii. W 1547 roku Mikołów formalnie stał się miastem. W XVIII wieku po raz pierwszy pojawia się dzisiejsza nazwa Mikołów. Miasto znajdowało się na terenie dawnego powiatu pszczyńskiego. W I połowie XIX wieku duże straty ludności wyrządziła epidemia tyfusu, na skutek której zmarło około 20% ludności. Przez większą część swojej historii Mikołów był miastem handlowym. W XIX i XX wieku rozwinęły się funkcje przemysłowe, co było spowodowane powstaniem wielu zakładów między innymi huty „Maria Ludwika”, huty „Waltera”, która dała początek Fabryce Palenisk Mechanicznych. W 1921 roku Mikołów wraz z częścią Górnego Śląska zostały włączone do Polski. Walki w czasie działań wojennych powodują w Mikołowie dość duże straty, podobnie jak na innych terenach Górnego Śląska. W 1945 roku miasto zostało zajęte przez Armię Czerwoną. Przekazy historyczne wskazują, że na terenie Mikołowa mieszkała społeczność żydowska, która na skutek działań eksterminacyjnych z czasu II wojny światowej została zniszczona i w okresie powojennym nie odbudowała się. Pamiątką po mniejszości żydowskiej jest nowy cmentarz żydowski założony w XVIII wieku. Po latach niszczenia cmentarza miasto objęło go opieką w 1988 roku, do tego czasu zachowało się około 200 nagrobków. W 1975 roku do Mikołowa zostają przyłączone Śmiłowice, Mokre i Paniowy, w 1994 roku Bujaków. Pod koniec lat 90. XX wieku patronem miasta ogłoszono Świętego Wojciecha.

W skład gminy wchodzi pięć sołectw: Bujaków, Borowa Wieś, Mokre, Paniowy, Śmiłowice oraz dzielnica Kamionka i Centrum. Gmina położona jest na terenach Wyżyny Katowickiej i Płaskowyżu Rybnickiego, które współtworzą Wyżynę Śląską. Znaczna większość ludności gminy zamieszkuje obszar miasta Mikołowa. W sołectwach żyje około 25% całkowitej populacji gminy Mikołów.

2.2. Sfera społeczna

2.2.1. Struktura demograficzna i społeczna

Według najnowszych dostępnych danych (stan na 01.01.2016) w gminie Mikołów zamieszkiwało 39 592¹ osób – jest to gmina o największej liczbie mieszkańców w powiecie. Zmiany ich liczby w latach 2010-2014 były niewielkie.

Tabela 5. Liczba ludności w gminach powiatu mikołowskiego na tle wojewódzkim i krajowym w latach 2010-2014

jednostka terytorialna	2010	2011	2012	2013	2014	Dynamika zmian
Polska	38 529 866	38 538 447	38 533 299	38 495 659	38 478 602	99,84%
woj. śląskie	4 634 935	4 626 357	4 615 870	4 599 447	4 585 924	99,13%
powiat mikołowski	94 096	94 661	95 217	95 769	96 107	101,53%
Łaziska Górne	22 252	22 322	22 467	22 460	22 419	100,43%
Mikołów	39 513	39 629	39 597	39 776	39 592*	100,42%
Orzesze	19 514	19 654	19 823	20 000	20 194	102,75%
Ornontowice	5721	5822	5912	5941	5963	102,42%
Wry	7096	7234	7418	7592	7736	106,94%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL/GUS; *dane Urzędu Miasta w Mikołowie

Najbardziej licznym sołectwem w gminie Mikołów jest Borowa Wieś – w 2015 roku zamieszkiwało ją 2314 osób. Najmniej liczne są Śmiłowice, w których mieszka obecnie 999 osób. W Centrum Mikołowa w 2015 roku było 26527 mieszkańców, natomiast w dzielnicy Kamionka - 2745.

Tabela 6. Liczba ludności w 2015 roku

dzielnica/sołectwo	liczba ludności	% całej gminy
Centrum	26 677	68%
Mokre	2851	7%
Śmiłowice	944	2,3%
Paniowy	1628	4%
Borowa Wieś	2590	6,5%
Bujaków	2072	5,2%
Kamionka	2830	7%
łącznie	39 592	100%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miasta w Mikołowie (z dnia 01.01.2016)

Gmina Mikołów charakteryzuje się najwyższym w powiecie współczynnikiem feminizacji. Jest on wyższy niż w średnia dla powiatu, województwa oraz kraju.

Tabela 7. Współczynnik feminizacji w gminach powiatu mikołowskiego na tle wojewódzkim i krajowym w latach 2010-2014

jednostka terytorialna	2010	2011	2012	2013	2014
Polska	107	107	107	107	107
woj. śląskie	107	107	107	107	107
powiat mikołowski	105	105	105	105	105
Łaziska Górne	106	106	106	106	106
Mikołów	107	107	107	108	108
Orzesze	102	102	102	101	101
Ornontowice	102	102	102	102	103
Wry	103	103	104	105	104

¹ Dane Urzędu Miasta w Mikołowie na dzień 01.01.2016r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL/GUS

Udział ludności w wieku produkcyjnym w ogóle ludności w gminie Mikołów jest zbliżony do średniej dla powiatu. Różnica w liczebności grup w wieku przedprodukcyjnym oraz poprodukcyjnym jest niewielka (liczniejsza jest pierwsza z grup).

Tabela 8. Ludność w podziale na grupy wieku (%) w gminach powiatu mikołowskiego na tle wojewódzkim i krajowym w roku 2014

jednostka terytorialna	wiek przedprodukcyjny	wiek produkcyjny	wiek poprodukcyjny
Polska	18,54%	64,19%	17,26%
woj. śląskie	17,09%	64,81%	18,10%
powiat mikołowski	18,71%	64,93%	16,36%
Łaziska Górne	17,99%	66,16%	15,85%
Mikołów	18,17%	64,59%	17,24%
Orzesze	19,38%	64,33%	16,30%
Ornontowice	19,89%	66,04%	14,07%
Wry	21,15%	63,80%	15,05%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL/GUS

Gmina Mikołów charakteryzuje się najwyższym w powiecie współczynnikiem obciążenia demograficznego. Przewyższa on średnie dla powiatu, województwa i kraju. Co więcej na przestrzeni analizowanego okresu jego wartość uległa zwiększeniu.

Tabela 9. Współczynnik obciążenia demograficznego w gminach powiatu mikołowskiego na tle wojewódzkim i krajowym w latach 2010-2014

jednostka terytorialna	2010	2011	2012	2013	2014
Polska	55,2	55,8	56,6	57,6	58,8
woj. śląskie	53,4	54,3	55,4	56,7	58,2
powiat mikołowski	53,5	54	54,6	55,7	57,0
Łaziska Górne	50,3	51,1	51,7	52,3	53,4
Mikołów	53,8	54,8	55,9	57,7	59,3
Orzesze	55,7	55,5	55,6	56,0	56,8
Ornontowice	51,9	51,4	52,2	53,4	54,8
Wry	57,2	56,7	55,8	57,0	57,9

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL/GUS

Wartość wskaźnika żywych urodzeń na 1000 mieszkańców dla gminy Mikołów jest zbliżona do średniej powiatowej. Na przestrzeni lat 2010-2014 jego wartość ulegała zmianom bez jednoznacznej tendencji.

Tabela 10. Urodzenia żywe na 1000 ludności w gminach powiatu mikołowskiego na tle wojewódzkim i krajowym w latach 2010-2014

jednostka terytorialna	2010	2011	2012	2013	2014
Polska	10,73	10,08	10,02	9,60	9,75
woj. śląskie	10,31	9,68	9,64	9,30	9,30
powiat mikołowski	11,62	11,05	10,36	10,21	10,82
Łaziska Górne	10,93	11,92	11,13	10,47	9,69
Mikołów	11,76	10,27	9,20	9,06	10,51
Orzesze	12,31	10,83	11,21	11,20	12,28
Ornontowice	9,85	12,87	12,12	10,91	11,27
Wry	12,54	11,83	10,52	12,36	11,52

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL/GUS

Również w przypadku liczby zgonów na 1000 mieszkańców nie jest możliwe wyznaczenie wyraźnego trendu. W ostatnim z analizowanych lat (2014) była to druga najniższa wartość w powiecie.

Tabela 11. Zgony na 1000 ludności w gminach powiatu mikołowskiego na tle wojewódzkim i krajowym w latach 2010-2014

jednostka terytorialna	2010	2011	2012	2013	2014
------------------------	------	------	------	------	------

jednostka terytorialna	2010	2011	2012	2013	2014
Polska	9,83	9,75	9,99	10,06	9,78
woj. śląskie	10,29	10,30	10,61	10,67	10,41
powiat mikołowski	9,04	9,25	9,11	8,76	9,79
Łaziska Górne	8,41	9,37	9,70	8,69	9,92
Mikołów	9,86	9,89	8,93	8,86	9,73
Orzesze	8,29	8,22	9,69	9,69	10,29
Ornontowice	6,69	7,31	7,51	5,20	7,90
Wry	10,40	9,74	8,06	8,77	9,82

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL/GUS

W całym analizowanym okresie w Mikołowie utrzymywał się dodatni przyrost naturalny, jego wartość była jednak niewielka. Taka sytuacja jest niekorzystna z punktu widzenia starzenia się społeczeństwa i jego skutków dla rynku pracy.

Tabela 12. Przyrost naturalny na 1000 ludności w gminach powiatu mikołowskiego na tle wojewódzkim i krajowym w latach 2010-2014

jednostka terytorialna	2010	2011	2012	2013	2014
Polska	0,90	0,34	0,00	-0,46	0,00
woj. śląskie	0,00	-0,63	-0,97	-1,37	-1,11
powiat mikołowski	2,58	1,80	1,24	1,46	1,03
Łaziska Górne	2,52	2,56	1,43	1,78	-0,22
Mikołów	1,91	0,38	0,28	0,20	0,78
Orzesze	4,02	2,60	1,52	1,51	1,99
Ornontowice	3,17	5,57	4,61	5,71	3,36
Wry	2,14	2,09	2,46	3,59	1,70

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL/GUS

W latach 2010-2014 zarówno liczba zameldowań jak i wymeldowań w ruchu wewnętrznym zmieniały się bez jednoznacznego trendu. Obie wartości były najwyższe spośród gmin powiatu mikołowskiego, co jednak wynika przynajmniej w pewnej mierze z faktu, iż Mikołów jest gminą o największej liczbie mieszkańców. Przez cały analizowany okres liczba zameldowań przewyższała liczbę wymeldowań, czego efektem było dodatnie saldo migracji.

Tabela 13. Migracje krajowe w gminach powiatu mikołowskiego na tle wojewódzkim i krajowym w latach 2010-2014

jednostka terytorialna	zameldowania w ruchu wewnętrznym					wymeldowania w ruchu wewnętrznym				
	2010	2011	2012	2013	2014	2010	2011	2012	2013	2014
Polska	422 621	419 946	395 278	427 279	407 604	422621	419 946	395 278	427 279	407 604
woj. śląskie	44 185	43 733	42 049	45 094	41 781	47379	47 385	45 347	48 974	45 414
powiat mikołowski	1549	1444	1522	1735	1454	1033	1004	1042	1151	983
Łaziska Górne	262	310	338	311	259	292	293	266	320	287
Mikołów	671	560	535	678	579	489	425	469	491	412
Orzesze	286	268	305	390	345	129	173	158	192	143
Ornontowice	129	129	124	140	94	71	57	82	79	76
Wry	201	177	220	216	177	52	56	67	69	65

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL/GUS

Tabela 14. Saldo migracji krajowych w gminach powiatu mikołowskiego na tle wojewódzkim i krajowym w latach 2010-2014

jednostka terytorialna	2010	2011	2012	2013	2014
Polska	0	0	0	0	0
woj. śląskie	-3194	-3652	-3298	-3880	-3633
powiat mikołowski	516	440	480	584	471
Łaziska Górne	-30	17	72	-9	-28
Mikołów	182	135	66	187	167
Orzesze	157	95	147	198	202

jednostka terytorialna	2010	2011	2012	2013	2014
Ornontowice	58	72	42	61	18
Wiry	149	121	153	147	112

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL/GUS

Migracje zagraniczne mieszkańców Mikołowa były zjawiskiem znacznie rzadszym od migracji krajowych. We wszystkich analizowanych latach liczba osób wyjeżdżających przewyższała liczbę przybyłych, czego skutkiem jest ujemne saldo migracji. Można zauważyć, że jego wartość znacząco zwiększyła się począwszy od roku 2013.

Tabela 15. Migracje zagraniczne w gminach powiatu mikołowskiego na tle wojewódzkim i krajowym w latach 2010-2014

jednostka terytorialna	zameldowania w ruchu zewnętrznym					wymeldowania w ruchu zewnętrznym				
	2010	2011	2012	2013	2014	2010	2011	2012	2013	2014
Polska	15 246	15 524	14 583	12 199	12 330	17 360	19 858	21 200	32 103	28 080
woj. śląskie	2214	2165	2068	1704	1616	3958	4185	4672	7142	5147
powiat mikołowski	31	37	33	28	29	91	82	83	182	165
Łaziska Górne	5	10	7	8	1	6	14	25	26	28
Mikołów	15	15	18	13	21	50	49	33	70	85
Orzesze	7	8	2	4	4	28	14	23	53	28
Ornontowice	0	1	2	2	1	2	4	0	11	16
Wiry	4	3	4	1	2	5	1	2	22	8

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL/GUS

Tabela 16. Saldo migracji zagranicznych w gminach powiatu mikołowskiego na tle wojewódzkim i krajowym w latach 2010-2014

jednostka terytorialna	2010	2011	2012	2013	2014
Polska	-2114	-4334	-6617	-19904	-15750
woj. śląskie	-1744	-2020	-2604	-5438	-3531
powiat mikołowski	-60	-45	-50	-154	-136
Łaziska Górne	-1	-4	-18	-18	-27
Mikołów	-35	-34	-15	-57	-64
Orzesze	-21	-6	-21	-49	-24
Ornontowice	-2	-3	2	-9	-15
Wiry	-1	2	2	-21	-6

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL/GUS

2.2.2. Pomoc społeczna

Najważniejszym realizatorem zadań dotyczących szeroko rozumianej pomocy społecznej jest Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Mikołowie. Według danych MOPS najczęstszym powodem otrzymywania pomocy społecznej w gminie było bezrobocie, długotrwała lub ciężka choroba oraz ubóstwo. Wśród innych problemów dotyczących mieszkańców Mikołowa można wymienić niepełnosprawność, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, alkoholizm, bezdomność i inne. Na terenie Mikołowa funkcjonuje również Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz powołany z ramienia Urzędu Miasta Inspektor ds. Przeciwdziałania Uzależnieniom. W ramach działalności tych instytucji organizowane są rozmowy motywacyjne z uzależnionymi oraz spotkania ze współuzależnionymi. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Mikołowie realizuje również zadania z zakresu świadczeń rodzinnych, pomocy osobom uprawnionym do alimentów, potwierdzania prawa do świadczeń zdrowotnych finansowanych ze środków publicznych dla osób, które nie są ubezpieczone, przeciwdziałania przemocy w rodzinie, pomocy środowiskowej i wspierania rodziny m.in. poprzez usługi asystentów rodzin. W ramach działalności MOPS na terenie gminy prowadzony jest także program „Liczna Rodzina”, którego celem jest wspieranie rodzin

wielodzietnych, poprawa warunków ich funkcjonowania, zwiększania szans dla rozwojowych dla dzieci i młodzieży, kształtowanie pozytywnego wizerunku rodziny, promocja rodzin wielodzietnych oraz ułatwianie rodzinom wielodzietnym korzystanie z ofert kulturalnej, rozrywkowej i społecznej. Ponadto, MOPS zajmuje się wydawaniem Karty Dużej Rodziny i przyznawaniem stypendiów i zasiłków szkolnych.

Poza Miejskim Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Mikołowie funkcjonuje Centrum Integracji Społecznej, którego działalność dotyczy usług społecznych i usług aktywnej integracji. Centrum Integracji Społecznej świadczy usługi dla osób, które ze względu na swoją sytuację życiową nie są w stanie, własnym staraniem zaspokoić swoich podstawowych potrzeb życiowych i znajdują się w sytuacji uniemożliwiającej lub ograniczającej uczestnictwo w życiu zawodowym i społeczno-rodzinnym.

W latach 2010–2014 w gminie Mikołów liczba osób w gospodarstwach domowych korzystających z pomocy społecznej ulegała zmianom, jednak ostatecznie w omawianym okresie nastąpiło jej zwiększenie się. Spadek był zauważalny zarówno w Polsce, w województwie śląskim, jak i w powiecie mikołowskim. W powiecie spadek był relatywnie niewielki. W latach 2010–2014 liczba osób w gospodarstwach domowych korzystających z pomocy społecznej zmniejszyła się o 1,4. W 2014 roku mieszkańcy gminy Mikołów korzystający z pomocy społecznej stanowili 4,7% całkowitej populacji Gminy. W całym powiecie mikołowskim był podobny odsetek osób pobierających świadczenia pomocy społecznej w stosunku do całkowitej liczby ludności. W 2014 roku wynosił on 4,8%.

W gminie Mikołów w omawianym okresie ogólna liczba osób korzystających z pomocy społecznej, przeciwnie do tendencji zauważalnych na wyższych poziomach podziału terytorialnego, zwiększyła się. W 2010 roku liczba osób, którym zrealizowane były świadczenia pomocy społecznej wynosiła 1828. W latach 2011, 2012, 2013 następował wzrost, liczba osób otrzymujących pomoc społeczną wynosiła odpowiednio 1983, 2070 i 2181. W 2014 roku w stosunku do roku poprzedniego nastąpił spadek, z pomocy społecznej skorzystało 1899 osób. Ogólna liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej ulega niewielkim zmianom. Dane wskazują, że od roku 2010 do 2014 w Mikołowie nastąpiło zwiększenie się liczby osób otrzymujących pomoc społeczną o 3,9%.

Tabela 17. Osoby w gospodarstwach domowych korzystających z pomocy społecznej w latach 2010-2014

jednostka terytorialna	2010	2011	2012	2013	2014
Polska	3 338 703	3 103 832	3 111 054	3 204 830	2 953 964
woj. śląskie	265 433	242 878	248 978	259 862	241 695
powiat mikołowski	4 676	4 262	4 396	5 194	4 612
Łaziska Górne	1 531	1 099	1 199	1 858	1 633
Mikołów	1 828	1 983	2 070	2 181	1 899
Orzesze	910	815	716	798	771
Ornontowice	201	156	164	146	106
Wiry	206	219	247	211	203

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL/GUS

W Polsce w latach 2010–2014 większość wszystkich osób korzystających z pomocy społecznej stanowiły osoby, których dochód był poniżej kryterium dochodowego. Podobnie było w województwie śląskim i powiecie mikołowskim.

W Mikołowie od 2010 do 2014 roku liczba osób poniżej kryterium dochodowego korzystających z pomocy społecznej zwiększyła się o 32,8%. W 2010 liczba tych osób wynosiła 910, natomiast w 2014 – 1209. W omawianym okresie zwiększyła się liczba osób powyżej kryterium dochodowego, które korzystały z pomocy społecznej. Ich liczba

w 2010 roku wynosiła 918 osób i w stosunku do 2014 zwiększyła się o 24,8% wynosząc 690 osób.

Tabela 18. Osoby w gospodarstwach domowych korzystających z pomocy społecznej poniżej i powyżej kryterium dochodowego w latach 2010-2014

jednostka terytorialna	2010		2011		2012		2013		2014	
	Poniżej kryterium	Powyżej kryterium	Poniżej kryterium	Powyżej kryterium	Poniżej kryterium	Powyżej kryterium	Poniżej kryterium	Powyżej kryterium	Poniżej kryterium	Powyżej kryterium
Polska	2 134 852	1 203 854	1 944 680	1 159 152	2 248 823	862 252	2 299 796	905 033	2 048 461	905 503
woj. śląskie	161 213	104 221	145 653	97 225	170 490	78 492	178 448	81 411	164 237	77 458
powiat mikołowski	2 809	1 867	2 241	2 021	2 764	1 632	2 959	2 235	2 699	1 913
Łaziska Górne	1 235	296	561	538	760	439	821	1 037	833	800
Mikołów	910	918	1 058	925	1 286	784	1 437	744	1 209	690
Orzesze	522	388	441	364	489	227	478	320	493	278
Ornontowice	50	151	70	86	78	86	88	58	57	49
Wry	92	114	111	108	151	96	135	76	107	96

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL/GUS

Dane z 2015 roku pokazują, że większość osób korzystających z pomocy społecznej to osoby, które korzystają z niej długotrwale, mniejszą część stanowią osoby pobierające pomoc przejściowo. Zarówno w jednej jak i drugiej grupie większość pobierających pomoc społeczną stanowią kobiety. Najwięcej osób długotrwale korzystających z pomocy społecznej to osoby mieszkające w Centrum, najmniej takich osób było w sołectwach Mokre i Paniowy. Natomiast w przypadku osób przejściowo korzystających z pomocy to najwięcej również było ich w Centrum, najmniej w Śmiłowicach. Biorąc pod uwagę łączną liczbę osób korzystających z pomocy społecznej to największy odsetek (86,6%) stanowią osoby zamieszkujące obszar centrum.

Tabela 19. Osoby korzystające z pomocy społecznej długotrwale i przejściowo w 2015r.

dzielnica/sołectwo	długotrwale		przejściowo		suma	% osób korzystających z pomocy społ
	kobiety	mężczyźni	kobiety	mężczyźni		
Borowa Wieś	9	4	9	4	26	2,2%
Bujaków	12	5	8	9	34	2,9%
Kamionka	7	5	14	13	39	3,3%
Mokre	4	4	8	9	25	2,1%
Paniowy	6	2	6	1	15	1,3%
Śmiłowice	7	6	4	2	19	1,6%
Centrum	346	244	234	197	1021	86,6%
łącznie		661		518	1179	100%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Mikołowie

W 2015 roku ponad 96% pobierających pomoc społeczną stanowiły osoby, u których nie stwierdzono zaburzeń psychicznych. Osoby z problemami psychicznymi stanowiły 3,9% wszystkich korzystających z pomocy społecznej, wśród nich bardziej liczną grupą były kobiety. Najwięcej osób z zaburzeniami psychicznymi było w Centrum, w Kamionce i sołectwie Śmiłowice nie odnotowano takich przypadków.

Tabela 20. Osoby korzystające z pomocy społecznej w 2015 r. wg stanu psychicznego

dzielnica/sołectwo	z zaburzeniami psychicznymi		bez zaburzeń psychicznych		suma
	kobiety	mężczyźni	kobiety	mężczyźni	

dzielnica/sołectwo	z zaburzeniami psychicznymi		bez zaburzeń psychicznych		suma
	kobiety	mężczyźni	kobiety	mężczyźni	
Borowa Wieś	1		17	8	26
Bujaków	1	2	19	12	34
Kamionka			21	18	39
Mokre	1		12	12	25
Paniowy	2		10	3	15
Śmiłowice			11		11
Centrum	21	19	569	422	1031
Łącznie		47		1134	1181

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Mikołowie

W 2015 roku najwięcej osób korzystających z pomocy społecznej stanowiły dzieci i młodzież do 17 roku życia, wśród których więcej było dziewcząt. Znaczna większość z nich to osoby zamieszkujące Centrum, w innych częściach miasta były tylko pojedyncze przypadki korzystających z pomocy. Wśród dorosłych mieszkańców Mikołowa najliczniejszą grupą pobierającą pomoc społeczną były osoby w wieku od 56 do 65 lat, wśród których większość stanowili mężczyźni. Podobnie jak w przypadku innych wskaźników najwięcej takich osób mieszkało w Centrum. Najmniej liczbą grupą korzystającą z pomocy społecznej stanowią osoby w wieku 18-25 lat, stanowią oni nieco ponad 6% wszystkich korzystających z pomocy społecznej.

Tabela 21. Osoby korzystające z pomocy społecznej w 2015 r. wg grup wieku

dzielnica/ sołectwo	0-17		18-25		26-35		36-45		46-55		56-65		66 i więcej	
	kobiety	mężczyźni	kobiety	mężczyźni	kobiety	mężczyźni	kobiety	mężczyźni	kobiety	mężczyźni	kobiety	mężczyźni	kobiety	mężczyźni
Borowa Wieś		1	2		1	1	5	2	2	1	1	2	4	1
Bujaków	6	3	1	1	2	2	2		2	1	3	4	8	
Kamionka	6	5	4	1	3	1	4	3	1	2	3	3	2	1
Mokre	1	5	1		2	1	1		2	1	3	3	2	2
Paniowy	5	2			2				2		1	1	2	
Śmiłowice	6	6	1		1		2			1			1	
Centrum	203	173	43	19	71	31	43	58	76	41	50	77	83	24
Łącznie	422		73		118		120		132		151		130	

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Mikołowie

Dane z 2015 roku pokazują, że znaczną większość (71%) osób korzystających z pomocy społecznej stanowiły osoby biernie zawodowo (w danych gminnych określono tak dzieci i młodzież do 17 roku życia oraz osoby dorosłe nie pracujące i nie będące bezrobotnymi). Najwięcej osób biernych zawodowo, podobnie jak bezrobotnych i pracujących korzystających z pomocy społecznej, było w Centrum. Najmniej osób pobierających pomoc społeczną stanowiły osoby pracujące.

Tabela 22. Osoby korzystające z pomocy społecznej w 2015r. wg sytuacji zawodowej

dzielnica/sołectwo	biernie zawodowo	bezrobotni	pracujący	suma
Borowa Wieś	14	4	5	23
Bujaków	26	5	4	35
Kamionka	26	8	5	34
Mokre	24	10		34
Paniowy	6	4		10
Śmiłowice	14	4	1	19
Centrum	729	213	86	1028
Łącznie	839	248	101	1181

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Mikołowie

W 2015 r. w gminie Mikołów było 260 osób niepełnosprawnych korzystających z pomocy społecznej. Większość stanowiły kobiety. Najwięcej osób niepełnosprawnych pobierających pomoc społeczną mieszka w Centrum Mikołowa. Wśród mieszkańców miasta w 2015 r. było 115 niepełnosprawnych kobiet i 96 niepełnosprawnych mężczyzn. W sołectwach/dzielnicy najwięcej niepełnosprawnych mężczyzn korzystających ze świadczeń pomocy społecznej było w Borowej Wsi. Najwięcej niepełnosprawnych kobiet było w Śmiłowicach.

Tabela 23. Liczba niepełnosprawnych w 2015 r. w sołectwach z podziałem wg płci

dzielnica/sołectwo	niepełnosprawni ogółem	kobiety	mężczyźni
Borowa Wieś	11	4	7
Bujaków	10	4	6
Centrum	211	115	96
Kamionka	7	3	4
Mokre	10	4	6
Paniowy	5	5	
Śmiłowice	6	6	
Łącznie	260	141	119

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Mikołowie

Liczba rodzin otrzymujących zasiłki rodzinne w gminach powiatu mikołowskiego stopniowo się zmniejsza. Jest to tendencja zauważalna na poziomie województwa śląskiego oraz całego kraju.

W gminie Mikołów od 2010 do 2014 roku zmniejszyła się liczba rodzin korzystających z zasiłku rodzinnego na dzieci. W 2010 roku zasiłek pobierały 674 rodziny. W latach 2011, 2012, 2013 liczba rodzin otrzymujących zasiłek wynosiła odpowiednio 649, 576 i 545. Z kolei w 2014 roku z zasiłku korzystało 506 rodzin. W 2014 roku w stosunku do 2010 roku nastąpił spadek liczby rodzin pobierających zasiłek o 13,3%.

Tabela 24. Rodziny otrzymujące zasiłki rodzinne na dzieci w latach 2010-2014

jednostka terytorialna	2010	2011	2012	2013	2014
Polska	1 540 801	1 416 015	1 285 312	1 196 479	1 105 853
woj. śląskie	120 445	108 784	98 089	92 263	85 989
powiat mikołowski	1 840	1 696	1 468	1 344	1 255
Łaziska Górne	533	492	420	347	316
Mikołów	674	649	576	545	506
Orzesze	445	391	335	316	297
Ornontowice	77	64	54	54	60

jednostka terytorialna	2010	2011	2012	2013	2014
Wyry	111	100	83	82	76

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL/GUS

W 2014 roku w gminie Mikołów średnie wydatki na pomoc społeczną w przeliczeniu na jednego mieszkańca wynosiły 390,56 złotych. Zaś na całkowite wydatki w tej sferze w 2014 roku przeznaczono 15 542 402,47 złotych.

Tabela 25. Wydatki na pomoc społeczną w przeliczeniu na 1 mieszkańca w 2014 roku

jednostka terytorialna	całkowite wydatki na pomoc społeczną	wydatki na pomoc społeczną na 1 mieszkańca
Polska	20 664 564 848,72	537,04
woj. śląskie	2 289 856 566,75	499,32
powiat mikołowski	34 194 007,15	355,79
Łaziska Górne	8 856 216,02	395,03
Mikołów	15 542 402,47	390,56
Orzesze	6 054 318,97	299,81
Ornontowice	1 682 734,40	282,20
Wyry	2 058 335,29	266,07

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL/GUS

W 2015 roku na terenie gminy Mikołów było 128 rodzin objętych pomocą Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie. Najwięcej rodzin uzyskujących pomoc było w Centrum (73%) i sołectwie Borowa Wieś i dzielnicy Kamionka, odpowiednio 94 i po 9, najmniej – tylko jedna – w Bujakowie.

Tabela 26. Liczba rodzin objętych pomocą Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w 2015r.

dzielnica/sołectwo	liczba rodzin	% rodzin objętych pomocą
Borowa Wieś	9	7%
Bujaków	1	1%
Centrum	94	73%
Kamionka	9	7%
Mokre	6	5%
Paniowy	4	3%
Śmiłowice	5	4%
Łącznie	128	100%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miasta w Mikołowie

Dane Komendy Powiatowej Policji w Mikołowie oraz Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej wskazują, że przestępstwa i wykroczenia zachodzące na terenie miasta i gminy związane są z ubóstwem oraz wykluczeniem społecznym. Wśród najczęściej występujących przestępstw w Mikołowie można wymienić zniszczenia mienia, uszkodzenia ciała i kradzieże. Szczegółowa diagnoza rejestrowanych przestępstw i wykroczeń wskazuje, że do najbardziej niebezpiecznych i zagrożonych ulic należą ulica Bluszcza, Jana Pawła II, Karola Miarki, Konstantego Prusa, Katowicka, Konstytucji 3 Maja, Młyńska, Pszczyńska, Rynek, Stefana Okrzei, Św. Wojciecha, Żwirki i Wigury, czyli obszary Centrum Mikołowa. Ważny problem społeczności lokalnej stanowi również przemoc domowa. W ramach funkcjonowania „Niebieskich Kart” odnotowuje się, że zjawiska i interwencje związane z przemocą domową szczególnie nasilone są na ulicach: Bluszcza, Jana Pawła II, Konstytucji 3 Maja, Młyńskiej, Pszczyńskiej, Stefana Okrzei, Św. Wojciecha, Żwirki i Wigury².

² Dane Komendy Powiatowej Policji w Mikołowie

2.2.3. Edukacja

W Mikołowie funkcjonuje Zarząd Szkół i Przedszkoli Mikołowskich, który pełni rolę koordynującą działalność merytoryczną i finansową przedszkoli, szkół podstawowych i gimnazjów. Pieczę nad szkolnictwem ponadgimnazjalnym sprawuje Starostwo Powiatowe.

W gminie obecnie jest jeden żłobek miejski, jeden prywatny i dwa kluby dziecięce, jedenaście przedszkoli publicznych, trzy przedszkola prywatne oraz Zespół Szkolno-Przedszkolny im. Gromadki Misia Uszatka, w którym mieści się Przedszkole nr 13 i Szkoła Podstawowa nr 11. Łącznie jest pięć szkół podstawowych, dwa zespoły szkół, dwa gimnazja oraz Zespół Szkół Prywatnych DUAL (obejmujący szkołę podstawową i gimnazjum).

W całym powiecie mikołowskim najwięcej dzieci uczęszcza do przedszkoli w Mikołowie. Jest to najwyższy wynik w porównaniu z pozostałymi gminami powiatu. Liczba dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym w Mikołowie stale rośnie, wyjątkiem był rok 2014, gdzie zanotowano nieznaczny spadek.

Tabela 27. Dzieci objęte wychowaniem przedszkolnym i w wieku przedszkolnym (dzieci w wieku 3-5 lat)

jednostka terytorialna	2010	2011	2012	2013	2014
Polska	1158628	1220734	1270585	1280398	1244861
woj. śląskie	128454	135896	141812	143927	141037
powiat mikołowski	2936	3086	3261	3376	3398
Łaziska Górne	678	702	755	756	773
Mikołów	1216	1289	1329	1391	1350
Orzesze	602	624	665	702	707
Ornontowice	186	205	219	209	224
Wiry	254	266	293	318	344

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL/GUS

Tabela 28. Szkoły podstawowe dla dzieci, młodzieży i dorosłych

jednostka terytorialna	2010	2011	2012	2013	2014
Polska	13927	13777	13555	13446	13528
woj. śląskie	1248	1249	1245	1245	1256
powiat mikołowski	24	24	24	25	26
Łaziska Górne	3	3	3	4	4
Mikołów	10	10	10	10	11
Orzesze	8	8	8	8	8
Ornontowice	1	1	1	1	1
Wiry	2	2	2	2	2

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL/GUS

Od 2011 roku liczba uczniów w szkołach podstawowych stale rośnie. Tendencja ta jest zbieżna z sytuacją w pozostałych gminach powiatu. Wyjątkiem jest rok 2013, w którym nieznacznie liczba uczniów zmniejszyła się w gminie Łaziska Górne, Orzesze i Ornontowice.

Tabela 29. Uczniowie w szkołach podstawowych

jednostka terytorialna	2010	2011	2012	2013	2014
Polska	2191896	2187405	2160861	2152655	2306102
woj. śląskie	240404	240429	236536	237020	256253
powiat mikołowski	5168	5392	5406	5427	6055
Łaziska Górne	1140	1237	1205	1184	1292
Mikołów	2172	2240	2231	2262	2522
Orzesze	1102	1123	1166	1164	1292

Ornontowice	325	325	328	326	399
Wry	429	467	476	491	550

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL/GUS

Na terenie gminy działa Zespół Szkół Specjalnych nr 2, w skład którego wchodzi: Szkoła Podstawowa Nr 2, Gimnazjum Nr 3, Szkoła Przesposabiająca do Pracy (od 2007 r.), Zasadnicza Szkoła Zawodowa (od 2009 r.). W 2014 roku absolwentów w szkołach specjalnych (podstawowych i gimnazjalnych) było 5, najwięcej w powiecie było w Łaziskach Górnych (8 absolwentów). Wyjątkiem były lata 2011 i 2012, kiedy liczba absolwentów w Mikołowie była wyższa niż w Łaziskach Górnych. Natomiast szkoły specjalne ponadgimnazjalne funkcjonują tylko w Mikołowie, w 2014 absolwentów było więcej niż w latach ubiegłych o dwie osoby.

Tabela 30. Szkoły podstawowe i gimnazja dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnej (bez szkół specjalnych). Absolwenci w oddziałach specjalnych, integracyjnych, ogólnodostępnych

jednostka terytorialna	2010	2011	2012	2013	2014
Polska	7732	7503	7716	7549	7525
woj. śląskie	666	629	678	657	752
powiat mikołowski	17	19	12	18	19
Łaziska Górne	5	5	3	7	8
Mikołów	5	8	5	5	5
Orzesze	4	6	4	5	6
Ornontowice	3	0	0	0	0
Wry	0	0	0	1	0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL/GUS

Tabela 31. Szkoły ponadgimnazjalne dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnej (bez szkół specjalnych). Uczniowie w oddziałach specjalnych, integracyjnych, ogólnodostępnych

jednostka terytorialna	2012	2013	2014
Polska	3215	3348	3546
woj. śląskie	368	376	437
powiat mikołowski	4	3	5
Łaziska Górne	1	0	0
Mikołów	3	3	5
Orzesze	0	0	0
Ornontowice	0	0	0
Wry	0	0	0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL/GUS

Tabela 32. Liczba szkół gimnazjalnych

jednostka terytorialna	2010	2011	2012	2013	2014
Polska	7442	7510	7573	7612	7635
woj. śląskie	781	790	795	793	795
powiat mikołowski	16	16	16	16	16
Łaziska Górne	3	3	3	3	3
Mikołów	6	6	6	6	4
Orzesze	4	4	4	4	4
Ornontowice	1	1	1	1	1
Wry	2	2	2	2	2

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL/GUS

W Mikołowie działają cztery gimnazja, z czego dwa z ramach zespołów szkół numer 2 i 3. Liczba uczniów szkół gimnazjalnych w Mikołowie fluktuuje, jednak w latach 2010 - 2013 następował wzrost. W 2014 roku nastąpił spadek liczby uczniów, obserwowany również w pozostałych gminach (z wyjątkiem gminy Orzesze i Wry).

Tabela 33. Liczba uczniów w gimnazjach

jednostka terytorialna	2010	2011	2012	2013	2014
Polska	1277473	1225807	1177480	1138592	1105868
woj. śląskie	140906	135108	129411	125361	121445

powiat mikołowski	2962	2819	2684	2662	2642
Łaziska Górne	674	601	600	560	541
Mikołów	1214	1208	1157	1223	1213
Orzesze	648	609	550	509	511
Ornontowice	200	187	171	181	165
Wry	226	214	206	189	212

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL/GUS

W mieście funkcjonują dwa licea ogólnokształcące – I Liceum Ogólnokształcące im. Karola Miarki w Mikołowie i II Liceum Ogólnokształcące im. Rotmistrza Witolda Pileckiego. Ponadto w Zespole Szkół Technicznych działa zasadnicza szkoła zawodowa (mechanik pojazdów samochodowych, operator obrabiarek skrawających, klasa wielozawodowa - rzemieślnicza) oraz technikum: informatyczne, elektryczne, handlowe, organizacji reklamy, mechaniczne, mechatroniczne, pojazdów samochodowych. Wyższy poziom kształcenia realizowany jest przez szkoły policealne.

Tabela 34. Szkoły ponadgimnazjalne i policealne ogółem

jednostka terytorialna	2010	2011	2012	2013	2014
Polska	13910	13698	13501	12044	11131
woj. śląskie	1622	1603	1581	1401	1296
powiat mikołowski	20	17	17	15	15
Łaziska Górne	7	4	4	4	3
Mikołów	11	11	11	9	9
Orzesze	0	0	0	0	1
Ornontowice	2	2	2	2	2
Wry	0	0	0	0	0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL/GUS

Ze względu na to, że Mikołów jest miastem powiatowym, z przyczyn obiektywnych ma on najwięcej uczniów w szkołach ponadgimnazjalnych. Liczba uczniów od roku 2012 systematycznie się zmniejszała.

Tabela 35. Liczba uczniów w szkołach ponadgimnazjalnych i policealnych

jednostka terytorialna	2010	2011	2012	2013	2014
Polska	2036577	2002511	1934578	1781667	1707179
woj. śląskie	243174	240500	234603	210863	199086
powiat mikołowski	3348	3308	3136	2897	2758
Łaziska Górne	558	446	420	405	354
Mikołów	2409	2439	2256	2021	1968
Orzesze	0	0	0	0	0
Ornontowice	381	423	460	471	436
Wry	0	0	0	0	0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL/GUS

2.2.4. Kapitał społeczny

Kapitał społeczny jest zagadnieniem socjologicznym, wykorzystywanym również w innych dziedzinach nauk, np. w ekonomii, naukach politycznych czy o gospodarce. Kapitał społeczny może być niski lub wysoki, można go mierzyć za pomocą takich wskaźników jak np.: frekwencja wyborcza, przynależność do grup formalnych i nieformalnych, czytelnictwo, uczestnicy zajęć w domach kultury czy w wydarzeniach lokalnych. Wynikiem niskiego kapitału społecznego są dysfunkcje społeczne, jak np. wskaźniki samobójstw, uzależnienia, dewiacje społeczne. W dotychczasowych definicjach kapitał

społeczny określa się takimi cechami jak: zaufanie i wspólne wartości, oddolne przejawy samoorganizowania się ludzi i zaangażowania obywatelskiego czy altruizm³.

Instytucje kultury

Mikołów posiada wiele instytucji kulturalnych. Mieszkańcy mogą korzystać z takich miejsc jak:

- Miejski Dom Kultury, organizuje cykliczne Dni Mikołowa, imprezy okazjonalne (np. Dzień dziecka, spotkania świąteczne), organizuje wystawy, warsztaty, koncerty, spektakle teatralne. W ramach MDK działają różne kluby, kursy, koła, które rozwijają zainteresowania mieszkańców miasta w szerokim zakresie (zajęcia taneczne, plastyczne, fotograficzne, szachy, itp.). Pod opieką placówki są również chóry: chór „Mokrzanki”, chór „Harmonia”, chór „Gloria-Salwatorianie”, chór „Chopin”, a także kółko modelarskie, wędkarze i honorowi dawcy krwi.
- Miejska Biblioteka Publiczna, prowadzi działalność wydawniczą, organizuje pokazy filmów, spotkania autorskie oraz rozmowy z zaproszonymi specjalistami skierowane dla dorosłych, a także liczne różnorodne zajęcia dla dzieci i młodzieży.
- Instytut Mikołowski zajmuje się działalnością kulturotwórczą, jest organizatorem spotkań autorskich, konferencji naukowych oraz wystaw plastycznych. Wydaje „Arkadię” - pismo o profilu kulturowo-społeczno-literackim oraz książki lokalnych artystów z Mikołowa, ale także znanych poetów polskich.
- Miejska Placówka Muzealna w trzech salach wystawienniczych znajdują się wystawy czasowe oraz wystawa stała poświęcona historii Mikołowa. Prócz tego organizowane są spotkania z zaproszonymi gośćmi, do dyspozycji zwiedzających jest biblioteczka historyczna. Placówka jest również współautorem Mikołowskiego Jarmarku Staroci, który odbywa się zwykle w pierwszą niedzielę miesiąca.

Kluby i organizacje pozarządowe

Na terenie gminy funkcjonuje Mikołowskie Centrum Organizacji Pozarządowych i Wolontariatu. W Mikołowie działa 91 organizacji pozarządowych, w rozumieniu ustawy z dnia 24.04.2003 roku działalności pożytku publicznego i wolontariacie, o zróżnicowanym profilu działalności – między innymi społecznym, kulturalnym, lokalnym, dla osób niepełnosprawnych, sportowym.

Najwięcej organizacji pozarządowych w 2015 roku zarejestrowanych było w samym mieście Mikołów - Centrum. Było ich w sumie 62, z czego większość stanowiły stowarzyszenia. Jeśli chodzi o sołectwa to pod względem liczby działających organizacji pozarządowych najbardziej liczne są sołectwa Mokre i Bujaków. W wymienionych jednostkach zarówno samych organizacji było najwięcej jak i ich liczba przypadająca na 1000 mieszkańców była relatywnie wysoka, szczególnie w zestawieniu z danymi z innych sołectw. Najmniej liczne pod tym względem są sołectwa Borowa Wieś, Śmiłowice i dzielnica Kamionka.

Tabela 36. Liczba organizacji pozarządowych w sołectwach i w przeliczeniu na 1000 mieszkańców

dzielnica/sołectwo	liczba NGO	liczba NGO na 1000 mieszkańców
Borowa Wieś	2	0,9

³ Katarzyna Sierocińska, „Kapitał społeczny. Definiowanie, pomiar i typy”, Studia Ekonomiczne nr 1, 2011 [http://www.inepan.waw.pl/pliki/Studia%202011%201%204%20sierocinska.pdf, dostęp 03.03.2016]

Bujaków	7	3,4
Centrum	62	2,3
Kamionka	4	1,5
Mokre	9	3,3
Paniowy	6	3,6
Śmiłowice	1	1,0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miasta w Mikołowie

Zespoły artystyczne

- Zespół Muzyki Dawnej i Tańca Historycznego „Capella Nicopolensis” został utworzony w 1991 roku, prezentującym muzykę, śpiew i taniec dawnych epok. Każdemu widowisku towarzyszą piękne stroje (repliki ubiorów renesansowych).
- Chór „Chopin” Mikołów-Bujaków, grupa przykościelna w Parafii Bujaków.
- Chór żeński „Gloria” utworzony w sierpniu 1996 roku, prezentują szerokie spektrum gatunków muzycznych, od średniowiecza po muzykę współczesną, pieśni ludowe i sakralne.
- Chór „Harmonia” to najstarszy chór mikołowski, w 2008 roku obchodził stulecie swojego istnienia. Obecnie w skład chóru wchodzi 19 sopranistek, 17 altów, 10 tenorów, 10 basów. Zespół koncertuje zarówno w regionie, jak i w kraju, repertuar obejmuje muzykę sakralną i świecką.
- Zespół Regionalny „Mikołowianki” jest propagatorem tradycji i pieśni śląskich. Jego działalność sięga od 1974 roku, charakterystyczną cechą zespołu są barwne stroje śląskie, w których występują.
- Chór „Mokrzanki” to zespół z 25-letnią tradycją. Prezentują muzykę ludową i sakralną.

Wybory samorządowe

W wyborach samorządowych w 2014 roku frekwencja w I turze wyniosła 37,49% i była najniższym wynikiem w powiecie. Niska frekwencja wyborcza pokazuje, że mieszkańcy nie wykazują dużego zainteresowania polityką regionalną.

Tabela 37. Frekwencja wyborcza w wyborach samorządowych w 2014 r. (I tura wyborów, 16 listopada 2014 r.)

jednostka terytorialna	2014
Polska	39,28%
woj. śląskie	35,29%
powiat mikołowski	40,09%
Łaziska Górne	39,69%
Mikołów	37,49%
Orzesze	41,10%
Ornontowice	39,74%
Wry	52,83%

Źródło: PKW

Najwyższą frekwencją w I turze wyborów samorządowych w 2014 odnotowano w Kamionce – frekwencja wyniosła tam 66%. Najniższa frekwencja była w sołectwach Śmiłowice i Mokre oraz w Centrum Mikołowa.

Tabela 38. Frekwencja wyborcza w wyborach samorządowych w 2014r. w podziale na sołectwa i dzielnice (I tura wyborów, 16 listopada 2014 r.)

dzielnica/sołectwo	2014
Borowa Wieś	58%
Bujaków	59%
Centrum	56%
Kamionka	66%
Mokre	55%
Paniowy	63%
Śmiłowice	55%

Źródło: PKW

2.2.5. Bezpieczeństwo publiczne

Zbiornicze dane dotyczące procedury „Niebieskich Kart” dla gminy Mikołów są wyodrębnione za lata 2014-2015. Na terenie gminy Mikołów w 2015 r. zostało wszczętych 55 procedur. W odniesieniu do jednostek referencyjnych jest to najwyższy wynik.

Tabela 39. Zbiornicze dane dotyczące liczby „Niebieskich Kart” w latach 2012-2015

jednostka terytorialna	2012	2013	2014	2015
Mikołów	55	65	68	55
Wiry			13	9
Łaziska Górne	18	18	47	39
Orzesze	8	12	14	28
Ornontowice	4	7	8	6
Ogółem powiat	85	102	150	137

Źródło: Dane Komendy Powiatowej Policji w Mikołowie

Najwięcej procedur „Niebieskiej Karty” w przeliczeniu na 1000 mieszkańców w 2015 roku zostało wszczętych w sołectwie Mokre (4), najmniej w Śmiłowicach (2). Ogólnie najwięcej procedur wszczęto w Centrum (74).

Tabela 40. Liczba Niebieskich Kart wydanych w 2015 r. w podziale na sołectwa i dzielnice

dzielnica/sołectwo	liczba Niebieskich Kart	na 1000 mieszkańców
Borowa Wieś	5	2,2
Centrum	74	2,8
Kamionka	7	2,5
Mokre	11	4
Paniowy	4	2,4
Śmiłowice	2	2

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Starostwa Powiatowego w Mikołowie

Dane nt. wszczętych postępowań wyniku przestępstw popełnionych przeciwko rodzinie z art. 207 kk, art. 209 kk są zagregowane dla gmin Mikołów oraz Wiry. W obu gminach w 2015 r. wszczęto łącznie 53 ww. postępowania. W odniesieniu do roku 2011 liczba ta wzrosła o 10 postępowań.

Tabela 41. Dane dotyczące przestępczości przeciwko rodzinie: czyny z art. 207 kk, art. 209 kk (postępowania wszczęte) w latach 2011-2015

jednostka terytorialna	2011	2012	2013	2014	2015
Mikołów	43	34	41	37	53
Wiry					
Łaziska Górne	11	12	10	6	9
Orzesze	13	12	7	6	15
Ornontowice					

Ogółem powiat	67	58	58	49	77
---------------	----	----	----	----	----

Źródło: Dane Komendy Powiatowej Policji w Mikołowie

W 2015 roku najwięcej incydentów będących czynami przeciwko rodzinie w rozumieniu art. 207 i 209 kk miało miejsce na terenie Mikołowa – Centrum. W przeliczeniu na 1000 mieszkańców tych zgłoszeń najwięcej było w Borowej Wsi. Nie odnotowano tego typu zająć na terenie Śmiłowic i Bujakowa.

Tabela 42. Liczba czynów przeciwko w rodzinie w 2015r. w podziale na sołectwa w przeliczeniu na 1000 mieszkańców w podziale na dzielnice/sołectwa

dzielnica/sołectwo	liczba czynów przeciwko rodzinie z art. 207 kk i art. 209 kk	na 1000 mieszkańców
Borowa Wieś	2	0,86
Bujaków	0	0
Centrum	10	0,38
Kamionka	1	0,36
Mokre	2	0,74
Paniowy	1	0,6
Śmiłowice	0	0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Starostwa Powiatowego w Mikołowie

Na podstawie analiz KPP w Mikołowie zostały wyłonione miejsca najbardziej niebezpieczne:

- tereny przyległe do dworca PKP/PKM, okolice „Białego Domku” oraz przyległych parków – ul. Miarki, Prusa, Plac 750-lecia. Najczęściej notowane w tych miejsca zdarzenia to: zakłócanie ładu i porządku przez osoby nietrzeźwe, rozboje, bójki, pobicia.
- Ulice Gliwicka (m.in. C.H. Auchan), Prusa, Żwirki i Wigury, Młyńska, Pszczyńska, Katowicka, Miarki, Cieszyńska, Rybnicka.
- skrzyżowanie dróg DK-44/DW-928 - zagrożenia w ruchu drogowym, kolizje, wypadki, potrącenia. Dotyka to przede wszystkim mieszkańców samego miasta Mikołowa.

2.2.6. Charakterystyka bezrobocia

Począwszy od roku 2013 stopa bezrobocia w powiecie mikołowskim systematycznie spadała. Można też zwrócić uwagę, że w całym analizowanym okresie (tzn. 2011-2015) utrzymywała się ona na poziomie niższym niż wartości krajowe i wojewódzkie. Stopa napływu bezrobotnych zarejestrowanych⁴ również pozostawała niższa niż w województwie śląskim i całej Polsce, jednak począwszy od roku 2013 wzrasta.

Tabela 43. Stopa bezrobocia rejestrowanego w powiecie mikołowskim w odniesieniu do województwa i kraju w latach 2011-2015 (stan na dzień 31 grudnia)

jednostka terytorialna	2011	2012	2013	2014	2015
Polska	12,5	13,4	13,4	11,4	9,8
woj. śląskie	10,2	11,1	11,3	9,6	8,2
powiat mikołowski	7,1	8,1	8,3	6,8	5,8

⁴ Stopę napływu obliczono jako stosunek nowo zarejestrowanych bezrobotnych do liczby cywilnej ludności aktywnej zawodowo, tj. bez osób odbywających czynną służbę wojskową oraz pracowników jednostek budżetowych prowadzących działalność w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL/GUS

Tabela 44. Stopa napływu bezrobotnych zarejestrowanych w powiecie mikołowskim w odniesieniu do województwa i kraju w latach 2013-2015 (stan na dzień 31 grudnia)

jednostka terytorialna	2011	2012	2013	2014	2015
Polska	bd	bd	1,4	1,4	1,5
woj. śląskie	bd	bd	1,3	1,2	1,4
powiat mikołowski	bd	bd	0,8	1,1	1,2

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL/GUS

Począwszy od roku 2013 liczba zarejestrowanych bezrobotnych w Mikołowie systematycznie spada. Gmina ta odznacza się największą dynamiką spadku tej liczby w powiecie.

Tabela 45. Liczba bezrobotnych w gminach powiatu mikołowskiego w latach 2010-2015

jednostka terytorialna	2011	2012	2013	2014	2015	dynamika zmian
Powiat mikołowski	2780	3085	3273	2652	2302	82,81%
Łaziska Górne	670	762	800	697	611	91,19%
Mikołów	1282	1389	1509	1177	966	75,35%
Orzesze	542	625	625	522	477	88,01%
Ornontowice	122	115	136	97	99	81,15%
Wry	164	194	203	159	149	90,85%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Mikołowie

Najwięcej bezrobotnych w 2015 roku mieszkało w sołectwie Mokre i w Centrum. W tych miejscach stopa bezrobocia wynosiła 3,1%. Najmniej bezrobotnych w stosunku do całkowitej liczby ludności było w Kamionce. Stopa bezrobocia wynosiła tam 1,6%.

Tabela 46. Bezrobotni w podziale na dzielnice i sołectwa

dzielnica/sołectwo	liczba osób bezrobotnych	stopa bezrobocia
Centrum	819	3,1
Mokre	84	3,1
Śmiłowice	23	2,3
Paniowy	33	2,0
Borowa Wieś	62	2,7
Bujaków	36	1,8
Kamionka	43	1,6
Łącznie	1100	2,8

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Mikołowie

Wśród bezrobotnych nieznacznie przeważają kobiety. Można jednak zwrócić uwagę, że współczynnik feminizacji bezrobocia jest stosunkowo niski na tle pozostałych gmin powiatu.

Tabela 47. Bezrobotni w podziale na płeć (stan na dzień 31 grudnia 2015)

jednostka terytorialna	mężczyźni		kobiety	
	liczba	%	liczba	%
Powiat mikołowski	1004	43,61%	1298	56,39%
Łaziska Górne	241	39,44%	370	60,56%
Mikołów	454	47,00%	512	53,00%
Orzesze	209	43,82%	268	56,18%
Ornontowice	34	34,34%	65	65,66%
Wry	66	44,30%	83	55,70%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Mikołowie

Około połowa bezrobotnych pozostawała bez zatrudnienia przez czas krótszy niż pół roku, z drugiej strony jednak osoby bezrobotne przez czas dłuższy niż dwa lata stanowią ponad jedną piątą ogółu zarejestrowanych. Może to oznaczać, że pewna część bezrobotnych nie posiada kwalifikacji lub umiejętności koniecznych do znalezienia zatrudnienia.

Tabela 48. Bezrobotni według czasu pozostawania bez pracy w miesiącach (stan na dzień 31 grudnia 2015)

czas	liczba	%
do 1	103	16,86%
1-3	135	22,09%
3-6	130	21,28%
6-12	90	14,73%
12-24	67	10,97%
powyżej 24	86	14,08%

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Mikołowie

Rozkład kategorii wieku wśród bezrobotnych jest stosunkowo wyrównany. Nieco większa od pozostałych jest jednak grupa od 25 do 34 roku życia. Może być to oznaką utrudnionego wejścia na rynek pracy w gminie.

Tabela 49. Bezrobotni według grup wieku (stan na dzień 31 grudnia 2015)

wiek	liczba	%
18-24	90	14,73%
25-34	208	34,04%
35-44	103	16,86%
45-54	104	17,02%
55-59	82	13,42%
60 lat i więcej	24	3,93%

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Mikołowie

Warto zauważyć, że osoby nieposiadające wykształcenia średniego stanowią ponad połowę bezrobotnych gminy Mikołów. Najliczniejsza jest kategoria osób z wykształceniem zasadniczym zawodowym, co oznacza, że ten typ kształcenia nie zapewnia absolwentom kwalifikacji odpowiednich z punktu widzenia pracodawców.

Tabela 50. Bezrobotni według wykształcenia (stan na dzień 31 grudnia 2015)

wykształcenie	liczba	%
Wyższe	84	13,75%
Policealne i średnie zawodowe	106	17,35%
Średnie ogólnokształcące	73	11,95%
Zasadnicze zawodowe	228	37,32%
Gimnazjalne i poniżej	120	19,64%

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Mikołowie

Najliczniej reprezentowaną grupą w szczególnej sytuacji na rynku pracy są osoby bezrobotne długotrwale⁵. Można też zwrócić uwagę na dwie grupy wyróżnione ze względu na wiek (poniżej 30 i powyżej 50 lat), które łącznie stanowią ponad połowę wszystkich bezrobotnych.

Tabela 51. Bezrobotni w szczególnej sytuacji na rynku pracy (stan na dzień 31 grudnia 2015)

grupa	liczba	%
do 30 roku życia	188	30,77%
w tym do 25 roku życia	90	14,73%
długotrwale bezrobotni	268	43,86%
powyżej 50 roku życia	163	26,68%
korzystający ze świadczeń z pomocy społecznej	9	1,47%
posiadający co najmniej jedno dziecko do 6 roku życia	75	12,27%
posiadający co najmniej jedno dziecko niepełnosprawne do 18 roku życia	6	0,98%

⁵ Młodzież poniżej 25 roku życia pozostająca w rejestrze PUP przez więcej niż 6 miesięcy w ciągu ostatnich dwóch lat oraz osoby powyżej 25 roku życia, pozostające w rejestrze PUP przez więcej niż 12 miesięcy w ciągu ostatnich dwóch lat.

grupa	liczba	%
osoby niepełnosprawne	27	4,42%

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Mikołowie

2.2.7. Podsumowanie

Mikołów jest gminą o największej liczebności mieszkańców w powiecie, a ich liczba w latach 2010-2014 była stosunkowo stabilna. Najwięcej mieszkańców żyje w Centrum Mikołowa oraz w dzielnicy Kamionka, najmniej – w Śmiłowicach. Gmina charakteryzuje się wysokim współczynnikiem feminizacji – wyższym niż średnia dla powiatu, województwa oraz kraju. Współczynnik obciążenia demograficznego jest w Mikołowie najwyższy w powiecie, a na przestrzeni analizowanego okresu jego wartość uległa zwiększeniu. W całym analizowanym okresie w Mikołowie utrzymywał się niewielki dodatni przyrost naturalny. W analizowanym okresie utrzymywało się dodatnie saldo migracji wewnętrznych i ujemne zewnętrznych, przy czym te pierwsze były znacznie bardziej nasilone.

Liczba osób w gospodarstwach domowych korzystających z pomocy społecznej w latach 2010-2014 nieznacznie wzrosła, spadła natomiast liczba pobierających zasiłki rodzinne na dzieci.

W gminie obecnie jest jeden żłobek miejski, jeden prywatny i dwa kluby dziecięce, jednaście przedszkoli publicznych, trzy przedszkola prywatne oraz Zespół Szkolno-Przedszkolny im. Gromadki Misia Uszatka, w którym mieści się Przedszkole nr 13 i Szkoła Podstawowa nr 11. Łącznie jest pięć szkół podstawowych, dwa zespoły szkół, dwa gimnazja oraz Zespół Szkół Prywatnych DUAL (obejmujący szkołę podstawową i gimnazjum). Ponadto działają dwa licea, zespół szkół technicznych (technikum i zasadnicza szkoła zawodowa). Od 2011 roku liczba uczniów w szkołach podstawowych stale rosła, w gimnazjach pozostawała na stabilnym poziomie, zaś w szkołach ponadgimnazjalnych i policealnych można zauważyć spadek.

Oferta kulturalna dostępna mieszkańcom oraz osobom odwiedzającym Mikołów jest bogata i zróżnicowana. Do głównych instytucji kultury należą Miejski Dom Kultury, Miejska Biblioteka Publiczna, Instytut Mikołowski, Miejska Placówka Muzealna.. W gminie zarejestrowanych jest wiele organizacji pozarządowych. Najwięcej organizacji pozarządowych funkcjonuje w mieście Mikołów oraz w sołectwie Bujaków i Mokre. Wielość i różnorodność organizacji pozarządowych działających na terenie gminy może być interpretowana jako sygnał znacznego zaangażowania mieszkańców w życie społeczne. Z drugiej strony jednak uwagę zwraca niska frekwencja wyborcza.

W latach 2011-2015 zaobserwować można spadek liczby zarejestrowanych bezrobotnych o największej w powiecie dynamice. Wśród bezrobotnych nieznacznie przeważają kobiety. Grupa bezrobotnych pomiędzy 25 a 34 rokiem życia jest nieco liczniejsza niż pozostałe grupy wieku, co może świadczyć o trudnościach z wejściem na rynek pracy. Ponad połowa bezrobotnych pozostawała bez zatrudnienia przez czas krótszy niż pół roku, ale z drugiej strony w przypadku jednej piątej było to więcej niż dwa lata, a najliczniej reprezentowaną grupą w szczególnej sytuacji na rynku pracy są osoby dotknięte długotrwałym bezrobociem. Osoby nieposiadające wykształcenia średniego stanowią ponad połowę bezrobotnych. W 2015 roku najwięcej bezrobotnych mieszkało w sołectwie Mokre i w samym mieście Mikołów. Najmniej bezrobotnych w stosunku do całkowitej liczby ludności dzielnicy było w Kamionce.

2.3. Sfera gospodarcza

2.3.1. Liczba i struktura podmiotów gospodarczych

W ostatnich latach zarówno w Polsce, jak i w województwie śląskim postępuje wzrost liczby podmiotów gospodarki narodowej. Tendencja ta jest zauważalna również w powiecie mikołowskim. Od roku 2010 do 2014 liczba podmiotów gospodarki narodowej zwiększyła się tam o 7,5% z 8550 podmiotów do 9191. Wyjątek od tendencji rosnącej stanowił rok 2011, kiedy liczba podmiotów gospodarczych uległa zmniejszeniu. Jednak już w 2012 roku ich liczba w stosunku do roku 2010 zwiększyła się o 3,2%. Od 2011 roku liczba podmiotów gospodarczych ulega stopniowemu wzrostowi. Zdecydowaną większość podmiotów gospodarki w Polsce, w województwie śląskim, jak i w powiecie mikołowskim oraz w gminach wchodzących w jego skład stanowią podmioty prywatne. Ich liczba oraz ich udział w całkowitej liczbie podmiotów gospodarki systematycznie się zwiększa. W latach 2010-2014 nastąpił wzrost liczby podmiotów prywatnych z 8005 do 8897, co oznacza wzrost o 11,1%.

Gmina Mikołów charakteryzuje się stałym wzrostem liczby podmiotów gospodarczych. W 2010 roku ich liczba wynosiła 4345. W latach 2011 i 2012 zwiększyła się wynosząc odpowiednio 4396 i 4559. W kolejnych latach następował dalszy wzrost. W 2013 i 2014 roku liczba podmiotów gospodarczych wyniosła 4654 i 4699. Ogólna liczba podmiotów od roku 2010 do 2014 zwiększyła się o 8,1% tym samym stanowiąc tempo wzrostu liczby podmiotów wyższe niż w pozostałej części powiatu. Najbardziej znaczące zmiany zaszły między rokiem 2011 i 2012, kiedy liczba podmiotów gospodarczych w Mikołowie zwiększyła się o 163. Analogicznie do ogólnej liczby podmiotów stale wzrasta liczba podmiotów prywatnych działających w Mikołowie. Między 2010, a 2014 rokiem liczba podmiotów prywatnych w Mikołowie zwiększyła się o 496 podmiotów, co spowodowało wzrost liczby podmiotów prywatnych o 12,2%.

Tabela 52. Liczba podmiotów gospodarczych w gminach powiatu mikołowskiego w latach 2010-2014

jednostka terytorialna	2010		2011		2012		2013		2014	
	podmioty gospodarki narodowej	sektor prywatny	podmioty gospodarki narodowej	sektor prywatny	podmioty gospodarki narodowej	sektor prywatny	podmioty gospodarki narodowej	sektor prywatny	podmioty gospodarki narodowej	sektor prywatny
Polska	3 909 802	3 709 891	3 869 897	3 745 246	3 975 334	3 780 533	4 070 259	3 897 194	4 119 671	3 971 751
woj. śląskie	451 635	425 729	443 420	427 619	453 496	430 023	460 350	440 398	461 933	443 131
powiat mikołowski	8550	8005	8529	8293	8826	8422	9087	8682	9191	8897
Łaziska Górne	1514	1410	1479	1460	1510	1447	1553	1473	1551	1510
Mikołów	4345	4080	4396	4251	4559	4360	4654	4476	4699	4576
Orzesze	1584	1505	1541	1521	1591	1530	1671	1597	1699	1638
Ornontowice	464	414	460	420	464	419	482	438	488	445
Wiry	643	596	653	641	702	666	727	698	754	728

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL/GUS

W całej Polsce zwiększa się liczba podmiotów gospodarczych wpisanych do rejestru REGON przypadająca na 1000 osób. Tendencja ta jest również zauważalna w województwie śląskim, powiecie mikołowskim oraz w gminach wchodzących w jego skład.

W gminie Mikołów przypada najwięcej podmiotów zarejestrowanych na 1000 osób. Liczba ta systematycznie się zwiększa. W latach 2010-2014 liczba podmiotów zarejestrowanych przypadających na 1000 osób zwiększyła się o 7,3%.

Tabela 53. Liczba podmiotów wpisanych do rejestru REGON na 1000 ludności

jednostka terytorialna	2010	2011	2012	2013	2014
Polska	101	100	103	106	107
woj. śląskie	97	96	98	100	101
powiat mikołowski	91	90	93	95	96
Łaziska Górne	68	66	67	69	69
Mikołów	110	111	115	117	118
Orzesze	81	78	80	84	84
Ornontowice	81	79	78	81	82
Wiry	91	90	95	96	97

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL/GUS

W ostatnich latach zwiększa się w Polsce aktywność *gospodarcza osób fizycznych*. W 2010 roku na 100 osób w wieku produkcyjnym przypadało 11,9 osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą. Liczba ta w 2014 roku zwiększyła się wynosząc 12,2. Podobna tendencja zauważalna jest w województwie śląskim, jednak tempo wzrostu liczby osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą jest wolniejsze niż na terenie Polski. W powiecie mikołowskim liczba osób prowadzących działalność gospodarczą na 100 osób w wieku produkcyjnym stopniowo rośnie. W latach 2010-2014 nastąpił wzrost o niecałe 5%.

W Mikołowie wzrasta liczba osób prowadzących działalność gospodarczą na 100 osób w wieku produkcyjnym. W 2010 roku wynosiła 12,4. Z roku 2014 zwiększyła się do 13,3.

Tabela 54. Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 1000 osób w wieku produkcyjnym

jednostka terytorialna	2010	2011	2012	2013	2014
Polska	11,9	11,6	11,9	12,1	12,2
woj. śląskie	11,4	11,1	11,3	11,5	11,6
powiat mikołowski	10,8	10,6	10,9	11,2	11,2
Łaziska Górne	8,1	7,9	7,9	8,1	8,1
Mikołów	12,4	12,5	13,0	13,3	13,3
Orzesze	10,7	10,1	10,4	10,8	10,8
Ornontowice	9,3	8,9	9,0	9,4	9,5
Wiry	11,8	11,6	12,2	12,4	12,6

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL/GUS

W Polsce znaczna większość przedsiębiorców stanowią podmioty małe, zatrudniające do 9 pracowników, najmniej jest podmiotów zatrudniających 1000 pracowników i więcej. Podobna struktura istnieje w województwie śląskim i powiecie mikołowskim. W powiecie w 2014 roku funkcjonowało 8649 podmiotów zatrudniających do 9 pracowników. W powiecie mikołowskim funkcjonuje tylko jeden podmiot zatrudniający 1000 osób i więcej.

W gminie Mikołów największy udział w lokalnej gospodarce mają podmioty małe zatrudniające do 9 osób, ich liczba wynosiła 4390. Podmioty zatrudniające od 10 do 49 osób liczyły 260. Natomiast podmioty zatrudniające od 50 do 249 i od 250 do 999 osób liczyły odpowiednio 44 i 4. Na terenie gminy funkcjonuje jeden zakład zatrudniający więcej niż 1000 pracowników. Tym samym jest to jedyny taki zakład w całym powiecie mikołowskim.

Tabela 55. Podmioty gospodarcze wg klas wielkości w 2014 roku

jednostka terytorialna	ogółem	0-9	10-49	50-249	250-999	1000 i więcej
Polska	4 119 671	3 938 654	146 926	29 610	3 706	775
woj. śląskie	461 933	438 364	19 291	3708	492	78
powiat mikołowski	9191	8649	453	82	6	1
Łaziska Górne	1551	1459	77	14	1	0
Mikołów	4699	4390	260	44	4	1
Orzesze	1699	1624	61	14	0	0
Ornontowice	488	455	24	8	1	0
Wiry	754	721	31	2	0	0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL/GUS

2.3.2. Najważniejsze zakłady działające w gminie

Najważniejszy sektor w Mikołowie stanowi sekcja G (handel hurtowy i detaliczny, naprawa pojazdów samochodowych) oraz sekcja F (budownictwo). Ważnym sektorem dla lokalnej gospodarki w Mikołowie stanowi sekcja C (przetwórstwo przemysłowe). Relatywnie duży udział mają sekcja M (działalność profesjonalna, naukowa i techniczna) oraz H (transport i gospodarka magazynowa).

Tabela 56. Odsetek przedsiębiorstw prowadzących działalność w 2015 roku wg sekcji PKD 2007

sekcja PKD 2007	odsetek przedsiębiorstw
Sekcja G	32%
Sekcja F	12%
Sekcja C	11%
Sekcja M	10%
Sekcja H	8%
Sekcje S, T, U	6%
Sekcja I	4%
Sekcja Q	4%
Sekcja N	3%
Sekcja K	3%
Sekcja J	3%
Sekcja P	2%
Sekcja L	1%
Sekcja R	1%
Sekcja A	1%
Sekcja E	1%
Sekcja B	0%
Sekcja D	0%
Sekcja O	0%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL/GUS

Największymi pracodawcami w mieście pozostają:

- Cablettra Poland Sp. z o.o.,
- hipermarket „Auchan”,
- Schneider Electric Energy Poland Sp. z o.o.,
- Zakłady Mechaniczne „Wiromet” S.A.,
- Fabryka Palenisk Mechanicznych S.A.,
- „Mifama” S.A.,
- Leroy Merlin Sp. z o.o.;

- Kopalnia Doświadczalna „Barbara” (funkcjonująca w strukturach Głównego Instytutu Górnictwa w Katowicach),
- Firma Handlowa ROLNIK Spółka Jawna,
- FPM S.A. – zajmuje się produkcją maszyn i urządzeń dla zakładów wytwarzających energię.

2.3.3. Podsumowanie

Gmina Mikołów charakteryzuje się stałym wzrostem liczby podmiotów gospodarczych. Analogicznie do ogólnej liczby podmiotów stale wzrasta liczba podmiotów prywatnych działających w Mikołowie. W latach 2010 – 2014 liczba podmiotów prywatnych działających w Mikołowie zwiększyła się o ponad 12%. Zwiększyła się również liczba podmiotów zarejestrowanych przypadających na 1000 osób. W omawianym okresie nastąpił wzrost o 7,3%. W gminie wzrasta również aktywność gospodarcza ludności. Przykładowo między 2010, a 2014 rokiem liczba osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą na 100 osób w wieku produkcyjnym zwiększyła się o ponad 7%.

Największy udział w lokalnej gospodarce mają podmioty małe zatrudniające do 9 osób. W Mikołowie funkcjonuje jeden podmiot zatrudniający ponad 1000 osób, tym samym jest on jedynym pracodawcą tej wielkości działającym w całym powiecie mikołowskim.

Najwięcej podmiotów gospodarczych działających w Mikołowie to podmioty świadczące usługi w zakresie handlu hurtowego i detalicznego, naprawy pojazdów samochodowych, budownictwa oraz przetwórstwa przemysłowego.

2.4. Sfera środowiskowa

2.4.1. Obszary chronione oraz tereny zielone

Lasy i grunty leśne w 2014 roku zajmowały 2177,33 ha powierzchni miasta. W przeciągu ostatnich pięciu lat zwiększyły się one o 129,83 ha. Właścicielem zdecydowanej większości terenów leśnych jest Skarb Państwa.

Tabela 57. Powierzchnia lasów i gruntów leśnych (ha)

jednostka terytorialna	2010	2011	2012	2013	2014
Polska	9121928,59	9143313,89	9163786,95	9177193,09	9197879,01
woj. śląskie	392084,74	392088,81	392194,64	392960,09	393849,16
powiat mikołowski	8255,89	8269,22	8354	8384,02	8383,27
Łaziska Górne	217,48	217,38	198,99	199,29	199,31
Mikołów	2047,5	2062,46	2157,21	2177,93	2177,33
Orzesze	4295,39	4297,87	4302,18	4310,21	4310,04
Ornontowice	391,14	387,13	387,13	387,12	387,12
Wiry	1304,38	1304,38	1308,49	1309,47	1309,47

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL/GUS

Gmina Mikołów charakteryzuje się niższą lesistością (27,49%) niż w Polsce (29,41%) i w województwie śląskim (31,93%).

Tabela 58. Lesistość w %

jednostka terytorialna	2010	2011	2012	2013	2014
Polska	29,17	29,24	29,31	29,35	29,41
woj. śląskie	31,79	31,79	31,80	31,86	31,93
powiat mikołowski	35,42	35,48	35,83	35,96	35,96
Łaziska Górne	10,84	10,83	9,91	9,93	9,93

jednostka terytografia	2010	2011	2012	2013	2014
Mikołów	25,85	26,04	27,23	27,50	27,49
Orzesze	51,26	51,29	51,34	51,44	51,44
Ornontowice	25,32	25,06	25,06	25,06	25,06
Wyry	37,75	37,75	37,80	37,82	37,82

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL/GUS

Na przestrzeni lat 2010-2015 niezmienna była powierzchnia obszarów chronionych w gminie Mikołów. Znajdowało się tam 198,2 ha zespołów przyrodniczo – krajobrazowych w tym Dolina Jamny. Zespoły przyrodniczo-krajobrazowe wyznaczane są w celu ochrony cennych fragmentów krajobrazu naturalnego i kulturowego. Obszary te mogą być powoływane przez wojewodę lub przez samorzady lokalne. W przypadku Mikołowa ta forma ochrony przyrody była ustanowiona przez Radę Miejską w drodze uchwał⁶.

W mieście nie występują inne powierzchniowe formy obszarów chronionych.

⁶ m.in. Uchwała nr LVIII/848/2002 Rady Miejskiej Mikołowa z 20.08.2002 r. (Dz. Urz. Woj. Śl. nr 68/02, poz. 2462).

Tabela 59. Powierzchnia obszarów chronionych w 2015 roku (ha)

jednostka terytorialna	ogółem	parki krajobrazowe razem	obszary chronionego krajobrazu razem	użytki ekologiczne	stanowiska dokumentacyjne	zespoły przyrodniczo-krajobrazowe
Polska	10165112,01	2606038,52	7096928,97	51843,71	904,97	95869,89
woj. śląskie	273644,58	229669	36987,3	834,12	16,15	4549,31
powiat mikołowski	3208,6	2890	94,1	26,2	0,1	198,2
Łaziska Górne	26,3	0	0	26,2	0,1	0
Mikołów	198,2	0	0	0	0	198,2
Orzesze	2890	2890	0	0	0	0
Ornontowice	94,1	0	94,1	0	0	0
Wry	0	0	0	0	0	0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL/GUS

Na terenie gminy Mikołów znajduje się siedem pomników przyrody.

Tabela 60. Pomniki przyrody w latach 2010-2014

jednostka terytorialna	2010	2011	2012	2013	2014
Polska	36293	36318	36316	36353	36417
woj. śląskie	1518	1521	1532	1532	1539
powiat mikołowski	67	68	68	68	68
Łaziska Górne	19	20	20	20	20
Mikołów	7	7	7	7	7
Orzesze	2	2	2	2	2
Ornontowice	38	38	38	38	38
Wiry	1	1	1	1	1

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL/GUS

2.4.2. Jakość środowiska

Jakość środowiska przyrodniczego jest istotnym elementem determinującym możliwość korzystania z zasobów i ogólne warunki życia w mieście. Ważnymi elementami, które trzeba ująć omawiając stan środowiska są jakość: wód powierzchniowych czy powietrza.

Na terenie gminy Mikołów ostatnie przeprowadzane badania dot. jakości wód powierzchniowych przeprowadzono w 2012 roku. Punkty pomiarowe umieszczono na przepływających przez miasto rzeki Jasienica, Jamna, Promna i Kłodnica. Jak pokazuje kolejna tabela, we wszystkich punktach pomiarowych stan (potencjał) ekologiczny oceniany jest jako słaby, a stan ogólny wody za zły.

Tabela 61. Ocena jakości wód powierzchniowych przepływających przez teren gminy w punktach na rzekach Jasienica, Jamna, Promna i Kłodnica

punkt pomiaru	stan/potencjał ekologiczny	stan ogólny
Jasienica	słaby	zły
Jamna	słaby	zły
Promna	słaby	zły
Kłodnica	słaby	zły

Źródło: Zestawienie tabelarycznych danych do klasyfikacji stanu ekologicznego i chemicznego rzek, WIOŚ Katowice 2015

W woj. śląskim analizę stanu powietrza atmosferycznego przeprowadza się zgodnie z podziałem na strefy wymienione poniżej:

- aglomeracja górnośląska,
- aglomeracja rybnicko-jastrzębska,
- miasto Bielsko-Biała,
- miasto Częstochowa,
- strefa śląska (w skład której wchodzi gmina Mikołów).

Na podstawie badań substancji, strefy te zalicza się do jednej z poniższych klas:

- klasa A - jeżeli stężenia zanieczyszczenia na jej terenie nie przekraczały odpowiednio poziomów dopuszczalnych, poziomów docelowych, poziomów celów długoterminowych,
- klasa C - jeżeli stężenia zanieczyszczenia na jej terenie przekraczały poziomy dopuszczalne lub docelowe powiększone o margines tolerancji, w przypadku gdy ten margines jest określony,

- klasa D1 - jeżeli stężenia ozonu w powietrzu na jej terenie nie przekraczały poziomu celu długoterminowego,
- klasa D2 - jeżeli stężenia ozonu na jej terenie przekraczały poziom celu długoterminowego⁷.

Na podstawie opracowania: „Trzynastej rocznej oceny jakości powietrza w województwie śląskim obejmującej 2014 r.” obszar Gminy Mikołów, w ramach strefy śląskiej, został zakwalifikowany wg kryterium ochrony zdrowia do klasy A ze względu na poziom następujących substancji tj. SO₂, NO₂, C₆H₆, CO, Pb, As, Cd, Ni. Oznacza to, że wskazane jest utrzymanie jakości powietrza na tym samym lub jeszcze lepszym poziomie. Obszar śląski został zakwalifikowany do klasy C z powodu przekroczeń dopuszczalnych poziomów substancji tj. PM₁₀, PM_{2,5}, B(a)P oraz O₃.

W przypadku miasta Mikołów duże znaczenie dla jakości powietrza atmosferycznego ma emisja pyłowo-gazowa. Głównymi rodzajami zanieczyszczeń powietrza atmosferycznego są: zanieczyszczenia komunikacyjne (w tym zanieczyszczenia z przebiegających przez miasto dwóch dróg krajowych nr 44 i 81 oraz trzech dróg wojewódzkich nr 925, 927 i 928), a także zanieczyszczenia pochodzące ze źródeł niskiej emisji (powiązane z paleniskami domowymi czy kotłowniami opalanymi koksem lub węglem kamiennym).

Negatywnie na jakość środowiska może wpływać również obecność azbestu na terenie gminy. Najwięcej działek, na których znajduje się azbest zlokalizowanych jest w Mikołowie Centrum. W podziale na sołectwa pod względem liczby działek, na których składowany jest azbest dominuje sołectwo Mokre. Natomiast najmniej jest ich w dzielnicy Kamionka i sołectwie Borowa Wieś, gdzie liczba działek, na których odnotowuje się obecność azbestu jest pięciokrotnie mniejsza niż w sołectwie Mokre.

Tabela 62. Liczba działek z azbestem w 2015 r.

dzielnica/sołectwo	liczba działek z azbestem
Borowa Wieś	8
Bujaków	25
Centrum	75
Kamionka	8
Mokre	49
Paniowy	33
Śmiłowice	26

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miasta w Mikołowie

W przestrzeni gminy Mikołów najwięcej terenów zielonych znajduje się w obrębie ulic Św. Wojciecha, Ludwika Musioła i Podleskiej, Bernarda Krawczyka i Ludwika Waryńskiego, Karola Miarki i Żwirki i Wigury, Konstantego Prusa, Rajcy i Karola Miarki, Żwirki i Wigury i Fabrycznej oraz przy ulicy Krakowskiej. Poza tym na terenie gminy Mikołów zlokalizowane są liczne obszary zieleni miejskiej takie jak Lasy Pszczyńskie, park Planty, Śląski Ogród Botaniczny czy Park w Mokrem.

2.4.3. Gospodarka odpadami

W 2014 roku w mieście zebrano 199,80 kg zmieszanych odpadów komunalnych w przeliczeniu na 1 mieszkańca. Oznacza to spadek w przeciągu ostatnich pięciu lat

⁷ Trzynasta roczna ocena jakości powietrza w województwie śląskim, obejmująca 2014 rok, WIOŚ Katowice 2015.

o ponad 41%. Wartość tego wskaźnika w Mikołowie jest najniższa spośród wszystkich gmin powiatu.

Tabela 63. Zmieszane odpady komunalne zebrane w ciągu roku (ogółem na 1 mieszkańca, w kg)

jednostka terytorialna	2010	2011	2012	2013	2014	dynamika zmian
Polska	238,34	229,55	222,54	212,94	215,19	90,28
woj. śląskie	271,72	263,80	262,72	252,16	258,41	95,1
powiat mikołowski	274,26	277,81	270,67	256,03	246,55	89,9
Łaziska Górne	268,55	280,41	302,42	274,45	276,36	102,9
Mikołów	343,44	335,99	317,68	256,98	199,80	58,18
Orzesze	153,21	163,86	164,06	235,20	275,04	179,5
Ornontowice	357,71	383,22	366,56	264,48	270,41	75,59
Wyry	171,62	175,81	129,24	244,50	309,25	180,2

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL/GUS

W roku 2014 osiągnięto bardzo korzystne poziomy recyklingu. Wszystkie wymagane normy zostały przez gminę zrealizowane.

Tabela 64. Poziomy recyklingu w Mikołowie osiągnięte w 2014 r.

wskaźnik	osiągnięte poziomy recyklingu (przygotowania do ponownego użycia i odzysku odpadów biodegradowalnych) – 2014 r.	wymagane
ograniczenie masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji kierowanych do składowania	0,0%	max 50%
przygotowanie do ponownego użycia papieru, metali, tworzyw sztucznych i szkła /recykling/	33,7%	min 14%
przygotowanie do ponownego użycia i odzysku odpadów budowlanych i rozbiórkowych /recykling/	100%	min 38%

Źródło: <http://odpady.mikolow.eu/wykazy-i-rejestry/osiagniete-pozimomy-recyklingu-przygotowania-do-ponownego-uzycia-i-odzysku-odpadow/> [dostęp z dnia 4.03.2015 r.]

Podmiotem odbierającym odpady komunalne od właścicieli nieruchomości z terenu gminy Mikołów jest firma REMONDIS Górny Śląsk Sp.z o.o.

Na obszarze gminy znajduje się Punkt Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych (PSZOK) przy ul. Dzieńdziela 44, do którego mieszkańcy mogą samodzielnie dostarczyć odpady.

Oprócz tego w dwudziestu czterech punktach w mieście zbierane są niektóre typy odpadów, w tym zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny⁸.

2.4.3. Podsumowanie

W gminie Mikołów w latach 2010 – 2014 zwiększyła się powierzchnia lasów. Większość z nich to lasy należące do Skarbu Państwa. Jednak mimo to gmina Mikołów charakteryzuje się niższą lesistością niż w Polsce i w województwie śląskim. W gminie znajduje się 198,2 ha zespołów przyrodniczo-krajobrazowych w tym Dolina Jamny. Jak wynika z badań dotyczących jakości środowiska prowadzonych na terenie gminy potencjał ekologiczny oceniany jest jako słaby, a stan ogólny wody jako zły.

Na podstawie badań jakości powietrza obszar gminy Mikołów pod kryterium ochrony zdrowia został zakwalifikowany do klasy A. Stanowi to dobry wynik zwłaszcza

⁸ <http://odpady.mikolow.eu/wykazy-i-rejestry/zbiierajacy-zuzyty-sprzet-elektryczny-i-elektroniczny-pochodzacy-z-gospodarstw-domowych-z-terenu-gminy-mikolow/> [dostęp z dnia 4.03.2016]

biorąc pod uwagę fakt, że sam okręg śląski został zakwalifikowany do klasy C ze względu na przekroczenie dopuszczalnych norm jakości powietrza. Zagrożenie środowiska związane z występowaniem na terenie gminy azbestu jest stosunkowo nieduże. Najwięcej działek, na których odnotowuje się składowanie azbestu mieści się w samym mieście.

W gminie w latach 2010 – 2014 odnotowano znaczny spadek, o 41%, zbierania zmieszanych odpadów komunalnych od mieszkańców. Natomiast w roku 2014 osiągnięto bardzo korzystne poziomy recyklingu realizując tym samym wszystkie wymagane w tym zakresie normy.

2.5. Sfera przestrzenno-funkcjonalna

2.5.1. Struktura użytkowania gruntów

Gmina Mikołów jest drugą co do wielkości gminą powiatu mikołowskiego - stanowi 34% jego powierzchni i 0,6% powierzchni województwa śląskiego. Mikołów zajmuje powierzchnię 79 km². Na teren miasta przypada około 17 km², a na sołectwa około 62 km².

Tabela 65. Powierzchnia całkowita gminy

jednostka terytorialna	powierzchnia całkowita (km ²)
Polska	312 679
woj. śląskie	12 333
powiat mikołowski	233
Łaziska Górne	20
Mikołów	79
Orzesze	84
Ornontowice	15
Wyry	35

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL/GUS

Podobnie jak we wszystkich gminach powiatu mikołowskiego również w Mikołowie największą część powierzchni stanowią użytki rolne. W sumie zajmują one powierzchnię 4372 hektarów, co stanowi ponad 55 % powierzchni gminy. Tereny leśne, zadrzewione i zakrzewione zajmują powierzchnię 2247 hektary, co oznacza, że stanowią 28% powierzchni gminy. Tereny mieszkaniowe zajmują w gminie 527 hektarów, co odpowiada 6,7% powierzchni Mikołowa. Zabudowa mieszkaniowa w Mikołowie obejmuje różnorodne typy zamieszkania w poszczególnych rejonach miasta. Można wyróżnić zespoły zabudowy wielorodzinnej głównie na obszarze Centrum i Rety, zespoły budownictwa jednorodzinnego o charakterze willowym zlokalizowanego w Centrum i na obszarze Regielowca. Na obszarze sołectw gminy Mikołów większość zabudowy stanowią jednorodzinne domy wolnostojące o charakterze podmiejskim oraz domy jednorodzinne w zabudowie zagrodowej – wiejskiej. Stosunkowo niewielką część gminy (1,4%) stanowią tereny przemysłowe, które zajmują 113 hektarów. Jedynie 40 hektarów zajmują tereny przeznaczone na rekreację i wypoczynek. Nieużytki zajmują 83 hektarów, co stanowi około 1% całkowitej powierzchni gminy. Powierzchnia gruntów pod wodami wynosi 21 hektarów.

Tabela 66. Struktura użytkowania gruntów w gminie

jednostka terytorialna	użytki rolne	grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione	grunty pod wodami	tereny mieszkaniowe (ha)	tereny przemysłowe (ha)	tereny rekreacji i wypoczynku (ha)	nieużytki (ha)
	razem		razem				

	(ha)	ne (ha)	(ha)				
Polska	18 717 088	9 658 505	648 560	315 578	116 586	64 911	474 926
woj. śląskie	629 714	412 912	18 709	47 818	17 975	7 831	14 265
powiat mikołowski	11 027	8 713	45	1 352	594	107	192
Łaziska Górne	910	219	0	263	301	54	50
Mikołów	4 372	2 247	21	527	113	40	83
Orzesze	3094	4 467	13	352	78	4	14
Ornontowice	860	422	4	75	78	7	8
Wyry	1791	1358	7	135	24	2	37

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL/GUS

Tabela 67. Odsetek terenów zieleni urządzonej w całkowitej powierzchni sołectw

dzielnica/sołectwo	powierzchnia obszaru	powierzchnia terenów zielonych	% terenów zieleni urządzonej
Borowa Wieś	66983	80191	1,2
Bujaków	136426	10472	0,08
Centrum	157681	444832	2,82
Kamionka	53589	41237	0,77
Mokre	139692	47108	0,34
Paniowy	93227	16198	0,17
Śmiłowice	144483	74168	0,51

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miasta w Mikołowie

Największy odsetek terenów zieleni urządzonej w całkowitej powierzchni znajduje się w Centrum, wynosi on 2,82%. Najmniejszy odsetek terenów zielonych znajduje się w sołectwach Bujaków i Paniowy.

2.5.2. Charakterystyka przestrzeni publicznych, w tym tereny rekreacyjne

Śląski Ogród Botaniczny działa od 2003 roku. Podstawę dla utworzenia Ogródu stanowiła inwentaryzacja przyrodnicza przeprowadzona w 1996 roku, z której wyniknęło, że w Mokrem, sołectwie Mikołowa, zachowały się unikatowe elementy środowiska naturalnego. Na obszarze ok. 5 km² przetrwało rzadko spotykane bogactwo siedlisk przyrodniczych: cenne drzewostany leśne Fiołkowej Góry i doliny dwóch potoków: Promny i Jasienicy; tereny podmokłe i pola uprawne z rzadkimi dziś zadrzewieniami śródpolnymi – czyźniami; wyrobiska wapienne, wąwozy i wzgórza; setki gatunków roślin i zwierząt, także rzadkich i chronionych. Misją Śląskiego Ogródu Botanicznego jest działalność na rzecz ochrony różnorodności biologicznej, poprzez uprawę na swoim terenie rzadkich i zagrożonych gatunków roślin oraz ich przenoszenie z warunków uprawy do właściwych im siedlisk, zachowanie cennych, a zanikających upraw polnych i łąkowych oraz starych odmian drzew owocowych. Nie bez znaczenia jest działalność polegająca na prowadzeniu edukacji przyrodniczej i ekologicznej wśród dzieci i młodzieży oraz dorosłych. Obecnie Śląski Ogród Botaniczny zajmuje powierzchnię 15 ha, na których znajduje się 14 kolekcji, poprowadzono 3 km ścieżek rekreacyjno-dydaktycznych. Działające przy Ogródku Centrum Edukacji w 2012 roku odwiedziło ok. 70 tys. osób, a w 2013 – 90 tys. gości z Polski i zagranicy.

Ważnym rekreacyjnym terenem zielonym w Mikołowie są Planty. Park usytuowany jest między ulicą Konstytucji 3 maja, a potokiem Aleksander. Północna część parku, nazywana Małymi Plantami, zlokalizowana jest niemal w centrum miasta, co stanowi atrakcyjny element przestrzeni. Małe i Duże Planty oddziela ulica Górnicza. Od wielu lat władze miasta współpracują z lokalną społecznością w celu stałej poprawy jakości terenu Plant. W roku 2001 Planty zostały wpisane do rejestru zabytków województwa śląskiego.

Kolejnym terenem umożliwiającym mieszkańcom gminy Mikołów obcowanie z naturą są Lasy Pszczyńskie wchodzące w skład Nadleśnictwa Kobiór. Lasy Pszczyńskie bogate są w liczne drzewostany, łąki, liczne stawy i bagna z bogatą florą i fauną. Lasy Pszczyńskie mają długą historię i ugruntowaną tradycję myśliwską. Ich prestiż jako wspaniałego łowiska ugruntował były właściciel Książę Jan Henryk XI Hochberg von Pless.

Przy ulicy Zamkowej, w Mokrem, znajduje się dawny park zwany też „pałacowym”, o powierzchni ok. 6 ha. Na terenie parku zachował się dawny układ kompozycyjny oraz staw ze starodrzewem, wśród którego można wskazać kilkanaście pomników przyrody. Sam staw pełni obecnie funkcję rekreacyjną dla mieszkańców i jednocześnie stanowi ostoję ptaków wodno-błotnych.

Od niedawna funkcję rekreacyjną pełni Domek Parkowy zlokalizowany w Mikołowie na Placu Harcerskim. Przed remontem budynek nazywany był Domkiem Harcerskim, ale fatalny stan techniczny uniemożliwiał korzystanie z niego. Obecnie nowy wyremontowany Domek jest siedzibą mikołowskich harcerzy, Bractwa Strzeleckiego oraz Centrum Wolontariatu i Organizacji Pozarządowych. Na parterze budynku znajduje się duża sala, w której odbywają się wszelkiego rodzaju imprezy grupowe. Przed Domkiem Parkowym znajduje się także średniej wielkości scena wychodząca na boisko, na której mają się odbywać kameralne koncerty i inne publiczne wystąpienia.

2.5.3. Dostępność komunikacyjna

Przez gminę przebiegają drogi:

- droga krajowa DK44 łącząca Gliwice z Mikołowem, Tychami, Bieruniem, Oświęcimiem i Krakowem oraz DK81, która przecinając Mikołów łączy Katowice ze Skoczowem.

- drogi wojewódzkie 927 i 928, które stanowią połączenie Mikołowa z Kobiórem i Bujakowem.
- drogi powiatowe na terenie gminy stanowią ulice 15-go Grudnia, 22-go Lipca, Bandurskiego, Chudowska, Darwina, Dworcowa, Fabryczna, Górna, Konstytucji 3-go Maja, Krakowska, Mokierska, Nowy Świat, Podleska, Pszczyńska, Rybnicka, Staromiejska, Staropodleska, Wojska Polskiego, Wolności, Wyzwolenia, Żwirki i Wigury.

Na terenie Mikołowa organizatorami publicznego transportu zbiorowego są:

- MZK Tychy, który oferuje na terenie gminy połączenia liniami autobusowymi 25K, 29, 33, 45, 69, 75, 82, 157, 245, 268, 294, 605, 620, 655, którymi mieszkańcy mogą dotrzeć do Łazisk, Katowic, Orzesza, Gliwic, Tychów, Żor, Rudy Śląskiej.
- KZK GOP oferujący połączenia liniami 37, 41, 120, 653, 669, 695, 905N, 982, którymi mieszkańcy Mikołowa mogą dojechać do Orzegowa, Katowic, Szopienicy, Brynowa, Pszczyłowic.
- linie mikrobusowe J, K, N, P, które oferują przejazdy na terenie Mikołowa i okolicznych gmin
- PKS w Pszczyńcu.

Na terenie gminy zorganizowany jest również transport kolejowy, który umożliwia mieszkańcom Mikołowa dotarcie na przykład do Katowic – Szopienic, Rocibórze, Bohumina, Chałupki. W Mikołowie zatrzymują także pociągi dalekobieżne, jadące do Warszawy, Pragi czy czeskiej Ostrawy. Transport kolejowy odbywa również się na linii numer 140, która łączy Katowice z Nędzą. Na terenie gminy znajdują się stacja kolejowa Mikołów oraz przystanek kolejowy Mikołów Jamna w Kamionce.

W gminie w 2015 roku całkowita kwota środków finansowych przeznaczonych na remonty dróg wynosiła 122 845 541. Największe kwoty przeznaczono na modernizację dróg znajdujących się na terenie miasta Mikołowa. Całkowity koszt remontów wyniósł 60 835 756 złotych. Największe nakłady na remont dróg trzeba przeznaczyć w Mikołowie Centrum - w przeliczeniu na 1 mieszkańca miasta kwota przeznaczona na remont dróg wynosiła 1560,90 złotych. Najmniej na remonty przeznaczono w Bujakowie – 2 532 119 złotych, co w przeliczeniu na 1 mieszkańca sołectwa wynosiło 65 złotych.

Tabela 68. Kwoty przeznaczone na remonty dróg – całkowite i w przeliczeniu na 1 mieszkańca w 2015 r.

dzielnica/sołectwo	łączna kwota przeznaczona na remont	kwota przeznaczona na remont dróg w przeliczeniu na 1 mieszkańca
Borowa Wieś	2 600 688	66,7
Bujaków	2 532 119	65,0
Centrum	60 835 756	1 560,9
Kamionka	16 222 681	416,2
Mokre	24 777 461	635,7
Paniowy	10 072 622	258,4
Śmiłowice	5 804 214	148,9

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miasta w Mikołowie

2.5.4. Zabytki

Najwięcej obiektów zabytkowych mieści się w Centrum oraz w sołectwie Mokre. Najmniej zabytków zlokalizowanych jest w Bujakowie i Borowej Wsi.

Tabela 69. Liczba zabytków

dzielnica/sołectwo	liczba zabytków
Borowa Wieś	1
Bujaków	1
Centrum	29
Mokre	5
Paniowy	2

Źródło: opracowanie własne na podstawie Rejestru zabytków województwa śląskiego

Wśród najważniejszych zabytków w gminie Mikołów można wymienić następujące obiekty:

- Starówka z rynkiem

Mikołów jest jednym z nielicznych miast na Górnym Śląsku, które zachowało dawną starówkę z rynkiem oraz odchodzącymi od niego ulicami. W 2002 r. centrum miasta poddano rewitalizacji. Obecnie jego środek zajmuje fontanna, symbolizująca kształtem tę część miasta. Po jej południowej stronie szare granitowe płyty nawierzchni tworzą zarysy murów stojącego tu niegdyś ratusza. W podobny sposób zaznaczono miejsce, gdzie przed wiekami znajdowała się najstarsza studnia miejska. Plac otaczają kamienice z XVIII i XIX w., z których wiele zachowało dawne detale architektoniczne. Obecny budynek ratusza pochodzi z 1872 r.

- Kościół pw. Matki Boskiej Śnieżnej i św. Wojciecha

Kościół jest najstarszym z zabytków sakralnych Mikołowa, a istniejąca przy nim parafia jedną z najstarszych na Śląsku. Początki kościoła sięgają II poł. XIII w. Świątynia ta wybudowana w stylu gotyckim posiada barokowe ołtarze z XVII i XVIII w. Pierwszy kościół powstały w latach 1260-1270 został przebudowany w stylu późnogotyckim. Do czasu wybudowania nowego kościoła nosił on wezwanie tylko św. Wojciecha. Stan taki trwał aż do lat sześćdziesiątych XX wieku, gdy to staremu kościołowi dodano drugie wezwanie, Matki Boskiej Śnieżnej, czczonej w Mikołowie jako Matka Boska Mikołowska. Przed kościołem stoi rzeźba św. Jana Nepomucena z XVIII w.

- Bazylika mniejsza pw. Św. Wojciecha

Budowa kościoła parafialnego pod wezwaniem św. Wojciecha zakończyła się w 1861 r. Jest to kościół trójnawowy w stylu neoromańskim, który może pomieścić 5 tysięcy wiernych. Kościół posiada dwie dwukondygnacyjne wieże, w których znajdują się cztery dzwony. Ważnym elementem zabytkowym znajdującym się w Bazylice są organy zbudowane w 1862 r. przez Johanna M.V. Haasa. Są to największe zabytkowe organy na Górnym Śląsku. Kościół mikołowski w latach 60. XX w. otrzymał tytuł bazyliki mniejszej nadany przez papieża Jana XXIII.

- Kościół ewangelicki św. Jana

Kościół ewangelicki św. Jana w Mikołowie konsekrowano w miesiąc po poświęceniu nowego katolickiego kościoła parafialnego św. Wojciecha, często więc obie świątynie nazywane są kościołami siostrzanymi. Największe zniszczenia kościoła miały miejsce w styczniu 1945 r. wskutek radzieckiego ostrzału artyleryjskiego.

Szczególnie ucierpiała wieża kościelna i witraże za ołtarzem. Po odbudowie w latach 40. XX w. kościół został uroczystie konsekrowany.

- Cmentarz Żydowski

Na rozwidleniu ulic Starej Drogi i Żorskiej na rozległym wzniesieniu znajduje się zabytkowy cmentarz żydowski. Zajmuje powierzchnię około 1 hektara. Cmentarz przetrwał II wojnę światową w stanie niemal nienaruszonym. W 1973 r. nekropolia mikołowska została wpisana przez Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Katowicach do rejestru zabytków. Do dziś zachowało się kilkaset nagrobków.

- Kościół pw. św. Apostołów Piotra i Pawła

Jeden z dwóch zachowanych kościołów drewnianych, znajduje się w sołectwie Paniowy. Pierwsze wzmianki o kościele pochodzą z 1325 roku, a przykościelnym cmentarzu znajduje się pomnik poświęcony mieszkańcom wsi – powstańcom śląskim oraz zamordowanym w niemieckich obozach koncentracyjnych w latach II wojny światowej.

- Kościoły św. Mikołaja

Druga z drewnianych świątyń stoi w Borowej Wsi. Innym cennym obiektem sakralnym jest murowany kościół pw. św. Mikołaja w Bujakowie z 1500 r. W jego wnętrzu znajduje się figura Matki Boskiej z 1480 r. Kościół i plebanię otacza parafialny ogród botaniczny z rzadkimi okazami roślin. Przy świątyni rośnie sześć zabytkowych lip drobnolistnych.

- Ratusz

Mikołowski ratusz położony jest przy zachodniej pierzei rynku. Został wybudowany w latach 1870 - 1872 w stylu neorenesansowym. Wyglądem przypomina zamek. Obecnie w budynku mieści się Urząd Miasta.

- Willa Zeumera

Na początku XX wieku swoją prywatną rezydencję postawił jeden z ówczesnych przemysłowców dr Hans Zeumer. Obecnie w budynku mieści się ośrodek rehabilitacyjno - leczniczy, a wyremontowaną oficynę zaadaptowano na gabinety lekarskie.

W Mikołowie znajduje się również 51 miejsc pamięci – pomników, tablic, grobów i mogił.

2.5.5. Podsumowanie

Gmina Mikołów jest drugą co do wielkości gminą powiatu mikołowskiego. Największą część powierzchni gminy stanowią użytki rolne oraz tereny leśne, zadrzewione i zakrzewione. W porównaniu z innymi gminami powiatu mikołowskiego w gminie Mikołów największa jest powierzchnia użytków rolnych oraz terenów mieszkaniowych.

Mieszkańcy gminy mogą korzystać z licznych połączeń liniami autobusowymi umożliwiającymi skomunikowanie zarówno wewnątrz gminy, jak i z sąsiednimi miastami i gminami. Stan większości dróg znajdujących się w gminie można określić jako dobry lub dostateczny. Całkowita kwota przeznaczona na remonty dróg w 2015 r. wynosiła 122 845 541 złotych.

Miasto Mikołów bogate jest w liczne obiekty zabytkowe mające dużą wartość historyczną i kulturową. Są to w znacznej większości kościoły i miejsca kultu. Bogata oferta zabytków w połączeniu z licznymi, rozległymi terenami zielonymi wpływa na dużą atrakcyjność terenów gminy Mikołów.

2.6. Sfera techniczna

2.6.1. Charakterystyka zasób mieszkaniowy oraz budynki i budowle o innym przeznaczeniu

W Mikołowie w 2014 r. oddano 120 mieszkań w nowych budynkach mieszkalnych (oddanych do użytkowania w całości lub w poszczególnych częściach) i niemieszkalnych. W stosunku do roku 2010 dynamika tego zjawiska wyniosła 94,5. Na uwagę zasługuje fakt, że liczba mieszkań w nowych budynkach mieszkalnych (oddanych do użytkowania w całości lub w poszczególnych częściach) i niemieszkalnych w mieście oddawanych w latach 2010-2014 charakteryzowała względnie stała tendencja. Największą liczbę ww. mieszkań oddano do użytkowania w roku 2013 (142), najmniejszą natomiast w roku 2011 (111).

Tabela 70. Mieszkania w nowych budynkach mieszkalnych (oddanych do użytkowania w całości lub w poszczególnych częściach) i niemieszkalnych

jednostka terytorialna	2010	2011	2012	2013	2014	dynamika
Polska	130801	126474	148663	141160	139557	106,7
woj. śląskie	9727	9041	9197	9886	9323	95,8
powiat mikołowski	358	276	397	409	310	86,6
Łaziska Górne	66	28	130	81	36	54,5
Mikołów	127	111	121	142	120	94,5
Orzesze	56	53	69	106	68	121,4
Ornontowice	53	41	14	24	22	41,5
Wiry	56	43	63	56	64	114,3

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL/GUS

W Mikołowie przeciętna powierzchnia użytkowa w 2014 r. wynosiła 84,4 m². W odniesieniu do pozostałych gmin powiatu mikołowskiego jest to wartość przeciętna. Wartość wskaźnika jest jednakże znacznie wyższa niż dla województwa śląskiego oraz kraju.

Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania w Mikołowie na przestrzeni lat 2010-2014 uległa niewielkim zmianom (dynamika=103,3).

Tabela 71. Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania

jednostka terytorialna	2010	2011	2012	2013	2014	dynamika
Polska	72,3	72,6	72,8	73,1	73,4	101,5
woj. śląskie	69	69,3	69,6	69,9	70,2	101,7
powiat mikołowski	81,5	82,1	82,8	83,8	84,5	103,7
Łaziska Górne	67,9	68,2	68,9	69,5	69,9	102,9
Mikołów	81,7	82,3	83	83,8	84,4	103,3
Orzesze	94,4	95	95,9	97,4	98,1	103,9
Ornontowice	85,6	86	86,5	87,3	87,8	102,6
Wiry	96,4	97,5	98,4	99,9	100,9	104,7

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL/GUS

Mikołów, w 2014 r., wśród gmin powiatu mikołowskiego odznaczał się najwyższą liczbą mieszkań w przeliczeniu na 1000 mieszkańców (368,6). Wartość ww. wskaźnika była znacznie wyższa niż średnia dla powiatu mikołowskiego (337,0) oraz nieznacznie wyższa od średniej dla kraju (363,4).

W stosunku do roku 2010 wartość tego wskaźnika uległa niewielkim zmianom (dynamika 102,7).

Tabela 72. Mieszkania na 1000 mieszkańców

jednostka terytorialna	2010	2011	2012	2013	2014	dynamika
Polska	349,6	352,6	356,1	359,9	363,4	103,9
woj. śląskie	366,0	368,5	371,1	374,5	377,5	103,1
powiat mikołowski	329,9	330,8	332,8	335,1	337,0	102,2
Łaziska Górne	350,4	350,5	353,9	357,4	359,6	102,6
Mikołów	359,0	360,7	364,0	365,8	368,6	102,7

jednostka terytorialna	2010	2011	2012	2013	2014	dynamika
Orzesze	244,2	245,3	246,4	249,6	250,4	102,5
Ornontowice	341,4	342,3	339,5	341,4	342,6	100,4
Wiry	329,6	329,3	328,5	328,6	330,4	100,2

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL/GUS

Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę w 2014 r. w Mikołowie wynosiła 31,1 m². Była to jedna z wyższych wartości w powiecie mikołowskim, wyższą wartość odnotowano jedynie w gminie Wiry 33,3 m². Wartość ww. wskaźnika jest również wyższa niż średnia dla powiatu mikołowskiego (28,5 m²), województwa śląskiego (26,5 m²) i kraju (26,7 m²).

Na uwagę zasługuje również fakt, iż w Mikołowie, na przestrzeni lat 2010-2014 odnotowano największy przyrost opisywanego wskaźnika (dynamika 106,1).

Tabela 73. Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę

jednostka terytorialna	2010	2011	2012	2013	2014	dynamika
Polska	25,3	25,6	25,9	26,3	26,7	105,5
woj. śląskie	25,3	25,5	25,8	26,2	26,5	104,7
powiat mikołowski	26,9	27,2	27,6	28,1	28,5	105,9
Łaziska Górne	23,8	23,9	24,4	24,8	25,2	105,9
Mikołów	29,3	29,7	30,2	30,7	31,1	106,1
Orzesze	23,0	23,3	23,6	24,3	24,6	107,0
Ornontowice	29,2	29,5	29,4	29,8	30,1	103,1
Wiry	31,8	32,1	32,3	32,8	33,3	104,7

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL/GUS

Największa przeciętna powierzchnia mieszkań na 1 mieszkańca w 2014 r. przypadła na mieszkania w sołectwie Paniowy. Powierzchnia na 1 mieszkańca w tym sołectwie wynosiła 42,29 m². Najmniejsza powierzchnia mieszkań przypadająca na 1 mieszkańca wynosiła 22,43 m² i dotyczyła mieszkań zlokalizowanych w samym mieście Mikołów.

Tabela 74. Przeciętna powierzchnia mieszkań na 1 mieszkańca

dzielnica/sołectwo	powierzchnia na 1 mieszkańca [w m ²]
Borowa Wieś	33,73
Bujaków	24,58
Centrum	22,43
Kamionka	39,75
Mokre	37,1
Paniowy	42,29
Śmiłowice	25,22

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miasta w Mikołowie

Na terenie 6 jednostek pomocniczych w Mikołowie w marcu 2016 r. łącznie 186 (33,87%) na 549 budynków mieszkalnych (jedno i wielorodzinnych), użyteczności publicznej oraz przedsiębiorstw generowało niską emisję. Największy odsetek budynków generujących niską emisję znajdował się w sołectwie Bujaków (67,5%, tj. 27 z 40 budynków). Drugą pod względem udziału budynków generujących niską emisję w stosunku do budynków ogółem było sołectwo Mokre (35 na 72 budynki, tj. 48,6%). Najmniejszym odsetkiem budynków generujących niską emisję odznaczało się Centrum (69 na 302 budynków, tj. 22,84%) oraz Śmiłowice (tj. 25%).

Tabela 75. Odsetek budynków generujących niską emisję – stan na 03.2016 r.

dzielnica/sołectwo	ogólna liczba budynków	budynki generujące niską emisję	odsetek budynków generujących niską emisję
Borowa Wieś	67	27	40,29
Bujaków	40	27	67,5
Centrum	302	69	22,84

dzielnica/sołectwo	ogólna liczba budynków	budynki generujące niską emisję	odsetek budynków generujących niską emisję
Kamionka	38	14	36,8
Mokre	72	35	48,6
Paniowy	25	13	52
Śmiłowice	4	1	25
Łącznie	549	186	33,87

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych dostarczonych przez Urząd Miasta Mikołów, na podstawie założeń do Planu Gospodarki Niskoemisyjnej

Największy odsetek budynków wybudowanych przed 1970 r. stanowiły obiekty z sołectwa Bujaków (47,45%). Najmniejszy odsetek ww. budynki stanowiły w Kamionce (19,92%). W pozostałych jednostkach analitycznych odsetek ww. budynków wahał się od 28,1% (sołectwo Borowa Wieś) do 35,85% (sołectwo Paniowy).

Budynki sprzed 1970 roku stanowią mniejszość zasobu gminnego. Średnio ich liczba nie przekracza jednej trzeciej całkowitej liczby budynków. Najwięcej budynków wybudowanych przed 1970 znajduje się w Bujakowie. Najmniej takich budynków zlokalizowanych jest w dzielnicy Kamionka.

Tabela 76. Budynki sprzed 1970 w ogólnej liczbie budynków

dzielnica/sołectwo	budynki sprzed 1970 w ogólnej liczbie budynków
Borowa Wieś	28,1
Bujaków	47,45
Centrum	33,58
Kamionka	19,92
Mokre	32,18
Paniowy	35,85
Śmiłowice	34,29

Źródło: opracowanie własne na podstawie Ewidencji Gruntów i Budynków, Starostwo Powiatowe w Mikołowie

W zasobach gminy Mikołów znajduje się 7 budynków niezamieszkałych, które zlokalizowane są przy następujących ulicach: Szafranka 4, Grażyńskiego 15, Rynek 24, Karola Miarki 24, Garaże Krakowska 6 i 15 Grudnia 7. Przewiduje się, że do końca 2017 r. wszystkie zostaną zburzone.

2.6.2. Infrastruktura techniczna

W 2014 r., w Mikołowie 98% mieszkańców, korzystało z sieci wodociągowej. W odniesieniu do jednostek referencyjnych jest to jeden z niższych wyników w powiecie mikołowskim (niższy wynik odnotowano jedynie w gminie Wiry 97,2% korzystających z sieci wodociągowej). Wynik ten jest również niższy od średniej dla powiatu mikołowskiego (98,8%). Jednakże wszystkie wyniki oscylowały blisko 100%. Należy również zauważyć, że dynamika tego wskaźnika dla Mikołowa była najniższa w odniesieniu do innych gmin w powiecie.

Tabela 77. Odsetek ludności korzystającej z sieci wodociągowej w latach 2010-2014

jednostka terytorialna	2010	2011	2012	2013	2014	dynamika
Polska	87,4	87,6	87,9	88	91,6	104,81
woj. śląskie	93,3	93,4	93,6	93,6	95,6	102,47
powiat mikołowski	95,1	95,1	95,2	95,5	98,8	103,89
Łaziska Górne	98,9	98,9	98,9	99	100	101,11
Mikołów	97,3	97,4	97,4	98	98	100,72
Orzesze	91,2	91,3	91,5	91,7	99,5	109,10
Ornontowice	88,6	88,7	88,2	88,9	99,9	112,75

jednostka terytorialna	2010	2011	2012	2013	2014	dynamika
Wiry	86,6	86,8	87,5	87,8	97,2	112,24

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL/GUS

W Mikołowie 80,2% mieszkańców, w 2014 r., korzystało z sieci kanalizacyjnej. W odniesieniu do jednostek referencyjnych jest to jeden z wyższych wyników w powiecie mikołowskim (średnia dla powiatu=71,3%, a wyższy wynik został odnotowany jedynie w gminie Łaziska Górne). Odsetek korzystających z sieci kanalizacyjnej był również wyższy od średniej dla województwa śląskiego oraz kraju. Należy zauważyć, że za lata 2010-2014 Mikołów charakteryzowała wysoka dynamika ww. zjawiska (dynamika=119,88).

Tabela 78. Odsetek ludności korzystającej z sieci kanalizacyjnej w latach 2010-2014

jednostka terytorialna	2010	2011	2012	2013	2014	dynamika
Polska	62	63,5	64,3	65,1	68,7	110,81
woj. śląskie	69	70,1	70,9	71,5	75,8	109,86
powiat mikołowski	62,3	63,3	64,3	66,7	71,3	114,45
Łaziska Górne	89	89,2	89,6	89,8	89,9	101,01
Mikołów	66,9	67,5	69,6	73,3	80,2	119,88
Orzesze	36,8	38,9	38,9	39,8	40,5	110,05
Ornontowice	42,7	46	46,5	48,5	49,3	115,46
Wiry	38,4	40,6	41,4	48,4	69	179,69

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL/GUS

W Mikołowie z sieci gazowej w 2014 r. korzystało łącznie 66,1% mieszkańców. W odniesieniu do jednostek referencyjnych jest to, obok gminy Łaziska Górne, najwyższy wynik w powiecie mikołowskim (średnia dla powiatu=52,5%, dla gminy Łaziska Górne=68,4%). Odsetek korzystających z sieci gazowej również był wyższy od średniej dla województwa śląskiego oraz kraju.

Tabela 79. Odsetek ludności korzystającej z sieci gazowej w latach 2010-2014

jednostka terytorialna	2010	2011	2012	2013	2014	dynamika
Polska	52,5	52,5	52,4	52,4	52,2	99,43
woj. śląskie	61,4	61,3	62,6	62,5	62,4	101,63
powiat mikołowski	50,9	50,8	52,9	52,7	52,5	103,14
Łaziska Górne	66,5	66,4	68,7	68,7	68,4	102,86
Mikołów	65,2	65,2	66,5	66,2	66,1	101,38
Orzesze	14	14	17,8	17,6	17,4	124,29
Ornontowice	16,3	16,3	16,8	16,8	17	104,29
Wiry	51,9	51,9	55,4	55,7	56,1	108,09

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL/GUS

2.6.3. Podsumowanie

Mikołów jest gminą w powiecie mikołowskim, w której w 2014 r. zostało oddanych najwięcej mieszkań w nowych budynkach mieszkalnych i niemieskalnych (120). Ich liczba na przestrzeni lat 2010-2014 była względnie stała. W odniesieniu do jednostek referencyjnych gminę Mikołów, w 2014 r., charakteryzowała przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania (84,4 m²). W odniesieniu do 2010 roku wartość ww. wskaźnika systematycznie wzrastała, jednakże wzrost nie był dynamiczny. Nastąpił przyrost jedynie o 3,3%.

Gminę Mikołów w 2014 r. charakteryzowała wysoka wartość wskaźnika liczba mieszkań na 1000 mieszkańców (368,8). Od 2010 r. wartość tego wskaźnika była na stabilnym poziomie.

Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania w przeliczeniu na 1 osobę w Mikołowie w 2014 r. była wyższa niż w jednostkach referencyjnych. Wyjątek stanowiła gmina Wyry, w której ww. wskaźnik był wyższy o 2,2 m².

Odsetek budynków generujących niskie emisje w jednostkach analitycznych przyjętych dla gminy Mikołów jest bardzo zróżnicowany i waha się od 25 (sołectwo Śmiłowice) do 90,00% (sołectwo Bujaków). Należy jednak zwrócić uwagę, że to właśnie w Centrum znajduje się ponad 40% budynków z całej, które generują niską emisję.

Odsetek budynków wybudowanych przed 1970 r. w gminie Mikołów waha się od 19,92% w Kamionce do 47,45% w sołectwie Bujaków.

W gminie Mikołów pustostany będące w jej zasobach nie mają szczególnego znaczenia. W chwili obecnej znajduje się ich 7. Wszystkie przeznaczone są do rozbiórki w 2016 r.

Gminę Mikołów charakteryzuje wysoki poziom korzystania przez mieszkańców z sieci wodociągowej (98%) oraz jeden z wyższych w jednostkach referencyjnych poziom korzystania z sieci kanalizacyjnej (80,2%).

Poziom korzystania z sieci gazowej w Mikołowie w 2014 r., jest obok gminy Łaziska Górne, najwyższy wynik w powiecie mikołowskim.

3. Wyniki badania ankietowego

3.1. Metodologia

Badanie zostało zrealizowane w dniach 18.02-03.03.2016 r. Było ono prowadzone z zastosowaniem połączenia dwóch metod zbierania danych (mixed mode): ankiety internetowej do samodzielnego wypełniania oraz wywiadów kwestionariuszowych.

Wywiady kwestionariuszowe PAPI to tradycyjna forma zbierania danych podczas bezpośredniej rozmowy z respondentem. Ankieter przeprowadza wywiad w oparciu o kwestionariusz, na którym zapisuje odpowiedzi, co zmniejsza ryzyko braków odpowiedzi oraz błędów przy wypełnianiu ankiet.

Ankieta internetowa do samodzielnego wypełnienia CAWI (ang. Computer-Assisted Web-Interview) to technika badań ilościowych wykorzystująca nowoczesne technologie. Jej główną zaletą jest to, że respondenci mogą wypełnić formularz w dogodnym dla siebie miejscu i czasie, co zwiększa liczbę osób gotowych wziąć udział w badaniu. Istotne jest również wysokie poczucie anonimowości, sprzyjające udzielaniu szczerych odpowiedzi. Kwestionariusz ankiety został zamieszczony na należącej do wykonawcy platformie internetowej CyfrowaDemokracja.pl.

3.2. Próba

Łącznie badaniem objęto 419 osób. Próba była zrównoważona pod względem płci. Jeśli chodzi o wiek to najliczniej reprezentowane były osoby powyższej 65 roku życia, a także w przedziałach wiekowych od 25 do 34 lat oraz od 35 do 44 lat.

Tabela 80. Respondenci według płci i wieku

płeć	kobieta		mężczyzna		łącznie	
	liczba	%	liczba	%	liczba	%
wiek						
poniżej 25 lat	24	5,73%	23	5,49%	47	11,22%
25-34 lata	39	9,31%	39	9,31%	78	18,62%
35-44 lata	36	8,59%	40	9,55%	76	18,14%
45-54 lata	31	7,40%	26	6,21%	57	13,60%

płeć wiek	kobieta		mężczyzna		łącznie	
	liczba	%	liczba	%	liczba	%
55-64 lata	35	8,35%	31	7,40%	66	15,75%
65 i więcej	55	13,13%	40	9,55%	95	22,67%
łącznie	220	52,51%	199	47,49%	419	100,00%

Źródło: badanie mixed mode, n=419

Można zwrócić uwagę, że w ponad połowa respondentów ma wykształcenie co najmniej średnie. Dość liczni reprezentowani byli również ci z wykształceniem zasadniczym zawodowym.

Tabela 81. Respondenci według wykształcenia

odpowiedź	liczba	%
Podstawowe lub gimnazjalne	17	4,06%
Zasadnicze zawodowe	141	33,65%
Średnie	144	34,37%
Wyższe	115	27,45%
Inne	2	0,48%
łącznie	419	100,00%

Źródło: badanie mixed mode, n=419

Ankiety były realizowane na terenie całej gminy Mikołów. Można zwrócić uwagę na znaczącą przewagę osób zamieszkałych w mieście Mikołów.

Tabela 82. Respondenci według miejsca zamieszkania

Odpowiedź	Liczba	%
Centrum	290	69,21%
Kamionka	30	7,16%
Borowa Wieś	24	5,73%
Bujaków	21	5,01%
Mokre	27	6,44%
Paniowy	17	4,06%
Śmiłowice	10	2,39%
łącznie	419	100,00%

Źródło: badanie mixed mode, n=419

Kolejną ważną cechą próby jest to, że ponad jedna czwarta respondentów urodziła się w gminie. Wśród pozostałych najliczniejsze były osoby, które zamieszkały tu ponad 15 lat temu. Oznacza to, że ich wiedza na temat lokalnych uwarunkowań i problemów oparta jest na długoletnim doświadczeniu.

Tabela 83. Respondenci według czasu zamieszkania w gminie

odpowiedź	liczba	%
Od urodzenia	118	28,16%
Powyżej 15 lat	137	32,70%
9-15 lat	87	20,76%
5-8 lat	54	12,89%
Poniżej 5 lat	23	5,49%
łącznie	419	100,00%

Źródło: badanie mixed mode, n=419

3.3. Wyniki badania

Pierwsze pytanie ankiety dotyczyło ogólnej oceny gminy jako miejsca zamieszkania. Można zwrócić uwagę, że odpowiedzi pozytywnych (*bardzo dobrze* i *dobrze*) udzieliła prawie połowa Respondentów. Jednocześnie dość liczna grupa (nieco ponad jedną czwartą) wybrała odpowiedź *średnio*.

Tabela 84. Oceny gminy jako miejsca zamieszkania

odpowiedź	liczba	%
-----------	--------	---

Bardzo dobrze	89	21,24%
Dobrze	112	26,73%
Średnio	110	26,25%
Źle	74	17,66%
Bardzo źle	34	8,11%
Łącznie	419	100,00%

Źródło: badanie mixed mode, n=419

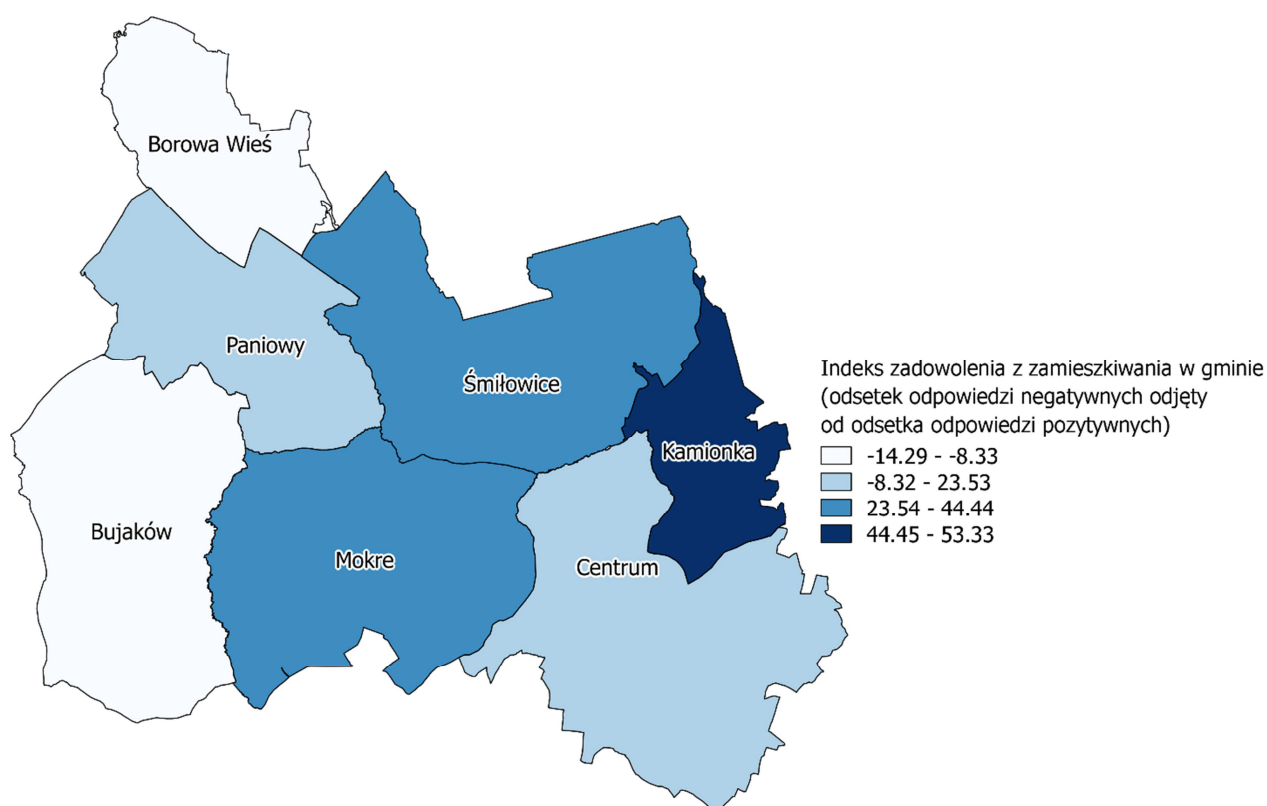
Analiza odpowiedzi w poszczególnych częściach gminy pokazuje dość znaczące zróżnicowanie. Najbardziej zadowoleni są mieszkańcy dzielnicy Kamionka i Śmiłowicach, gdzie liczebność odpowiedzi pozytywnych (*bardzo dobrze* i *dobrze*) w największym stopniu przeważała nad liczebnością odpowiedzi negatywnych (*bardzo źle* i *źle*). Odwrotną sytuację (największa przewaga odpowiedzi negatywnych nad pozytywnymi) odnotowano natomiast w sołectwie Bujaków.

Tabela 85. Oceny gminy jako miejsca zamieszkania w podziale na części gminy

dzielnica/sołectwo	bardzo źle	źle	średnio	dobrze	bardzo dobrze
Kamionka	0,00%	6,67%	33,33%	60,00%	0,00%
Centrum	8,97%	16,90%	26,90%	24,83%	22,41%
Borowa Wieś	8,33%	37,50%	16,67%	20,83%	16,67%
Bujaków	19,05%	28,57%	19,05%	19,05%	14,29%
Mokre	3,70%	11,11%	25,93%	25,93%	33,33%
Paniowy	0,00%	23,53%	29,41%	17,65%	29,41%
Śmiłowice	10,00%	10,00%	20,00%	30,00%	30,00%

Źródło: badanie mixed mode, n=419

Rysunek 1. Indeks zadowolenia z zamieszkiwania w gminie

Źródło: badanie mixed mode, n=419

Wszystkie wymieniane w ankiecie problemy społeczne były wskazywane ze zbliżoną częstotliwością. Nieco większa liczba wyborów (ponad jedna dziesiąta) odnosiła się jednak do pięciu z nich: *brak aktywności mieszkańców, przestępczości, bezrobocia, ubóstwa i uzależnień*.

Tabela 86. Najważniejsze problemy społecznej w gminie (pytanie wielokrotnego wyboru)

odpowiedź	liczba wskazań	%
Bezrobocie	109	11,05%
Ubóstwo	105	10,65%
Przestępczość	110	11,16%
Niski poziom wykształcenia mieszkańców	65	6,59%
Brak aktywności mieszkańców	112	11,36%
Niski poziom zaufania w społeczeństwie	74	7,51%
Bezdomność	86	8,72%
Uzależnienia	103	10,45%
Przemoc w rodzinie	63	6,39%
Wykluczenie społeczne	77	7,81%
Wandalizm	71	7,20%
Inne	11	1,12%

Źródło: badanie mixed mode, n=419

W następnej części ankiety Respondenci zostali zapytani o to, w których częściach gminy występują problemy społeczne, środowiskowe, gospodarcze, przestrzenno-funkcjonalne i techniczne. W przypadku wszystkich najczęściej odpowiedzi wskazywało na Centrum Mikołowa. Można jednak przypuszczać, że przynajmniej w pewnym stopniu wynika to z przewagi liczebnej mieszkańców Mikołowa w próbie.

Tabela 87. Części gminy, gdzie występują poszczególne rodzaje problemów (pytanie wielokrotnego wyboru)

odpowiedź	problemy społeczne	problemy środowiskowe	problemy gospodarcze	problemy przestrzenno-funkcjonalne	problemy techniczne	indeks problemów w*
Centrum	295	286	280	277	287	68,02%
Kamionka	43	48	46	33	32	9,64%
Borowa Wieś	34	42	54	33	30	9,21%
Bujaków	41	41	36	28	30	8,40%
Mokre	24	30	22	20	16	5,35%
Paniowy	37	35	36	22	26	7,45%
Śmiłowice	18	19	28	17	11	4,44%

Źródło: badanie mixed mode, n=419

* Indeks stanowi proporcje pomiędzy rzeczywistą liczbą wskazań a maksymalną możliwą liczbą wskazań na daną część gminy (która wynosi pięciokrotność liczby osób biorących udział w badaniu – w sytuacji gdyby wszyscy Respondenci wskazali daną część gminy w odniesieniu do każdego typu problemów)

Warto również przyjrzeć się strukturze problemów dostrzeganych przez respondentów w poszczególnych częściach gminy. Można zauważyć, że w przypadku Centrum ich rozkład był równomierny. W dzielnicy Kamionka i sołectwach Bujaków oraz Paniowy częściej występują problemy społeczne, środowiskowe i gospodarcze. W sołectwach Borowa Wieś i Śmiłowice na pierwszy plan wysuwają się problemy natury gospodarczej zaś w Mokrym – związane ze środowiskiem naturalnym.

Tabela 88. Struktura wskazywanych problemów w poszczególnych częściach gminy (pytanie wielokrotnego wyboru)

odpowiedź	problemy społeczne	problemy środowiskowe	problemy gospodarcze	problemy przestrzenno-techniczne

				funkcjonalne	
Centrum	20,70%	20,07%	19,65%	19,44%	20,14%
Kamionka	21,29%	23,76%	22,77%	16,34%	15,84%
Borowa Wieś	17,62%	21,76%	27,98%	17,10%	15,54%
Bujaków	23,30%	23,30%	20,45%	15,91%	17,05%
Mokre	21,43%	26,79%	19,64%	17,86%	14,29%
Paniowy	23,72%	22,44%	23,08%	14,10%	16,67%
Śmiłowice	19,35%	20,43%	30,11%	18,28%	11,83%

Źródło: badanie mixed mode, n=419

Ogólną ocenę aktualnego poziomu ochrony zabytków i opieki można uznać za pozytywną. Wprawdzie największa grupa respondentów wybrała odpowiedź *średnio*, jednak odpowiedzi pozytywne (*bardzo dobrze* i *dobrze*) wyraźnie przeważały nad negatywnymi (*bardzo źle* i *źle*).

Tabela 89. Oceny aktualnego poziomu ochrony zabytków i opieki nad nimi w Gminie

odpowiedź	liczba	%
Bardzo dobrze	56	13,37%
Dobrze	132	31,50%
Średnio	138	32,94%
Źle	71	16,95%
Bardzo źle	22	5,25%
łącznie	419	100,00%

Źródło: badanie mixed mode, n=419

Następne pytanie dotyczyło zabytków wymagających lepszej ochrony i opieki. Największa grupa respondentów była zdania, że tego typu obiekty znajdują się w Centrum. Ponownie można wiązać to z wysokim odsetkiem mieszkańców Mikołowa w próbie. Na drugim miejscu pod względem liczby wskazań było sołectwo Mokre.

Tabela 90. Części gminy gdzie znajdują się zabytki, które wymagają lepszej ochrony i opieki w przyszłości (pytanie wielokrotnego wyboru)

odpowiedź	liczba wskazań	%
Centrum	173	36,73%
Kamionka	42	8,92%
Borowa Wieś	63	13,38%
Bujaków	49	10,40%
Mokre	105	22,29%
Paniowy	13	2,76%
Śmiłowice	26	5,52%
łącznie	471	100,00%

Źródło: badanie mixed mode, n=419

Respondenci zostali również poproszeni o doprecyzowanie swoich odpowiedzi i wskazanie konkretnych zabytków. Poniższa tabela zawiera wykaz najczęstszych odpowiedzi w odniesieniu do poszczególnych części gminy.

Tabela 91. Zabytki, które wymagają lepszej ochrony i opieki w przyszłości (pytanie wielokrotnego wyboru)

dzielnica/ sołectwo	zabytki
Centrum	Pomnik Św. Wojciecha, kamienice na rynku, Nowy Cmentarz Żydowski
Kamionka	Krzyż Boża Męka, Kapliczka „W pamięci swemu mężowi”
Borowa Wieś	Dawna karczma Nowa Wygoda, drewniany Kościół św. Mikołaja, mogiła więźniów Oświęcimia, kamienie graniczne, modernistyczny budynek szkoły

dzielnica/ sołectwo	zabytki
Bujaków	Krzyż pokutny, Kościół św. Mikołaja, Kapliczka „szwedzka” na mogile żołnierzy, Kapliczka murowana pw. Św. Wojciecha
Mokre	Śląski Ogród Botaniczny, Dawny Park Pałacowy, Rzeźba św. Jana, piece wapienne, Krzyż przydrożny z 1982 roku
Paniowy	Kościół Parafialny św. Piotra i Pawła, kapliczka św. Jana
Śmiłowice	Schrony bojowe

Źródło: badanie mixed mode, n=419

Respondentom zadano również pytanie o to, jakie lokalizacje w gminie mają szczególne znaczenie dla lokalnej społeczności (jako miejsca spotkań, spędzania wolnego czasu i wspólnego działania). Wśród podawanych odpowiedzi dość znaczna część dotyczyła terenów zielonych: parków (105 osób, 25,06% próby) oraz Śląskiego Ogrodu Botanicznego (42, 10,02%). Stosunkowo liczna grupa biorących udział w badaniu wymieniła również Rynek (41, 9,79%) i Miejską Placówkę Muzealną (40, 9,55%).

Ostatnie pytanie w ankiecie dotyczyło tego, jakie grupy powinny być głównymi odbiorcami. Odpowiedzi były rozłożone stosunkowo równomiernie. Nieznacznie więcej osób wskazało na *młodzież* i *seniorów*.

Tabela 92. Grupy, które powinny być zdaniem Respondentów głównymi odbiorcami działań rewitalizacyjnych w ich miejscu zamieszkania

odpowiedź	liczba wskazań	%
Rodziny z małymi dziećmi	116	11,71%
Rodziny wielodzietne	12	1,21%
Dzieci	114	11,50%
Młodzież	138	13,93%
Seniorzy	132	13,32%
Osoby niepełnosprawne	94	9,49%
Osoby bezrobotne	112	11,30%
Osoby zagrożone ubóstwem i wykluczeniem społecznym	110	11,10%
Osoby zagrożone patologiami (alkoholizm, narkomania, przestępczość, itp.)	90	9,08%
Właściciele obiektów zabytkowych	73	7,37%
Łącznie	991	100,00%

Źródło: badanie mixed mode, n=419

3.4. Wnioski w zakresie diagnozy czynników i zjawisk kryzysowych

3.4.1. Sfera społeczna

Wśród wskaźników opracowanych na podstawie analizy desk research znalazły się zarówno wskaźniki będące indykatorami problemów społecznych, jak i świadczące o potencjale kapitału społecznego mieszkańców. Pierwszym z nich jest odsetek osób bezrobotnych, który jest najwyższy w Centrum i w sołectwie Mokre. Drugą ważną kwestią jest bezpieczeństwo mieszkańców. Wskaźnik liczby przestępstw przeciwko rodzinie i opiece na 1 000 mieszkańców pokazuje, że sytuacja jest najmniej korzystna w sołectwach Borowa Wieś oraz Mokre (które charakteryzuje się również najwyższą liczbą wydanych „Niebieskich Kart” na 1000 mieszkańców). Wskaźnik liczby osób niepełnosprawnych korzystających z pomocy społecznej jest istotny z punktu

przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu – największe potrzeby tego rodzaju zdiagnozowano w Centrum.

Tabela 93. Odsetek bezrobotnych, liczba przestępstw przeciwko rodzinie na 1000 mieszkańców, liczba wydanych „Niebieskich Kart” na 1000 mieszkańców, liczba niepełnosprawnych korzystających z pomocy społecznej na 1000 mieszkańców w podziale na sołectwa

dzielnica/sołectwo	% osób bezrobotnych w poszczególnych dzielnicach	liczba przestępstw przeciwko rodzinie i opiece na 1000 mieszkańców	liczba wydanych „Niebieskich Kart” na 1000 mieszkańców	liczba osób niepełnosprawnych korzystających z pomocy społecznej na 1000 mieszkańców
Borowa Wieś	2,70%	0,86	2,2	4,8
Bujaków	1,80%	0,0	0	4,9
Centrum	3,10%	0,38	2,8	8,0
Kamionka	1,60%	0,36	2,5	2,6
Mokre	3,10%	0,74	4	3,7
Paniowy	2,00%	0,61	2,4	3,0
Śmiłowice	2,30%	0,0	2	6,0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miasta w Mikołowie

Jeśli chodzi o wskaźniki kapitału społecznego to brane pod uwagę były liczba organizacji pozarządowych na 1000 mieszkańców oraz frekwencja w wyborach samorządowych w 2014 roku. Pod względem pierwszego z nich pozytywnie wyróżnia się sołectwo Paniowy i Bujaków, zaś względnie mniej korzystną stwierdzono sytuację w Borowej Wsi i Śmiłowicach. Zróznicowanie wartości drugiego wskaźnika jest nieznaczne – najwyższą frekwencję odnotowano w dzielnicy Kamionka, zaś najniższe – w Centrum i sołectwie Mokre.

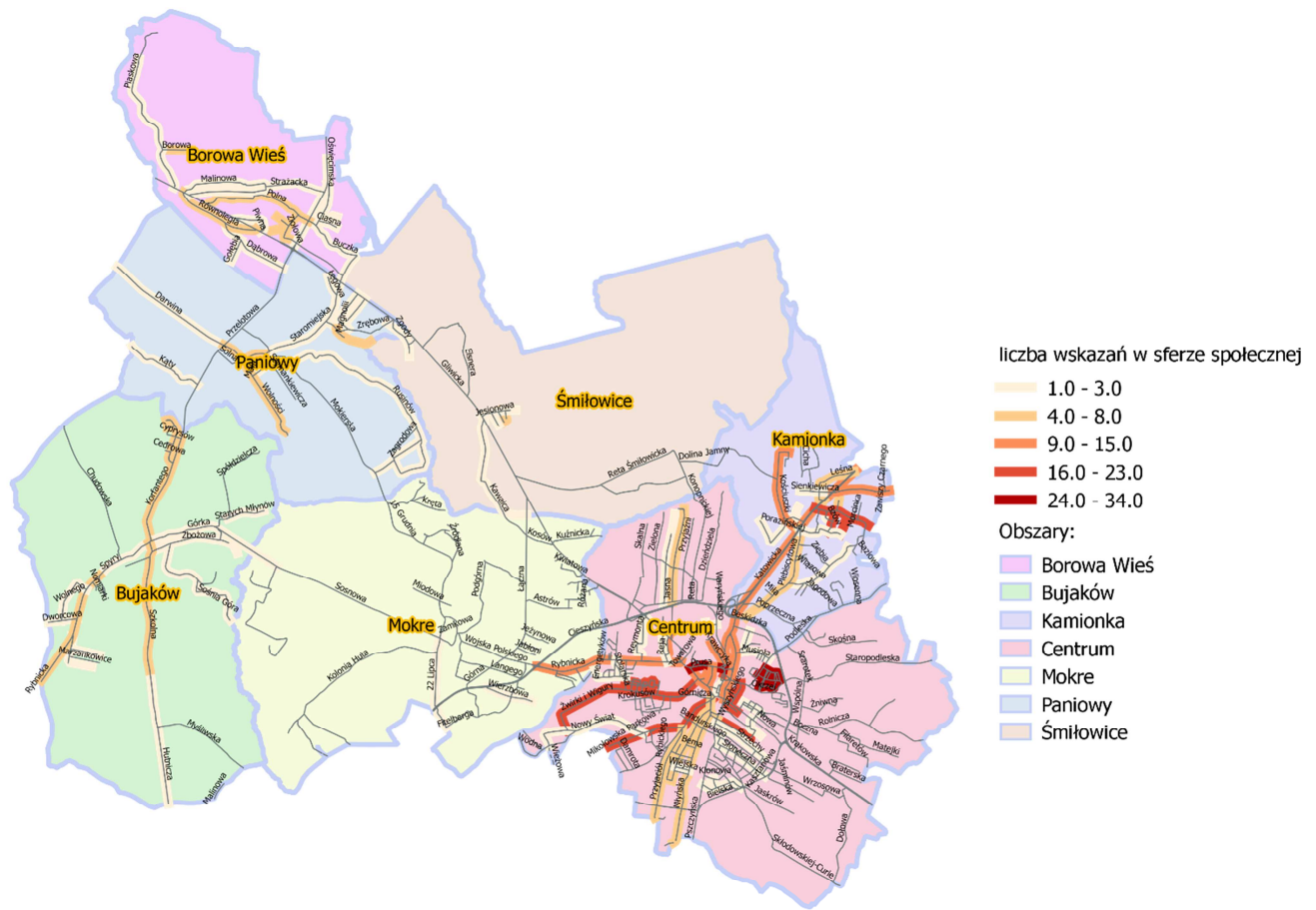
Tabela 94. Liczba organizacji pozarządowych na 1000 mieszkańców (stan na 2016r.), frekwencja w wyborach samorządowych (w 2014r.) w podziale na sołectwa

dzielnica/sołectwo	liczba NGO na 1000 mieszkańców	frekwencja w wyborach
Borowa Wieś	0,9	59
Bujaków	3,4	63
Centrum	2,3	55
Kamionka	1,5	66
Mokre	3,3	55
Paniowy	3,6	58
Śmiłowice	1,0	56,7

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miasta w Mikołowie

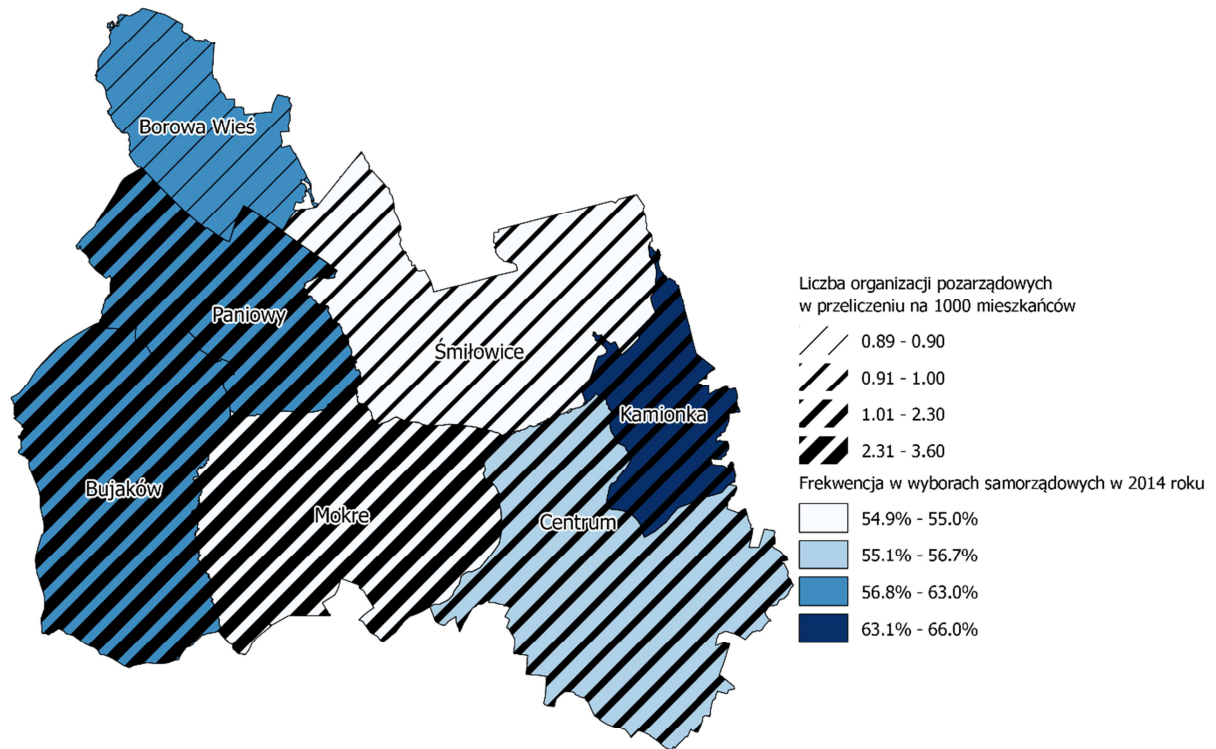
W przeprowadzonym badaniu społecznym uczestnicy wskazywali lokalizacje miejsc, w których ich zdaniem występuje największe natężenie problemów społecznych rozumianych jako problemy związane z bezrobociem, ubóstwem, przestępczością, niskim poziomem wykształcenia, brakiem aktywności mieszkańców, niskim poziomem zaufania w społeczeństwie). Poniższa mapa obrazuje wskazania respondentów. Najwięcej wskazań dotyczyło miasta Mikołowa, a w szczególności jego centralnej części.

Rysunek 2. Liczba wskazań problemów społecznych występujących na poszczególnych ulicach

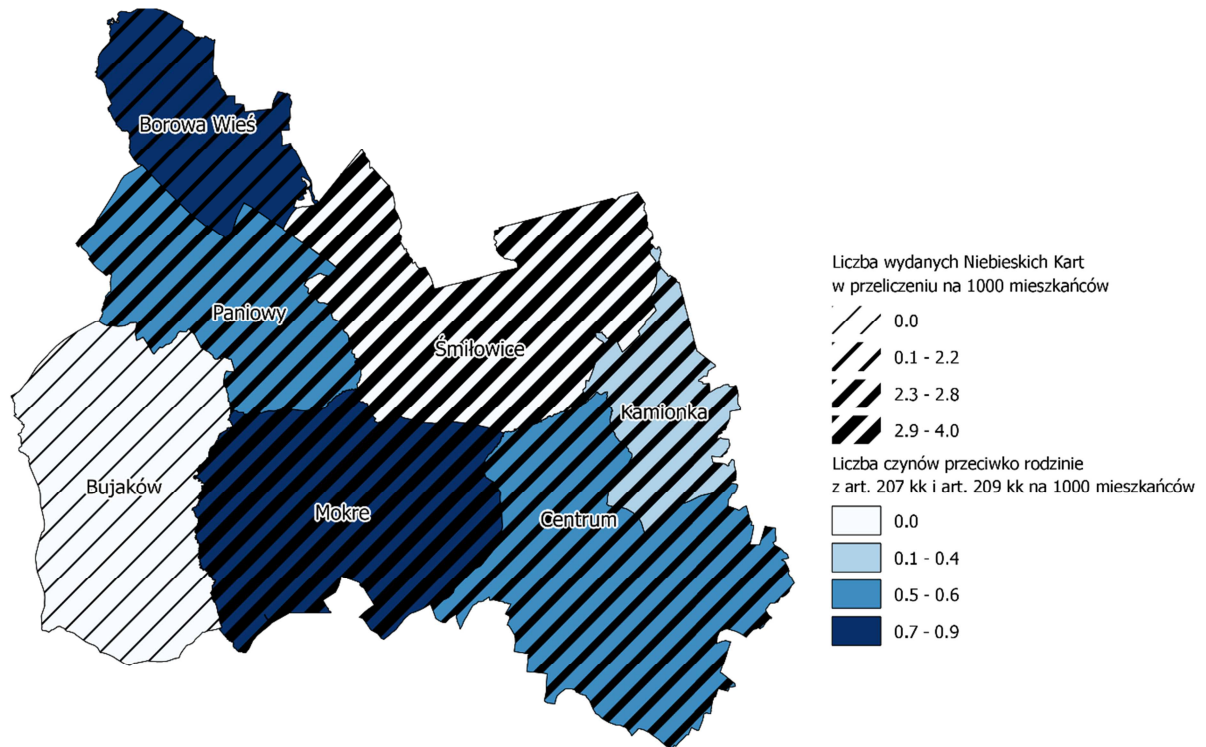
Źródło: badanie mixed mode, n=419

Rysunek 3. Liczba organizacji pozarządowych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców i frekwencja w wyborach samorządowych w podziale na sołectwa/dzielnice.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miasta w Mikołowie

Rysunek 4. Liczba wydanych „Niebieskich Kart” i liczba czynów przeciwko rodzinie na 1000 ludności w podziale na sołectwa/dzielnice

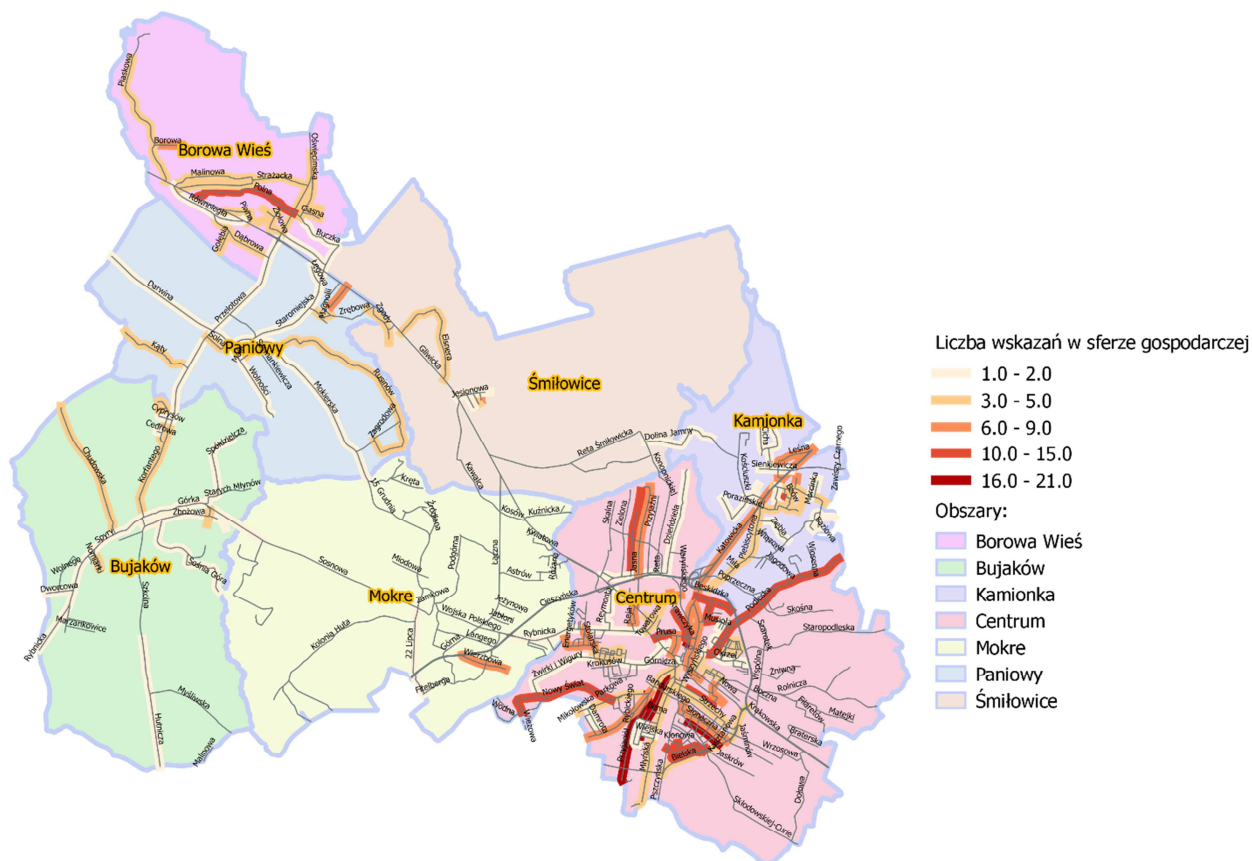
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miasta w Mikołowie

3.4.2. Sfera gospodarcza

W badaniu społecznym jako dotknięte problemami o charakterze gospodarczym wskazywane były przede wszystkim ulice położone w dzielnicy Centrum.

Rysunek 5. Wskazania w sferze gospodarczej

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miasta w Mikołowie

3.4.3. Sfera środowiskowa

W sferze środowiskowej wzięte pod uwagę zostały dwa wskaźniki opracowane na podstawie danych zastanych. Pierwszy z nich dotyczy liczby działek, na których znajduje się niebezpieczny dla ludzkiego zdrowia azbest – wartość wskaźnika jest wyraźnie wyższa w Centrum, znaczna liczba takich działek należy również do sołectwa Mokre. Drugi ze wskaźników odnosi się do powierzchni terenów zielonych przypadającej na jednego mieszkańca. Jest ona najmniejsza w przypadku sołectw Bujaków i Paniowy.

Tabela 95. Liczba działek z azbestem, powierzchnia terenów zielonych na mieszkańca w podziale na sołectwa

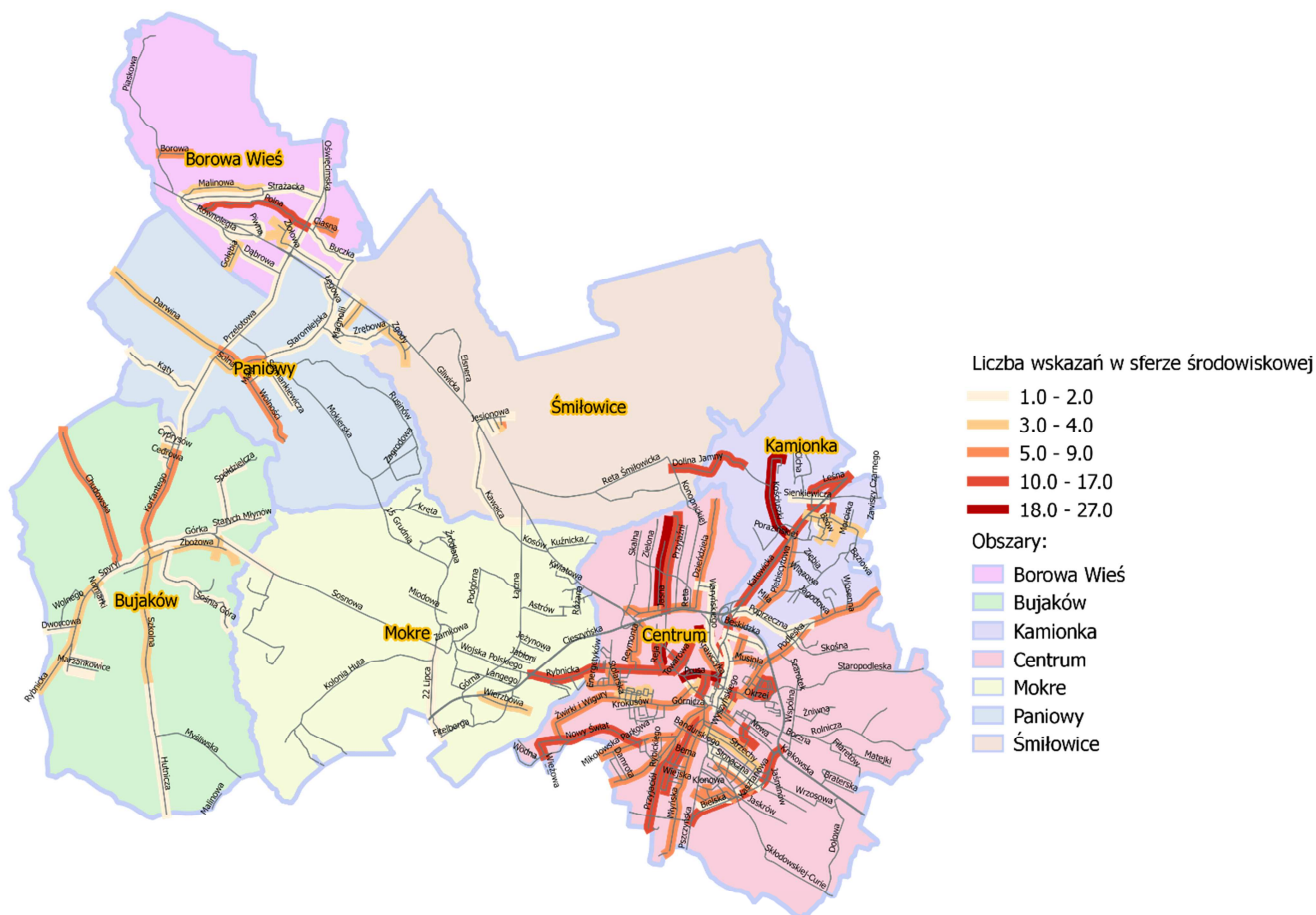
dzielnica/sołectwo	liczba działek z azbestem	powierzchnia terenów zielonych na mieszkańca
Borowa Wieś	8	34,65
Bujaków	25	5,13
Centrum	75	16,77
Kamionka	8	15,02

Mokre	49	17,45
Paniowy	33	9,83
Śmitowice	26	74,24

Źródło: opracowanie własne na podstawie Urzędu Gminy w Mikołowie

Jeśli chodzi o problemy wskazywane przez osoby biorące udział w badaniu kwestionariuszowym to najczęściej dotyczyły one ul. Brzozowej, ul. Reja, ul. Kościuszki i ul. Koja w Centrum.

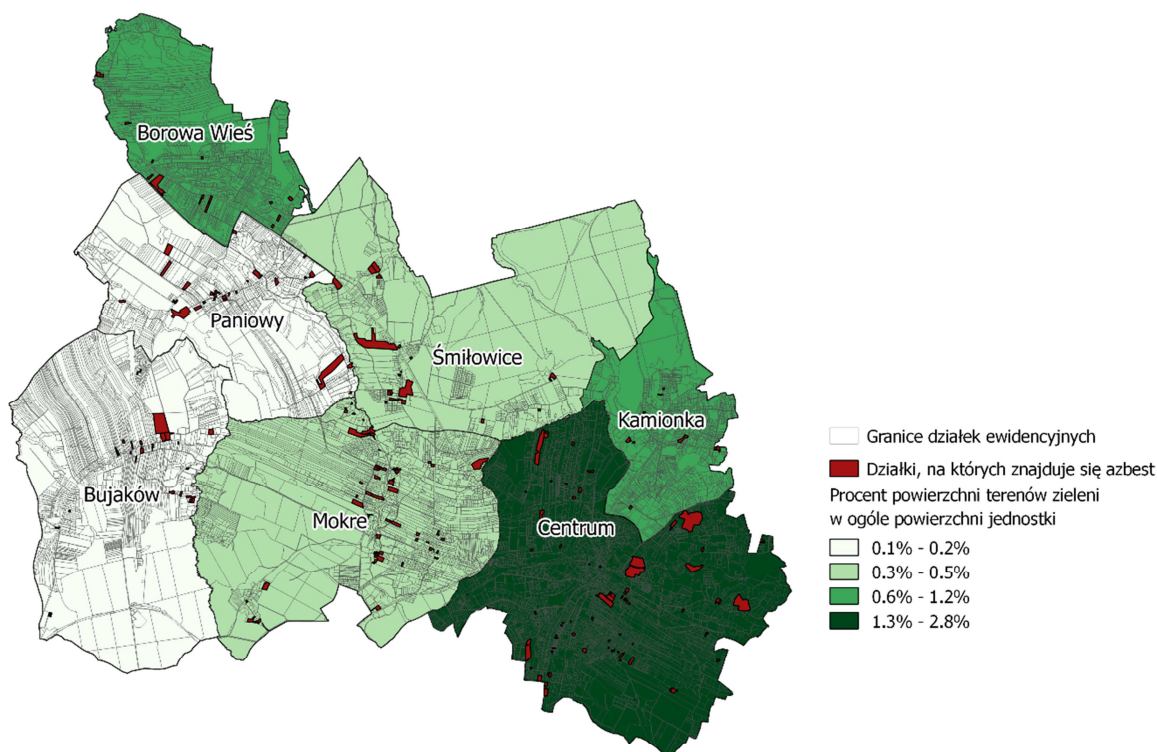
Rysunek 6. Wskazania w sferze środowiskowej

Źródło: opracowanie własne

Rysunek 7. Odsetek terenów zielonych i działki z azbestem w podziale na sołectwa/dzielnice

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miasta w Mikołowie

3.4.4. Sfera przestrzenno-funkcjonalna

W sferze przestrzenno-funkcjonalnej uwzględniono wskaźniki odnoszące się do stanu dróg oraz liczby zabytków. Drugi z nich może być interpretowany zarówno z punktu widzenia potencjału związanego z dziedzictwem kulturowym jak również koniecznych inwestycji (np. związanych z pracami konserwatorskim). Wyraźne wyższe niż w pozostałych lokalizacjach wydatki na naprawę dróg w przeliczeniu na mieszkańca były konieczne w Centrum. Również tam znajduje się znaczna większość zabytków gminy.

Tabela 96. Wydatki na poprawę dróg w przeliczeniu na mieszkańca [w zł], liczba zabytków w podziale na sołectwa

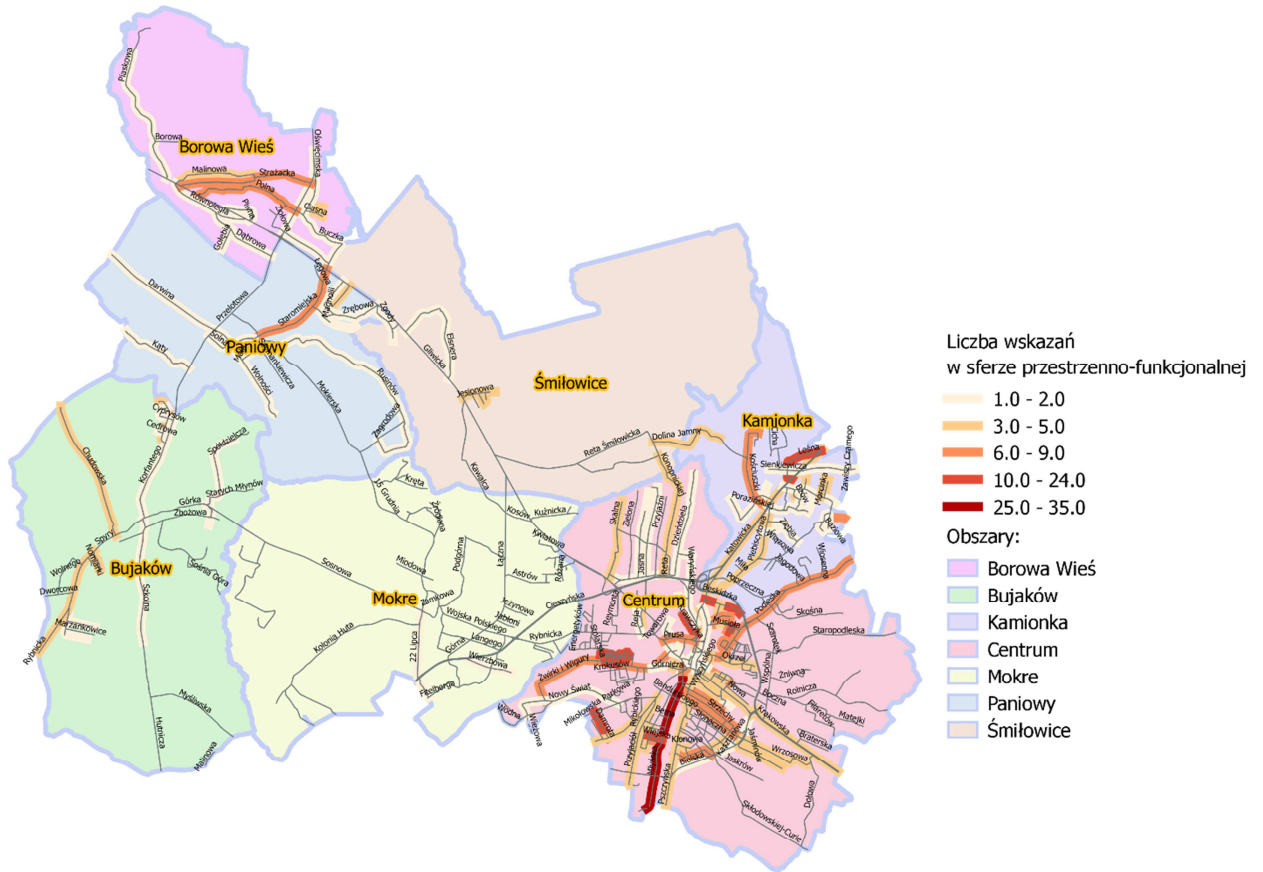
dzielnica/sołectwo	wydatki na naprawę dróg w przeliczeniu na 1 mieszkańca w zł	liczba zabytków
Borowa Wieś	66,73	1
Bujaków	64,97	1
Centrum	1560,93	29
Kamionka	416,24	
Mokre	635,74	5
Paniowy	258,44	2

Śmiłowice	148,93	
-----------	--------	--

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy w Mikołowie

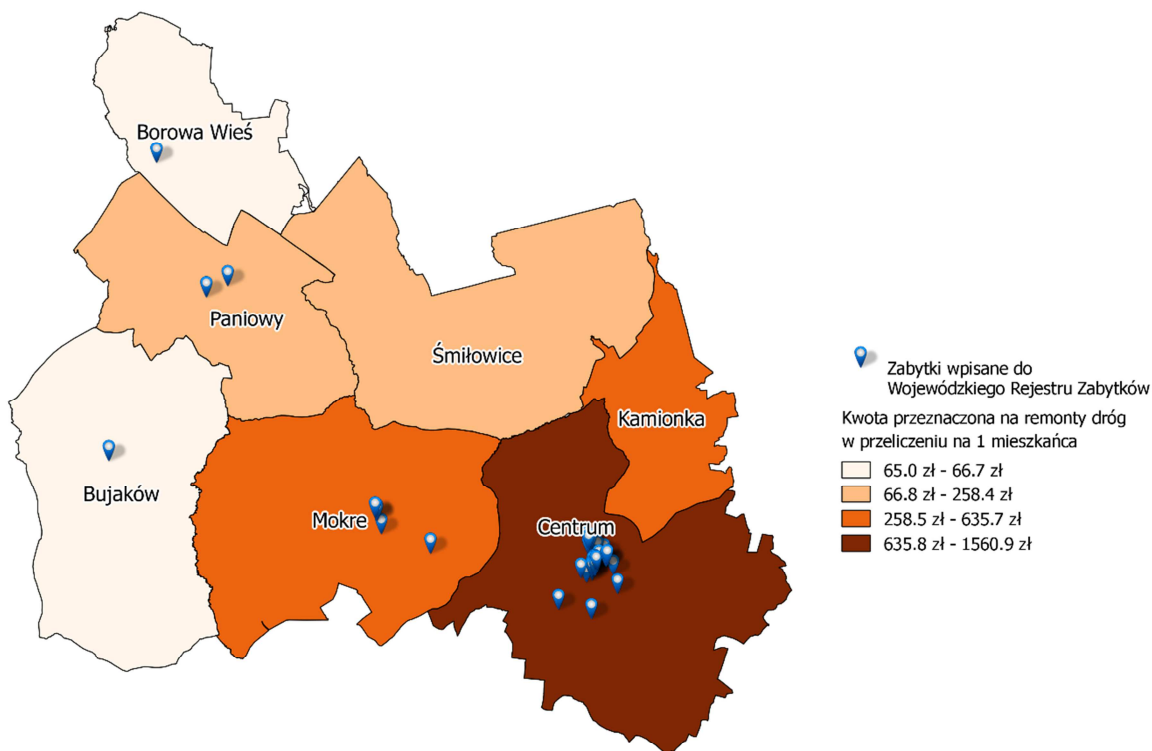
Odpowiedzi osób biorących udział w badaniu ankietowym na pytanie o lokalizację szczególnie dotknięte problemami w sferze przestrzenno-funkcjonalnej dotyczyły przede wszystkim ulicy Młyńskiej w Centrum.

Rysunek 8. Wskazania w sferze przestrzenno-funkcjonalnej

Źródło: opracowanie własne

Rysunek 9. Kwota na remonty dróg w przeliczeniu na 1 mieszkańca dzielnicy/sołectwa oraz zabytki wpisane do Wojewódzkiego Rejestru Zabytków w podziale na sołectwa/dzielnice

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miasta w Nisko

3.4.5. Sfera techniczna

W sferze technicznej przeanalizowane zostały cztery wskaźniki związane z budownictwem. Pierwszym z nich jest odsetek budynków wybudowanych przed rokiem 1970, które ze względu na wiek mogą być w gorszym stanie technicznym. Wartość tego wskaźnika była najwyższa w sołectwie Bujaków. Również w tym sołectwie najwyższy jest procent budynków generujących niską emisję. Z danych dotyczących liczby budynków niezamieszkałych w zasobie gminy wynika, że zlokalizowane są one jedynie w Centrum oraz sołectwie Mokre. Ostatni ze wskaźników dotyczy średniej powierzchni użytkowej przypadającej na mieszkańca. Jego wartość była najniższa dla Centrum, ale wyniki sołectw Paniowy i Bujaków były tylko nieznacznie wyższe.

Tabela 97. Odsetek budynków sprzed 1950, odsetek budynków generujących niską emisję, liczba budynków niezamieszkałych, średnia powierzchnia użytkowa na mieszkańca w podziale na sołectwa

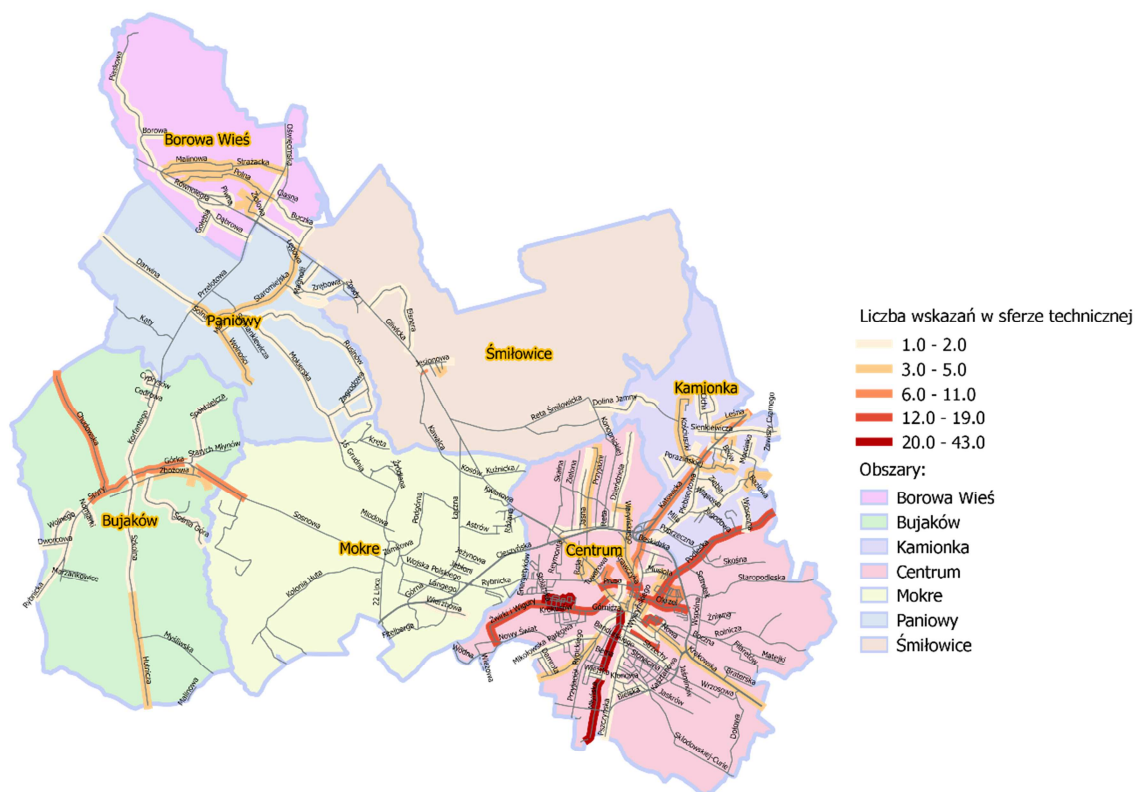
dzielnica/sołectwo	% budynków wybudowanych przed rokiem 1970	% budynków generujących niską emisję	liczba budynków niezamieszkałych	średnia powierzchnia użytkowana na mieszkańca
Borowa Wieś	28,10	40,29		33,73

dzielnica/sołectwo	% budynków wybudowanych przed rokiem 1970	% budynków generujących niską emisję	liczba budynków niezamieszkałych	średnia powierzchnia użytkowana na mieszkańca
Bujaków	47,45	67,50		24,58
Centrum	33,58	22,84	7	22,43
Kamionka	19,92	36,80		39,75
Mokre	32,18	48,60	1	37,10
Paniowy	35,85	52,00		24,58
Śmiłowice	34,29	0,25		42,29

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy w Mikołowie

Wskazania uczestników badania sytuują problemy w sferze technicznej w obrębie Centrum – ul. Młyńska oraz ul. Mickiewicza.

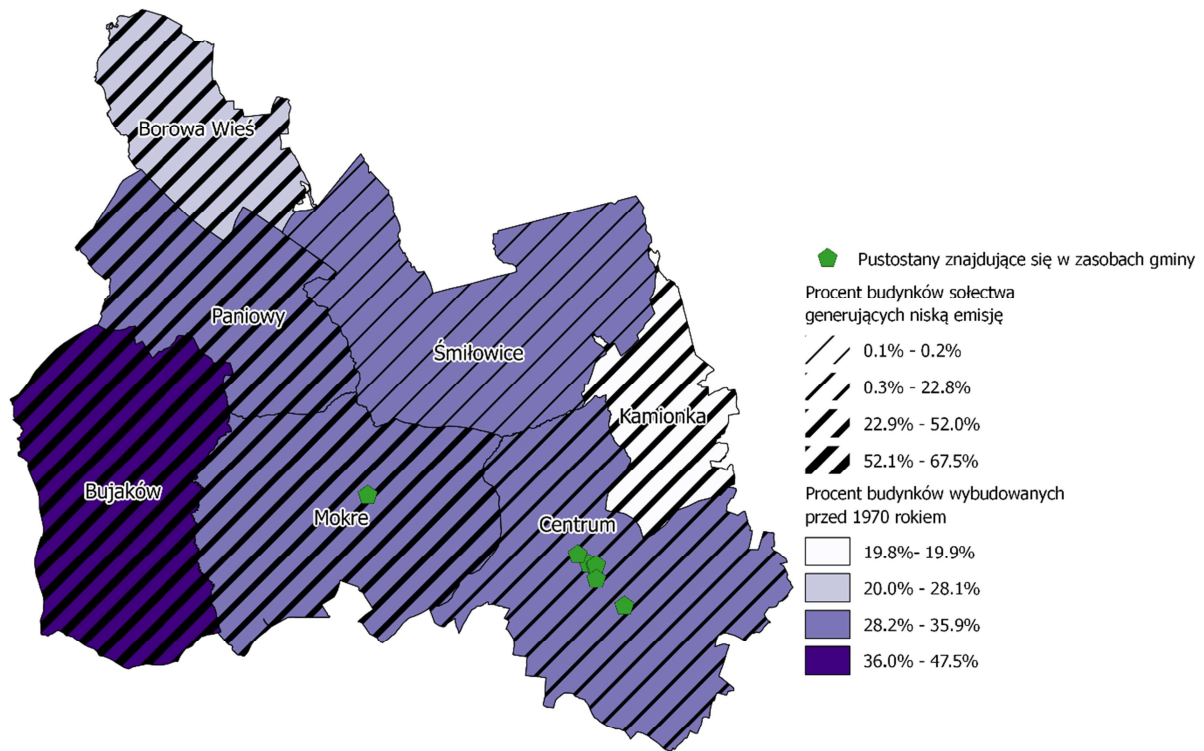
Rysunek 10. Wskazania w sferze technicznej

Źródło: opracowanie własne

Rysunek 11. Odsetek generujących niską emisję, odsetek budynków wybudowanych przed 1970 rokiem, pustostany w podziale na sołectwa /dzielnice

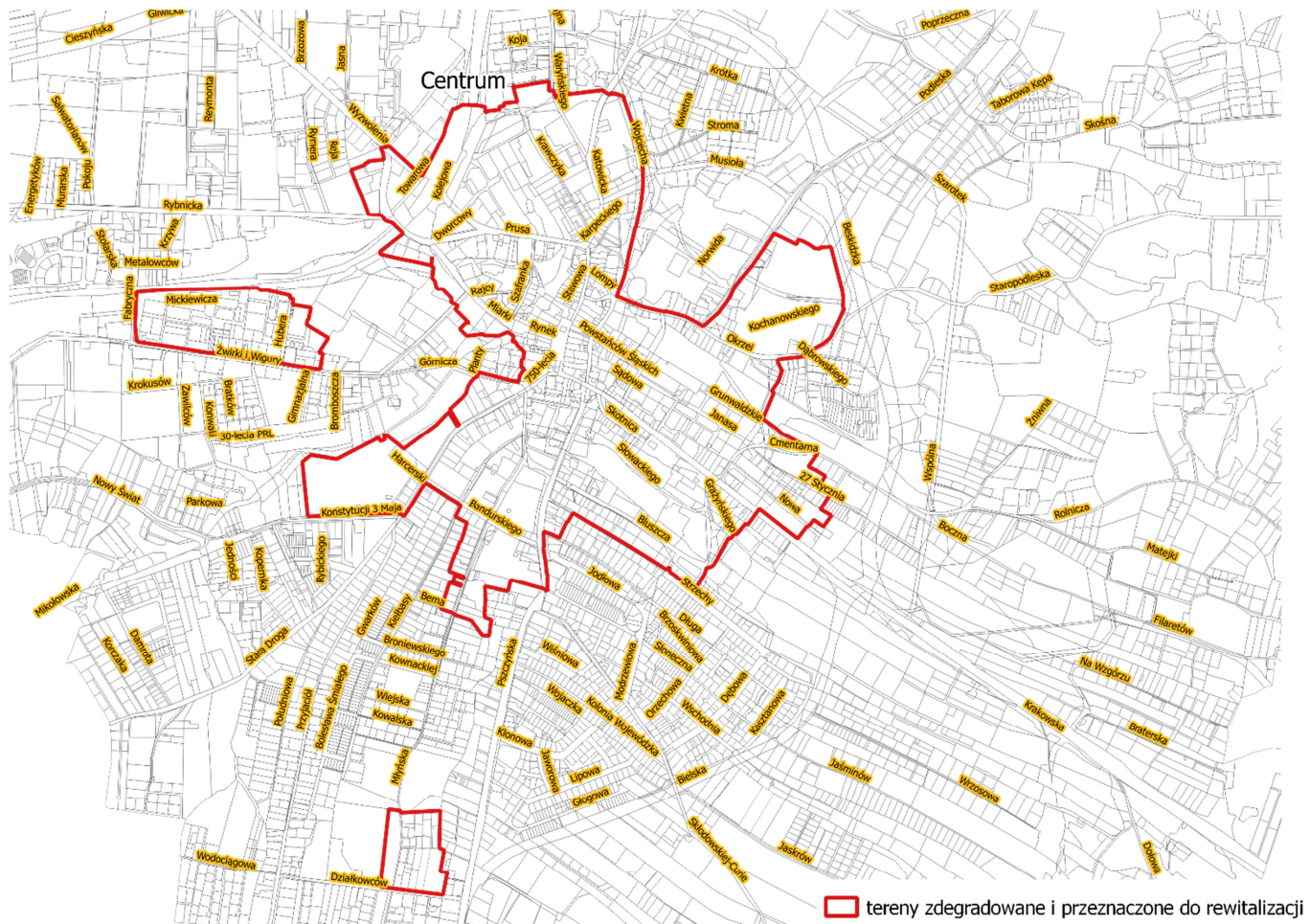
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miasta w Mikołowie

4. Zasięgi przestrzenne obszaru/obszarów rewitalizacji

Wskazuje się, że współcześnie jedną z podstawowych przesłanek dla tworzenia Lokalnych Programów Rewitalizacji jest zaburzona funkcja historyczna miast. Patrząc na charakterystyczny dla miast średniowiecznych promienisty układ przestrzenny centrum, wokół którego postępowała zabudowa pierścieniowa. W przeszłości centrum ze względu na swoje położenie było miejscem skupiającym całość życia publicznego – politycznego i społecznego - wyrażającego się poprzez funkcje mieszkalne, handlowe, usługowych i administracyjnych. Wraz z rozlewaniem się miast na peryferia i postępującym procesem suburbanizacji następowało zmniejszenie się znaczenia centrum jako miejsca skupiającego życie mieszkańców. Miasto Mikołów nie pozostało obojętne na wyżej opisane zmiany. Przykładowo w mieście zauważa się na przeniesienie funkcji handlowej ze ścisłego centrum na obrzeża miasta na ogół do sklepów wielkopowierzchniowych. Podobne tendencje dotyczą mieszkalnictwa, które z terenów miejskich przeniosło się na obszary wiejsko – miejskie i wiejskie. Zachodzące zmiany obrazują statystyczne dane gminne. Są one zauważane również przez samych mieszkańców miasta, którzy dali temu wyraz w badaniu ankietowym przeprowadzonym w Mikołowie. Planowane działania rewitalizacyjne mają na celu poprawę sytuacji centrum poprzez przywrócenie i poprawę dawnych funkcji. Podjęte zostaną działania „miękkie” obejmujące sferę społeczną, jak i „twarde” znajdujące wyraz w projektach inwestycyjno – infrastrukturalnych.

Zarówno z analiz danych zastanych udostępnionych przez Urząd Miasta, jak i wyników badań teren centrum miasta Mikołowa został zidentyfikowany jako obszar, któremu należy poświęcić szczególną uwagę i poddać go procesom rewitalizacji. Obszar rewitalizacji obejmuje następujące ulice: 27 stycznia, osiedle Mickiewicza, Bandurskiego, Bluszcza, Cmentarną, Długą, Działkowców, Górniczą, Grażyńskiego, osiedle Grunwaldzkie, Hubera, Jana Pawła II, Janasa, Konstantego Prusa, Kardynała Stefana Wyszyńskiego, Karola Miarki, Katowicką, osiedle Kochanowskiego, Konstytucji 3 maja, Krakowską, Krawczyka, Lompy, Młyńską, Nową, Okrzei, Plac Karpeckiego, Podleską, Powstańców, Pszczyńską, Rajcy, Rybickiego, Rynek, Sądową, Skotnicy, Słowackiego, Stawową, Strzechy, Szafranka, Św. Wojciecha, Towarową, Wyzwolenia, Żwirki i Wigury.

Rysunek 12. Mapa przedstawiająca wyznaczony obszar rewitalizacji

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miasta w Mikołowie

W tym miejscu należy nawiązać do poprzednio obowiązującego Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Mikołowa na lata 2010 – 2015. We wspomnianym dokumencie wyznaczono szereg obszarów rewitalizacji obejmujących niemal całą gminę. W obecnie opracowywanym dokumencie, jak wskazano powyżej, obszar rewitalizacji został zawężony. Obszary uznane za trudne, którym należy poświęcić szczególną uwagę wskazane w dokumencie z okresu 2010 – 2015 częściowo pokrywają się z aktualnym obszarem rewitalizacji. Te obszary obejmują śródmiejską część Mikołowa (w Lokalnym Programie Rewitalizacji Miasta Mikołowa na lata 2010 – 2015 określone jako strefa A, teren AI) oraz tereny w obrębie ulic Krawczyka, Konstytucji 3 maja, Waryńskiego, Bandurskiego i Młyńskiej, Rajcy i Szafranka (w Lokalnym Programie Rewitalizacji Miasta

Mikołowa na lata 2010 – 2015 określone jako strefa B, tereny BI, BII, BIII, BIV (scharakteryzowane jako tereny przemysłowe).

W niniejszym dokumencie wyznaczony obszar objęty działaniami rewitalizacji zamieszkuje 11 845 osób, co stanowi 29,91% mieszkańców miasta oraz zajmuje powierzchnię 131,46 ha, co stanowi 1,66% powierzchni gminy. Na wyznaczonym terenie następuje nagromadzenie problemów dotyczących sfery społecznej, gospodarczej, środowiskowej, jak i technicznej, dla których wskaźniki znacznie przewyższają średnią gminną.

Po pierwsze wyznaczony obszar cechuje się znacznie wyższym bezrobociem niż pozostały obszar gminy. Blisko 5,6% mieszkańców obszaru rewitalizacji stanowią osoby bezrobotne (663 osoby). Dla porównania w całej gminie liczba bezrobotnych w ogóle populacji wynosi nieco ponad 2,8%. Dane wskazują, że na obszarze do rewitalizacji poziom bezrobocia jest dwukrotnie wyższy niż średnia gminna.

Po drugie liczba przestępstw przeciwko rodzinie i opiece z art. 207kk i 209kk na 1000 osób jest znacząco wyższa na wyznaczonym obszarze niż na pozostałym terenie gminy. Na obszarze rewitalizacji wskaźnik ww. przestępstw wynosił 0,59, natomiast przeciętna liczba w gminie nie przekraczała 0,041 na 1000 osób. Z tym elementem sfery społecznej i bezpieczeństwa publicznego wiąże się wydawana liczba „Niebieskich Kart” na 1000 mieszkańców. Na obszarze, na którym podjęte zostaną działania rewitalizacyjne ww. wskaźnik wynosi 4,8. Stanowi to prawie dwukrotnie wyższy wynik niż przeciętna liczba „Niebieskich Kart” w gminie (2,6).

Kolejnym elementem jest liczba osób niepełnosprawnych korzystających z pomocy społecznej (na 1000 osób). Na rewitalizowanym obszarze wskaźnik wynosi 15,4, co stanowi wartość ponad dwukrotnie wyższą niż średnia gminna nie przekraczająca 7.

Wszystkie wymienione wskaźniki jednoznacznie negatywnie charakteryzują obszar centrum i tym samym wskazują, że znaczną część ludności stanowią osoby, które potrzebują wsparcia. Mieszkańcy obszaru problemowego to osoby w różnym wieku, jednak znaczną ich część stanowią osoby starsze. Ponadto społeczność tego obszaru charakteryzuje wysoki poziom przestępczości oraz liczne przejawy patologii społecznych. Zauważalne jest tu nawarstwianie się problemów społecznych oraz ich długotrwały charakter, często przekazywany dzieciom (dziedziczenie biedy i problemów społecznych). Jednym z podstawowych zadań staje się uchronienie najmłodszych mieszkańców od powielania wzorców poprzednich pokoleń. Wśród problemów społecznych zidentyfikowanych przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej należy wskazać na izolację osób potrzebujących pomocy, zaburzone relacje rodzinne, złe wzorce i doświadczenia wyniesione z dzieciństwa, zaniedbania pedagogiczne oraz niesamodzielność. Wymienione czynniki wpływają na obniżanie poziomu bezpieczeństwa – na co wskazuje wysoka liczba rejestrowanych wykroczeń i przestępstw w skali gminy, a także pojawiające się przestępstwa na tle narkotykowym. Ponadto na wymienione czynniki nakłada się również stygmatyzacja mieszkańców żyjących na zdegradowanych obszarach. Należy również zaznaczyć, że mimo iż w centrum ma miejsce kumulacja obiektów społecznych, kulturalnych i sportowych to nie powoduje to minimalizowania problemów społecznych. Jednocześnie wskazuje się, że na terenie centrum brakuje miejsc spędzania wolnego czasu oraz ciekawych lokali usługowych. Konieczna jest koordynacja działań władz, organizacji pozarządowych i innych podmiotów w celu skutecznej rewitalizacji wyznaczonego terenu. Diagnoza jednoznacznie wskazuje na zazębianie się i współistnienie na omawianym obszarze poważnych problemów bezrobocia, nadużywania alkoholu i niechęci do współpracy. Motywacja do poszukiwania pracy musi zostać poprzedzona rozwiązaniem problemów współuczestniczących, na które wpływają także

brak motywacji do zmiany, obawa i strach przed niepowodzeniem, brak umiejętności uczenia się wśród bezrobotnych oraz ich niskie kwalifikacje i niski poziom wykształcenia.

Poza centrum w sferze społecznej poważne problemy społeczne zauważane są również na osiedlu Mickiewicza. Dochodzi tu do znaczącej koncentracji i nawarstwiania problemów społecznych. Negatywnie na sytuację społeczną i demograficzną tego obszaru, podobnie jak w centrum, wpływa wysoki odsetek liczby osób starszych, w wieku poprodukcyjnym. Ponadto problem stanowi również wysoki wskaźnik przestępczości, dziedziczenie problemów społecznych oraz uzależnienie od pomocy społecznej przekazywane młodszemu pokoleniu.

Kolejnym obszarem, w którym następuje nawarstwianie problemów społecznych jest teren osiedla socjalnego przy ulicy Młyńskiej. Osiedle zamieszkują głównie osoby będące klientami Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej, u których problem dziedziczenia biedy i problemów społecznych jest szczególnie dotkliwy. Na osiedlu przy ulicy Młyńskiej problem, który w mniejszym stopniu był widoczny w innych jednostkach, stanowi brak poszanowania przeprowadzonych remontów i modernizacji, niska dbałość o wspólną przestrzeń, czego przyczyną może być brak poczucia wspólnoty i marazm mieszkańców żyjących na tym terenie.

Tabela 98. Liczba ludności, liczba i odsetek bezrobotnych, liczba przestępstw przeciwko rodzinie i liczba wydanych „Niebieskich Kart” na 1000 mieszkańców, liczba niepełnosprawnych korzystających z pomocy społecznej na 1000 mieszkańców dla obszaru rewitalizacji i średnią dla gminy

	liczba ludności	bezrobotni	% bezrobotnych	liczba przestępstw w przeciwko rodzinie i opiece na 1000 mieszkańców	liczba wydanych „Niebieskich Kart” na 1000 mieszkańców	liczba osób niepełnosprawnych korzystających z pomocy społecznej na 1000 mieszkańców
obszar rewitalizacji	11845	663	5,60%	0,59	4,80	15,4
średnia gminy	38974	1100	2,8%	0,041	2,6	6,67

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy w Mikołowie

W sferze środowiskowej jako wskaźnikiem można posłużyć się danymi opisującymi liczbę działek, na których zlokalizowane są substancje szkodliwe dla zdrowia i środowiska (np. eternit, azbest). Na początku należy zaznaczyć, że rewitalizowany obszar wchodzi w skład Centrum, w której liczba działek z azbestem wynosi 75, z czego 30 działek przypada na wyznaczony obszar rewitalizacji. Wskaźnik ten nie jest znacząco wyższy niż na pozostałym terenie gminy, jednak ze względu na kumulację szkodliwego azbestu na niewielkim terenie uznaje się to za przesłankę podjęcia działań rewitalizacyjnych w sferze środowiskowej. Ponadto niska powierzchnia terenów zielonych negatywnie oddziałująca na jakość życia i estetykę przestrzeni ujemnie wpływa na charakter obszaru rewitalizacji. Na wymienione czynniki nakłada się ponadto brak infrastruktury rekreacyjnej oraz niedobór inwestycji modernizacyjnych i niedopasowanie ich do potrzeb mieszkańców. Poza obszarem centrum, obszary problemowe stanowią osiedle Mickiewicza i obszar osiedla przy ul. Młyńskiej.

Tabela 99. Liczba działek z azbestem i powierzchnia terenów zielonych na mieszkańca na obszarze rewitalizacji

	liczba działek z azbestem	powierzchnia terenów zielonych na mieszkańca

Obszar rewitalizacji	30	6,70
----------------------	----	------

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy w Mikołowie

W sferze technicznej wyznaczony obszar rewitalizacji, obejmujący centrum, osiedle Mickiewicza oraz osiedle przy ulicy Młyńskiej również osiąga wskaźniki znacząco odbiegające od średniej gminnej. Po pierwsze odsetek budynków, których stan techniczny może być zły lub niedostateczny ze względu na ich wiek jest o ponad 15% wyższy niż średnia gminna. Na rewitalizowanym terenie blisko 50% wszystkich budynków stanowią te wybudowane przed 1970 rokiem. Jak wspomniano stan techniczny zarówno na zewnątrz budynków, jak i wewnątrz jest zły.

Rysunek 13. Zdjęcie przedstawia budynek znajdujący się w obszarze rewitalizacji nr 1

Źródło: wykonanie własne

Rysunek 14. Zdjęcie przedstawia budynek znajdujący się w obszarze rewitalizacji nr 1

Źródło: wykonanie własne

Rysunek 15. Zdjęcie przedstawia budynek znajdujący się w obszarze rewitalizacji nr 1

Źródło: wykonanie własne

Po drugie liczba budynków generujących niską emisję jest wyraźnie wyższa niż średnia dla gminy. Na obszarze rewitalizacji 73% budynków zdiagnozowano jako te, które generują niską emisję. Są to w znacznej większości budynki jednorodzinne. Średnia dla miasta Mikołowa wynosi blisko 40% mniej – 33,87%. W tym aspekcie zauważalna jest niska świadomość ekologiczna mieszkańców. Po trzecie na problemy techniczne na wyznaczonym terenie wpływa znaczna liczba budynków niezamieszkałych. Dane miasta Mikołowa wskazują, że na terenie całej gminy znajduje się w sumie 6 budynków niezamieszkałych, z czego aż 5 przypada na teren obszaru rewitalizacji. Ostatnim elementem jest niższa niż w pozostałej części gminy średnia powierzchnia użytkowa dla mieszkańca, która może świadczyć o trudnych warunkach mieszkaniowych ludności, wysokim zagęszczeniu ludności na stosunkowo niewielkiej przestrzeni i innych dysfunkcjach w sferze mieszkaniowej. Średnia powierzchnia mieszkania przypadająca na jednego mieszkańca rewitalizowanego obszaru wynosi nieco ponad 20 m². Podczas gdy średnia gminna w tym aspekcie jest znacznie wyższa, jej wartość wynosi ponad 33 m². Zły stan budynków i zaniedbanie strefy infrastrukturalnej przekładają się na złe warunki życia mieszkańców, które wyrażają się na przykład w braku lub niedostatecznym stanie instalacji sanitarnych. Brak prac remontowych w ramach miejsc zamieszkania skutkuje pogorszeniem się stanu substancji mieszkaniowej, co z kolei powoduje nawarstwianie się problemów społecznych. Planowane zadania rewitalizacyjne powinny obejmować interwencję w tkankę nieruchomości (kompleksowa modernizacja zasobów) i zagospodarowanie zieleni i małej architektury.

Poniżej przykład budynków mieszkalnych i gospodarczych w obszarze ulicy Młyńskiej.

Rysunek 16. Zdjęcie przedstawia budynek mieszkalny znajdujący się w obszarze rewitalizacji nr 2

Źródło: wykonanie własne

Rysunek 17. Zdjęcie przedstawia budynek mieszkalny znajdujący się w obszarze rewitalizacji nr 2

Źródło: wykonanie własne

Rysunek 18. Zdjęcie przedstawia budynek gospodarczy znajdujący się na obszarze rewitalizacji nr 2

Źródło: wykonanie własne

W sferze technicznej problemem, szczególnie w centralnej części obszaru rewitalizacji, jest wymieranie strefy handlowej rozumiane jako wymieranie małych sklepów i targowiska miejskiego.

Tabela 100. Odsetek budynków sprzed 1970r., odsetek budynków generujących niską emisję, liczba budynków niezamieszkałych, średnia powierzchnia użytkowa na mieszkańca dla obszaru rewitalizacji i średniej gminnej

	% budynków wybudowanych przed rokiem 1970	% budynków generujących niską emisję	liczba budynków niezamieszkałych	średnia powierzchnia użytkowana na mieszkańca
Obszar rewitalizacji	48,20%	73,2%	5	20,2
Średnia gminy	33,05%	33,87%	6	33,16

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy w Mikołowie

Na terenie centrum mieszczą się liczne zabytki, z których większość zlokalizowanych jest w granicach rynku. Obecny budynek ratusza, wtopiony w zachodnią pierzeję rynku, pochodzi z 1872 roku. Wokół rynku znajdują się liczne zabytkowe kamienice, które ze względu na charakter tego obszaru niszczej. W 2002 roku obszar centrum miasta został zmodernizowany. Pomimo zrealizowania już pewnych etapów rewitalizacji przestrzennej wymaga kolejnych działań, które zaktywizują i ożywią gospodarczo ten obszar.

Podsumowując, należy powtórnie wyraźnie podkreślić, że problemy w sferach społecznej, środowiskowej, technicznej i przestrzenno- funkcjonalnej zostały zidentyfikowane na podstawie analiz danych zastanych oraz badań przeprowadzonych wśród mieszkańców. Poniższa tabela przedstawia najważniejsze obszary problemowe.

Tabela 101. Tereny rewitalizacji wraz z przypisanymi, zidentyfikowanymi problemami z sferach społecznej, środowiskowej, technicznej i przestrzenno-funkcjonalnej

Sfera	Obszar 1 - Centrum	Obszar 2 – os. Mickiewicza	Obszar 3 – Os. Przy ulicy Młyńskiej
Spółeczna	<ul style="list-style-type: none"> wyludnianie się obszaru centrum, postępująca suburbanizacja niski poziom bezpieczeństwa nasilające się zjawisko uzależnień dziedziczenie biedy i problemów społecznych wysoki poziom bezrobocia niski status społeczny niski poziom wykształcenia i kwalifikacji zawodowych uzależnieni od pomocy społecznej niewystarczający poziom kapitału społecznego wysoki odsetek założonych Niebieskich Kart 	<ul style="list-style-type: none"> koncentracja problemów społecznych i ich nawarstwianie wysoki odsetek osób starszych wysoki poziom przestępczości dziedziczenie problemów społecznych uzależnienie od pomocy społecznej niewystarczający poziom kapitału społecznego wysoki odsetek założonych Niebieskich Kart 	<ul style="list-style-type: none"> koncentracja problemów i patologii społecznych uzależnienie od pomocy społecznej dziedziczenie problemów społecznych marazm mieszkańców, niechęć do zmian wykluczenie społeczne i stygmatyzacja osiedla niski poziom wykształcenia i kwalifikacji zawodowych uzależnienie od pomocy społecznej niewystarczający poziom kapitału społecznego wysoki odsetek założonych Niebieskich Kart
Środowiskowa	<ul style="list-style-type: none"> niska emisja – palenie materiałami nieprzeznaczonymi do ogrzewania oraz ogrzewanie węglowe 	<ul style="list-style-type: none"> duża liczba budynków/działek, na których występuje azbest braki w małej architekturze zieleni 	<ul style="list-style-type: none"> niska emisja niski poziom świadomości ekologicznej

Sfera	Obszar 1 - Centrum	Obszar 2 – os. Mickiewicza	Obszar 3 – Os. Przy ulicy Młyńskiej
<p>Techniczna, przestrzenno-funkcjonalna</p>	<ul style="list-style-type: none"> • zaniedbany zasób komunalny, część budynków wymaga remontu kapitalnego bądź wyburzenie • umierająca strefa handlowa (małe sklepy i targowisko miejskie) • wymieranie rynku (po godz. 17) • pojawiające się akty wandalizmu • zaniedbanie strefy infrastrukturalnej • duża liczba pustostanów • niska średnia powierzchnia użytkowa na mieszkańca • niski poziom estetyki • niewystarczająca dostępność komunikacyjna dla mieszkańców • niewystarczający stopień wykorzystania obiektów kulturalnych i historycznych • niewystarczająca liczba miejsc parkingowych 	<ul style="list-style-type: none"> • niewystarczająca infrastruktura rekreacyjna • osiedle wymaga dalszych inwestycji modernizacyjnych • zły stan znacznej części budynków mieszkalnych • niski poziom estetyki • niewystarczająca dostępność komunikacyjna dla mieszkańców • zaniedbana infrastruktura drogowa i pieszna • brak odpowiedniej ilości miejsc parkingowych 	<ul style="list-style-type: none"> • zły stan budynków wymagających gruntownych prac remontowych • budynki gospodarcze kwalifikujące się do wyburzenia lub remontu • niedoposażone mieszkania w podstawową infrastrukturę • niski poziom estetyki • niewystarczająca dostępność komunikacyjna dla mieszkańców

5. Wizja stanu obszaru po przeprowadzeniu rewitalizacji

Wizja przedstawia pożądaną obraz w danym okresie. Jest opisem wizerunku obszarów rewitalizowanych w przyszłości.

Wizja powinna być motywująca, określając pozytywny obraz uwzględniający lokalne i zewnętrzne uwarunkowania.

Wizja wyznaczonych obszarów do rewitalizacji w 2026 r. po przeprowadzeniu rewitalizacji jest następująca:

Mikołów to spójny terytorialnie i przestrzennie obszar z tętniącym życiem kulturalnym, społecznym, gospodarczym centrum, przyciągającym swoją ofertą mieszkańców, turystów, przedsiębiorców oraz osiedlami oferującymi dobre warunki życia, zamieszkiwanymi przez aktywnych zawodowo i społecznie mieszkańców, świadomych własnej wartości.

Prezentowana wizja odnosi się do wszystkich analizowanych aspektów prowadzonego procesu rewitalizacji. W **sferze społecznej** w wizji znajduje się odniesienie do następujących elementów: oferta kulturalna, turystyczna, wysoki kapitał społeczny, aktywizacja zawodowa i społeczna, przeciwdziałanie wykluczeniu (zwiększanie świadomości własnej wartości). W **sferze gospodarczej** – ożywienie gospodarcze centrum, aktywizacja zawodowa rozumiana także jako rozwój przedsiębiorczości wśród mieszkańców zamieszkujących obszary rewitalizowane. **Sfera przestrzenno-funkcjonalna** ma odzwierciedlenie w wizji poprzez odniesienie się do zapewnienia spójności terytorialnej i przestrzennej obszarów oraz wyróżnieniem centrum jako przestrzeni publicznej ważnej z punktu widzenia mieszkańca, turystów i przedsiębiorców. Tętniące życiem centrum oraz dobre warunki życia odnoszą się do **sfery technicznej i środowiskowej**. W dużej mierze te elementy dotyczą zapewnienia odpowiedniego stanu technicznego tkanki mieszkaniowej, zasobów obiektów użyteczności publicznej i obiektów dziedzictwa kulturowego oraz zapewnienia wysokiej jakości środowiska.

6. Cele rewitalizacji oraz kierunki działań

Wizja przedstawia stan obszarów w przyszłości, aby było możliwe osiągnięcie tej wizji konieczne jest wyznaczenie celów rewitalizacji, które będą kierunkowały podejmowane działania na osiągnięcie zakładanych rezultatów. Poniżej prezentowana jest zakładana struktura elementów Programu Rewitalizacji:

Cel nadrzędny rewitalizacji stanowi najogólniejszą koncepcję działania w rozpoczętym procesie wyprowadzania obszarów ze stanu kryzysowego. Jest to także zobowiązanie na przyszłość dla wszystkich podmiotów zaangażowanych w prowadzenie działań rewitalizacyjnych.

Nadrzędnym celem rewitalizacji jest:

Zapewnione wysokiej jakości warunki do życia, odpoczynku, pracy i prowadzenia działalności gospodarczej na spójnych społecznie, przestrzennie i gospodarczo obszarach gminy.

Wyznaczony cel nadrzędny wynika ze zidentyfikowanych problemów i potrzeb rewitalizacyjnych oraz ma przyczynić się do odnowy i ożywienia obszarów obecnie wyznaczonych jako zdegradowane i do rewitalizacji. Powinien być on realizowany przy pełnym zaangażowaniu wszystkich interesariuszy Programu.

Interesariuszami Programu zgodnie z Ustawą o rewitalizacji są:

- mieszkańcy obszaru rewitalizacji oraz właściciele, użytkownicy wierzyci nieruchomości i podmioty zarządzające nieruchomościami znajdującymi się na tym obszarze, w tym spółdzielnie mieszkaniowe, wspólnoty mieszkaniowe i товариства будownицтва сполечного,
- mieszkańcy gminy inni niż wymienieni w pkt a),
- podmioty prowadzące lub zamierzające prowadzić na obszarze gminy działalność gospodarczą,
- podmioty prowadzące lub zamierzające prowadzić na obszarze gminy działalność społeczną, w tym organizacje pozarządowe i grupy nieformalne,
- jednostki samorządu terytorialnego i ich jednostki organizacyjne,
- organy władzy publicznej.

Cele rewitalizacji określają rezultaty o zasadniczym znaczeniu w długiej perspektywie czasu oraz kierunkują działania na rzeczy właściwe dla rozwoju gminy w kontekście rewitalizacji.

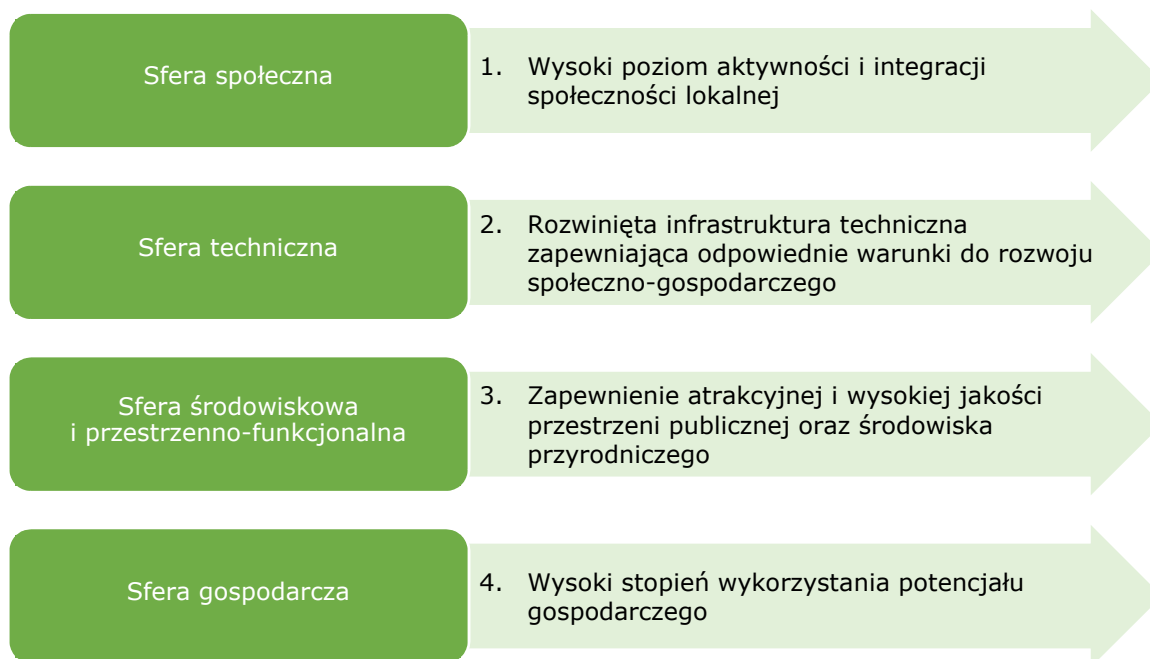
Cele pokazują, jakimi sposobami obszary do rewitalizacji można wyprowadzać z kryzysu. Zostały do nich przyporządkowane kierunki działań odpowiadające zidentyfikowanym

potrzebom rewitalizacyjnym. Wypracowane **kierunki działań** przyczynią się do przeciwdziałania zidentyfikowanym negatywnym zjawiskom w analizowanych sferach.

Cele i kierunki działań wyznaczone w poszczególnych sferach zostały przedstawione w poniższej tabeli:

Sfera	Cele strategiczne	Cele operacyjne
Społeczna	1. Wysoki poziom aktywności i integracji społeczności lokalnej	1.1. Wysoki poziom kapitału ludzkiego i społecznego 1.2. Zapewniony wysoki poziom wsparcia dla osób zagrożonych wykluczeniem i patologiami społecznymi
Techniczna	2. Rozwinięta infrastruktura techniczna zapewniająca odpowiednie warunki do rozwoju społeczno-gospodarczego	2.1. Zapewnione odpowiednie warunki techniczne do życia i prowadzenia działalności gospodarczej 2.2. Zwiększony stopień wykorzystania potencjału turystycznego, kulturowego i sportowo-rekreacyjnego
Środowiskowa i przestrzenno-funkcjonalna	3. Zapewnienie atrakcyjnej i wysokiej jakości przestrzeni publicznej oraz środowiska przyrodniczego	3.1. Zachowanie wysokiej jakości środowiska naturalnego 3.2. Podniesienie jakości przestrzeni publicznych i zwiększenie spójności przestrzennej
Gospodarcza	4. Wysoki stopień wykorzystania potencjału gospodarczego	4.1. Ożywienie gospodarcze zdegradowanych obszarów gminy 4.2. Wzrost przedsiębiorczości wśród mieszkańców

Programie Rewitalizacji zostały wyznaczone 4 cele strategiczne w pięciu sferach, w których identyfikowane były zjawiska kryzysowe.

Sfera społeczna

Cel strategiczny 1: Wysoki poziom aktywności i integracji społeczności lokalnej

Aspekt społeczny jest najistotniejszym elementem podejmowanych działań rewitalizacyjnych, dlatego też zostanie on uwzględniony we wszystkich celach służących realizacji zakładanej wizji wyprowadzania obszarów rewitalizacji ze stanu kryzysowego. Wizja określona w Programie Rewitalizacji zakłada zapewnienie odpowiedniej jakości warunków życia, wzmocnienie kapitału społecznego i przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu. W związku z tym tak postawiony cel służy realizacji zakładanej wizji. Na wybranych obszarach zidentyfikowano znaczącą koncentrację problemów społecznych i ich nawarstwienie. Istotną kwestią jest również niewystarczający poziom kapitału społecznego, co przekłada się także na małą integrację mieszkańców i niewystarczający poziom więzi społecznych. Zidentyfikowane problemy dotyczą określonych grup, dlatego też działania, które będą służyły realizacji celu będą skierowane właśnie do tych grup. Bardzo ważne jest, aby działania skierowane były zarówno do osób wykluczonych, bezrobotnych, osób z niepełnosprawnościami (których na obszarze rewitalizowanych zidentyfikowano największą liczbę), ale także dla rodzin z dziećmi, młodzieży (w szczególności z rodzin wykluczonych społecznie) oraz seniorów.

Uszczegółowienie celów strategicznych stanowią cele operacyjne i przyporządkowane działania. Odnoszą się one do zidentyfikowanych na etapie diagnozy problemów i potencjałów obszarów zdegradowanych i rewitalizacji.

Cel strategiczny 1. Wysoki poziom aktywności i integracji społeczności lokalnej	
Cel operacyjny 1.1: Wysoki poziom kapitału ludzkiego i społecznego	
Powiązanie z problemami i potrzebami rewitalizacyjnymi	<ul style="list-style-type: none"> • koncentracja problemów społecznych i ich nawarstwianie • wyludnianie się obszaru centrum, postępująca suburbanizacja • niski poziom bezpieczeństwa • nasilające się zjawisko uzależnień • dziedziczenie biedy i problemów społecznych • wysoki poziom bezrobocia • niski status społeczny • niski poziom wykształcenia i kwalifikacji zawodowych • uzależnieni od pomocy społecznej • marazm mieszkańców, niechęć do zmian • niewystarczający poziom kapitału społecznego
Powiązanie z potencjałami	<ul style="list-style-type: none"> • budzące się społeczeństwo obywatelskie • realizacja budżetu obywatelskiego • dobry kontakt urzędu z mieszkańcami • działalność Centrum Organizacji Pozarządowych i Wolontariatu • istniejące, aktywne organizacje pozarządowe

Działania	<p>1.1.1. Wspieranie inicjatyw oddolnych społeczności lokalnych z uwzględnieniem mieszkańców dzielnic i osiedli, w których występuje nasilenie problemów społecznych</p> <p>1.1.2. Wzmocnienie podmiotowości obywateli oraz stworzenie warunków rozwoju instytucji społeczeństwa obywatelskiego</p> <p>1.1.3. Wzmacnianie więzi społecznych na terenie gminy</p> <p>1.1.4. Budowanie partnerstwa lokalnego dla realizacji celów społecznych, w szczególności inicjowanie współpracy instytucji samorządowych z instytucjami pozarządowymi i lokalną społecznością</p> <p>1.1.5. Podejmowanie działań na rzecz rozwoju wolontariatu w gminie</p> <p>1.1.6. Wzmacnianie realizacji programu w Centrum Organizacji Pozarządowych i Wolontariatu</p> <p>1.1.7. Wspieranie rozwoju oferty edukacyjnej dostosowanej do rynku pracy na różnych etapach kształcenia</p>
-----------	---

Cel strategiczny 1. Wysoki poziom aktywności i integracji społeczności lokalnej

Cel operacyjny 1.2: Zapewniony wysoki poziom wsparcia dla osób zagrożonych wykluczeniem i patologiami społecznymi

Powiązanie z problemami i potrzebami rewitalizacyjnymi	<ul style="list-style-type: none"> • koncentracja problemów społecznych i ich nawarstwianie • wysoki odsetek osób starszych • wyludnianie się obszaru centrum, postępująca suburbanizacja • niski poziom bezpieczeństwa • nasilające się zjawisko uzależnień • dziedziczenie biedy i problemów społecznych • wysoki poziom bezrobocia • niski status społeczny • uzależnieni od pomocy społecznej • wysoki odsetek założonych Niebieskich Kart
Powiązanie z potencjałami	<ul style="list-style-type: none"> • kumulacja obiektów społecznych, sportowych, kulturalnych mogących stanowić bazę do realizacji projektów rewitalizacyjnych • prowadzone działania i projekty przez ośrodek pomocy społecznej mające na celu włączenie społeczne osób wykluczonych
Działania	<p>1.2.1. Systematyczne badanie potrzeb i problemów mieszkańców, ze szczególnym uwzględnieniem</p>

	<p>potrzeb środowisk zagrożonych wykluczeniem społecznym</p> <p>1.2.2. Promowanie, wspieranie i realizowanie projektów aktywizujących i integrujących o charakterze: społecznym, edukacyjnym, kulturalnym, sportowym, zdrowotnym, ekologicznym czy turystycznym oraz związanych z rozwojem przedsiębiorczości</p> <p>1.2.3. Wzmacnianie realizacji programu reintegracji społecznej i zawodowej w Centrum Integracji Społecznej</p> <p>1.2.4. Zwiększenie dostępu do szeroko rozumianego wsparcia psychologicznego, zawodowego, prawnego oraz szkoleń dla osób poszukujących pracy, pozostających bez zatrudnienia, osób zagrożonych wykluczeniem społecznym</p> <p>1.2.5. Wsparcie na rzecz dostosowania umiejętności i kompetencji osób bezrobotnych i zagrożonych wykluczeniem społecznym do potrzeb rynku pracy</p> <p>1.2.6. Wyrównywanie szans i włączenie społeczne osób zagrożonych wykluczeniem społecznym</p>
--	---

Sfera techniczna

Cel strategiczny 2: Rozwinięta infrastruktura techniczna zapewniająca odpowiednie warunki do rozwoju społeczno-gospodarczego

Obok aspektu społecznego w wyniku podejmowanych działań rewitalizacyjnych planowane są zmiany w sferze technicznej. Uważa się je za istotne i konieczne do przeprowadzenia, ponieważ wpłyną na podniesienie jakości warunków życia mieszkańców, a w dalszej perspektywie mogą wspierać przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu oraz wzmacniać kapitał społeczny i poziom integracji mieszkańców. Negatywną sytuację społeczną dodatkowo może pogłębiać zła sytuacja infrastruktury technicznej, której przykładem jest zaniedbany zasób komunalny i infrastrukturalny, pojawiające się akty wandalizmu, niedoposażenie mieszkań w podstawowe instalacje. Zmiany w sferze technicznej pomijające lokalną społeczność, nie oddają idei procesu rewitalizacji, powinny być wówczas nazywane remontem lub modernizacją. Wskazuje się, że planowane zmiany zakładające poprawę stanu infrastruktury budynków mieszkalnych i budynków usługowo-handlowych oraz przekształcenia budynków nieużytkowanych i niezamieszkałych na cele mieszkaniowe i usługowe znacząco poprawią codzienne warunki życia osób wykluczonych, bezrobotnych, osób z niepełnosprawnością, a także dla rodzin z dziećmi, młodzieży i seniorów. Ponadto poprawa infrastruktury technicznej i przeznaczenie niektórych budynków na cele kulturalne i rekreacyjne pozytywnie wpłyną między innymi na rozwój oferty kulturalnej i rekreacyjnej gminy zwiększą możliwość rozwoju aktywności społecznej i możliwości rozwoju kapitału społecznego, jak również (prozaicznie) dodatnio wpłyną na estetykę przestrzeni gminnych. Poprawa stanu technicznego zasobu budynków komunalnych bezpośrednio korzystnie wpłynie również na sytuację spółdzielni i wspólnot mieszkaniowych.

Cel strategiczny 2. Rozwinięta infrastruktura techniczna zapewniająca odpowiednie warunki do rozwoju społeczno-gospodarczego	
Cel operacyjny 2.1.: Zapewnione odpowiednie warunki techniczne do życia i prowadzenia działalności gospodarczej	
Powiązanie z problemami i potrzebami rewitalizacyjnymi	<ul style="list-style-type: none"> • zaniedbany zasób komunalny, część budynków wymaga remontu kapitalnego bądź wyburzenie • pojawiające się akty wandalizmu • zaniedbanie strefy infrastrukturalnej • duża liczba pustostanów • niska średnia powierzchnia użytkowa na mieszkańca • niedoposażone mieszkania w podstawową infrastrukturę
Powiązanie z potencjałami	<ul style="list-style-type: none"> • dostępność terenów nieużytkowanych i niezabudowanych, które mogą zostać przeznaczone na cele mieszkaniowe i usługowe
Działania	<p>2.1.1. Poprawa stanu infrastruktury budynków mieszkalnych</p> <p>2.1.2. Modernizacja i rozbudowa sieci ciepłowniczej, energetycznej i wodno-kanalizacyjnej</p> <p>2.1.3. Zagospodarowanie terenów nieużytkowanych i niezabudowanych, w tym terenów przemysłowych, pokolejowych na cele mieszkaniowe i usługowe</p> <p>2.1.4. Poprawa stanu infrastruktury budynków usługowo-handlowych</p>

Cel strategiczny 2. Rozwinięta infrastruktura techniczna zapewniająca odpowiednie warunki do rozwoju społeczno-gospodarczego	
Cel operacyjny 2.2.: Zwiększony stopień wykorzystania potencjału turystycznego, kulturowego i sportowo-rekreacyjnego	
Powiązanie z problemami i potrzebami rewitalizacyjnymi	<ul style="list-style-type: none"> • niewystarczająca infrastruktura rekreacyjna • niewystarczający stopień wykorzystania obiektów kulturalnych i historycznych
Powiązanie z potencjałami	<ul style="list-style-type: none"> • kumulacja obiektów społecznych, sportowych, kulturalnych mogących stanowić bazę do realizacji projektów rewitalizacyjnych • potencjał turystyczny centrum Mikołowa • bogate dziedzictwo kulturowe i historyczne
Działania	<p>2.2.1. Modernizacja obiektów zabytkowych m.in. na cele kulturalne</p> <p>2.2.2. Wspieranie działań na rzecz ochrony dziedzictwa kulturowego</p> <p>2.2.3. Modernizacja, poprawa jakości infrastruktury rekreacyjno-wypoczynkowo-turystyczno-sportowej</p>

Sfera środowiskowa i przestrzenno-funkcjonalna

Cel strategiczny 3: Zapewnienie atrakcyjnej i wysokiej jakości przestrzeni publicznej oraz środowiska przyrodniczego

Planowane zmiany w sferze środowiskowej i przestrzenno-funkcjonalnej mają sprawić, by w długofalowej perspektywie mieszkańcy żyli w czystej, funkcjonalnie zagospodarowanej przestrzeni. Polepszanie jakości środowiska będzie się odbywało poprzez ograniczenie niskiej emisji i zagrożeń wynikających ze składowania azbestu oraz przez uporządkowanie, estetyzację i wzbogacanie terenów zielonych o elementy małej architektury, a także promowanie postaw proekologicznych i zwiększanie świadomości ekologicznej. Planowane zmiany, podobnie jak zmiany w sferze technicznej, pozytywnie wpłyną na codzienne warunki życia mieszkańców, ponadto w dalszej perspektywie mogą przełożyć się na poprawę stanu zdrowia i żywotność mieszkańców. Odnośnie sfery przestrzenno-funkcjonalnej dostrzeżono konieczność poprawy powiązań komunikacyjnych, ułatwienia poruszania się na terenie gminy, a co za tym idzie nieodzowność tworzenia nowych miejsc parkingowych. Wymienione zmiany stają się konieczne biorąc pod uwagę plany aktywizacji centrum miasta – mieszkańcy chętniej skorzystają z planowanych przedsięwzięć społecznych, jeśli zostanie im zapewniona niezbędna infrastruktura towarzysząca. Zasadniczym celem planowanych w sferze przestrzenno-funkcjonalnej zmian jest umożliwienie mieszkańcom sprawnego i bezpiecznego poruszania się po rewitalizowanym terenie, co dotyczy wszystkich mieszkańców, a szczególnie dzieci, seniorów i rodzin z dziećmi. Reasumując, zmiany w sferze środowiskowej i przestrzenno-funkcjonalnej, podobnie jak zmiany sfery technicznej, mają pozytywnie wpływać i wspierać równoległe zachodzące zmiany społeczne dążące do poprawy jakości życia mieszkańców, sprzyjania nawiązywaniu kontaktów społecznych oraz stymulowania aktywności społecznej.

Cel strategiczny 3. Zapewnienie atrakcyjnej i wysokiej jakości przestrzeni publicznej oraz środowiska przyrodniczego

Cel operacyjny 3.1.: Zachowanie wysokiej jakości środowiska naturalnego

Powiązanie z problemami i potrzebami rewitalizacyjnymi	<ul style="list-style-type: none"> niska emisja – palenie materiałami nieprzeznaczonymi do ogrzewania oraz ogrzewanie węglowe duża liczba budynków/działek, na których występuje azbest braki w małej architekturze zieleni niski poziom świadomości ekologicznej
Powiązanie z potencjałami	<ul style="list-style-type: none"> podejmowanie działania na rzecz likwidacji azbestu dostępność terenów zielonych
Działania	<p>1.1.1. Ograniczenie niskiej emisji, wspieranie procesu termomodernizacji budynków mieszkalnych i obiektów użyteczności publicznej</p> <p>1.1.2. Zagospodarowanie terenów zieleni miejskiej</p> <p>1.1.3. Modernizacja oświetlenia drogowego oraz zlokalizowanego w parkach na energooszczędne</p> <p>1.1.4. Kontynuowanie działań związanych z likwidacją</p>

	<p>azbestu z działek, na których jest on zlokalizowany</p> <p>1.1.5. Działania edukacyjne dotyczące podnoszenia świadomości ekologicznej</p> <p>1.1.6. Wzrost efektywności w sferze gospodarki odpadami</p>
--	---

Cel strategiczny 3. Zapewnienie atrakcyjnej i wysokiej jakości przestrzeni publicznej oraz środowiska przyrodniczego

Cel operacyjny 3.2.: Podniesienie jakości przestrzeni publicznych i zwiększenie spójności przestrzennej

Powiązanie z problemami i potrzebami rewitalizacyjnymi	<ul style="list-style-type: none"> • mało inwestycji modernizacyjnych • niski poziom estetyki • niewystarczająca dostępność komunikacyjna dla mieszkańców • niewystarczająca liczba miejsc parkingowych
--	---

Powiązanie z potencjałami

Działania	<p>3.2.1. Poprawa infrastruktury służącej obsłudze pasażerów</p> <p>3.2.2. Przebudowa układów komunikacyjnych w centrum miasta</p> <p>3.2.3. Uporządkowanie i zwiększenie estetyki przestrzeni publicznej</p> <p>3.2.4. Poprawa dostępu do infrastruktury społecznej i dodanie nowych funkcji w istniejących obiektach, w szczególności Centrum Usług Społecznych</p> <p>3.2.5. Aktualizacja planów zagospodarowania uwzględniająca potrzeby mieszkańców, rynku pracy, lokalnej społeczności, władz miasta</p> <p>3.2.6. Inwestycje w infrastrukturę drogową</p> <p>3.2.7. Zwiększenie liczby miejsc parkingowych</p>
-----------	---

Sfera gospodarcza

Cel strategiczny 4: Wysoki stopień wykorzystania potencjału gospodarczego

Idea rewitalizacji, poza wymienionymi powyżej zmianami w sferach społecznej, technicznej środowiskowej i przestrzenno-funkcjonalnej, polega na pobudzeniu rozwoju gospodarczego, zwiększeniu atrakcyjności inwestycyjnej zdegradowanego obszaru, jak również pobudzeniu postaw przedsiębiorczych wśród lokalnej społeczności. Na wyznaczonym terenie rewitalizacji zauważa się negatywne zjawiska w sferze gospodarczej, wyrażające się w znacznej liczbie bezrobotnych, wymierającej strefie handlowej i zanikaniu lokalnego rynku. Wymienione problemy powodują, że wyznaczony obszar negatywnie odbiega od średniej gminnej, z kolei nierównomierny rozwój poszczególnych obszarów miejskich zmniejsza potencjał gospodarczy całego miasta. Dlatego konieczne jest podjęcie działań w sferze gospodarczej poprzez między innymi poprawę kompetencji i umiejętności mieszkańców do podejmowania własnych inicjatyw gospodarczych lub umożliwiających im powrót na rynek pracy, stymulowanie

przedsiębiorczości, promowanie działań podejmowanych w ramach partnerstwa publiczno-prywatnego. Kompleksowość planowanych działań stanowi klucz do faktycznego i długotrwałego wyjścia wyznaczonego obszaru z sytuacji kryzysowej. Beneficjentami planowanych zmian staną się osoby w różnym wieku dotąd wykluczone, bezrobotne, zmuszone do korzystania z pomocy społecznej. Ponadto możliwe jest przekazywanie pozytywnych postaw gospodarczych młodszemu pokoleniu, a także uchronienie go przed bezrobociem i bezradnością na rynku pracy. Planowane działania w sferze gospodarczej mają również stworzyć bardziej korzystne warunki lub mechanizmy wspomagające funkcjonowanie dla już istniejących przedsiębiorców.

Cel strategiczny 4. Wysoki stopień wykorzystania potencjału gospodarczego	
Cel operacyjny 4.1.: Ożywienie gospodarcze zdegradowanych obszarów gminy	
Powiązanie z problemami i potrzebami rewitalizacyjnymi	<ul style="list-style-type: none"> wysoki odsetek osób bezrobotnych umierająca strefa handlowa (małe sklepy i targowisko miejskie) wymieranie rynku
Powiązanie z potencjałami	<ul style="list-style-type: none"> targowisko miejskie położone na obszarze rewitalizacji potencjał rynku i okolicznych kamienic mogących zostać wykorzystanych na cele gospodarcze
Działania	<p>4.1.1. Wspieranie tworzenia i rozwoju podmiotów ekonomii społecznej</p> <p>4.1.2. Inicjowanie przedsięwzięć w formule partnerstwa publiczno-prywatnego</p> <p>4.1.3. Wzmocnienie współpracy z lokalnymi przedsiębiorcami w kierunku aktywizacji osób długotrwale bezrobotnych</p>

Cel strategiczny 4. Wysoki stopień wykorzystania potencjału gospodarczego	
Cel operacyjny 4.2.: Wzrost przedsiębiorczości wśród mieszkańców	
Powiązanie z problemami i potrzebami rewitalizacyjnymi	<ul style="list-style-type: none"> wysoki odsetek osób bezrobotnych
Powiązanie z potencjałami	<ul style="list-style-type: none"> potencjał rynku i okolicznych kamienic mogących zostać wykorzystanych na cele gospodarcze
Działania	<p>4.2.1. Stworzenie warunków do rozwoju lokalnej przedsiębiorczości (m.in. udostępnianie lokali użytkowych w remontowanych kamienicach)</p> <p>4.2.2. Działania edukacyjne dla osób bezrobotnych w kierunku otwierania własnej działalności gospodarczej</p> <p>4.2.3. Wsparcie powstania podmiotu działającego na rzecz rozwoju przedsiębiorczości</p>

7. Planowane, podstawowe projekty i przedsięwzięć rewitalizacyjnych wraz z charakterystyką pozostałych rodzajów przedsięwzięć rewitalizacyjnych

Gminny Programu Rewitalizacji zakłada realizację 32 projektów rewitalizacyjnych. Projekty realizują działania, mające na celu eliminację lub ograniczenie negatywnych zjawisk powodujących sytuację kryzysową. Projekty rewitalizacyjne zostały podzielone na dwie grupy: podstawowe i uzupełniające. 22 z nich to projekty podstawowe natomiast, pozostałe to projekty uzupełniające. Część z projektów będzie realizowana tylko na wybranym obszarze do rewitalizacji, natomiast pozostałe ze względu na swój komplementarny charakter będą dotyczy wszystkich obszarów. Poniżej znajduje się zestawienie projektów.

Lista projektów podstawowych

Tabela 102. Lista projektów podstawowych

Lp.	Nazwa projektu	Opis projektu
1.	Poprawa jakości powietrza atmosferycznego w mieście Mikołów etap II – ograniczenie niskiej emisji w Centrum wraz ze Starym Miastem w Gminie Mikołów poprzez podłączenie budynków do sieci ciepłowniczej	Celem projektu jest ograniczenie w szczególności zjawiska niskiej emisji w Centrum wraz ze Starym Miastem w Gminie Mikołów. Przedsięwzięcie przewiduje podłączenie budynków (w większości starych kamienic) do sieci ciepłowniczej, a także termomodernizację i elementy termomodernizacji realizowane na tych budynkach, możliwość instalacji pozostałych oraz OZE według projektów budowlanych. W chwili obecnej obiekty będące przedmiotem inwestycji w większości posiadają nieefektywne i przestarzałe systemy grzewcze, przyczyniające się do znacznego zanieczyszczenia powietrza atmosferycznego w mieście. W trakcie realizacji inwestycji z przyczyn technicznych, finansowych lub organizacyjnych może zaistnieć możliwość/konieczność etapowania projektu i złożenia więcej niż jednego wniosku. Grupą docelową projektu są mieszkańcy Gminy Mikołów
2.	System transportu niskoemisyjnego na terenie Gminy Mikołów - budowa Centrum Przesiadkowego	Przedmiotem projektu jest przebudowa terenu istniejącego Kompleksu dworca autobusowego i kolejowego, postojów busów i taksówek poprzez stworzenie Zintegrowanego Centrum Przesiadkowego wraz z infrastrukturą drogową niezbędną do realizacji głównego celu, przystankową, rowerową oraz zagospodarowaniem terenu wraz z otoczeniem. Celem jest usprawnienie komunikacji publicznej w gminie a także zapewnienie szybkiego i sprawnego połączenia dla mieszkańców powiatu mikołowskiego z min. sąsiednimi miastami aglomeracji (Katowice, Tychy, Gliwice) poprzez polepszenie dostępności i konkurencyjności komunikacji zbiorowej. Realizacja inwestycji stanowić będzie wspieranie zrównoważonego transportu miejskiego, co przełoży się na zmniejszenie i uspokojenie potoków ruchu samochodowego, skrócenie czasu dojazdu do pracy oraz promowanie podróży multimodalnych i transportu publicznego. Grupę docelową projektu stanowią mieszkańcy Powiatu Mikołowskiego - ok. 100tyś osób.
3.	Adaptacja i rozbudowa budynku na cele Centrum Usług Społecznych w Mikołowie	Projekt ten będzie polegał na adaptacji i rozbudowie zdegradowanego budynku oraz przyległego terenu na potrzeby Centrum Usług Społecznych w gminie. Jego celem będzie zapewnienie lepszego dostępu do usług społecznych dla mieszkańców gminy zagrożonych wykluczeniem społecznym.
4.	Poprawa dostępu do oferty edukacji przedszkolnej w Gminie Mikołów	Celem projektu jest poprawa jakości infrastruktury przedszkolnej w Gminie Mikołów poprzez dostosowanie dwóch przedszkoli do potrzeb dzieci niepełnosprawnych ruchowo. Ponadto przedmiotem projektu jest wzbogacenie bazy przedszkoli w pomoce dydaktyczne oraz modernizacja placów zabaw umożliwiającą wielozmysłowe poznawanie świata. Wskaźnik upowszechnienia edukacji przedszkolnej w gminie wynosi ok.90%, jednak istnieją widoczne dysproporcje między dostępem miejsc w przedszkolach pomiędzy centrum a sołectwami. Polityka oświatowa państwa zakłada zwiększanie wskaźnika upowszechnienia edukacji na tym najwcześniejszym poziomie. Na podstawie protokołów rekrutacyjnych z przedszkoli i danych Biura Meldunkowego wynika, że konieczne jest zwiększenie liczby miejsc w już istniejących placówkach. W skali Gminy deficyt miejsc może wynieść prawie 100 miejsc. Dane Biura Meldunkowego potwierdzają również, że co roku liczba mieszkańców się zwiększa z uwagi na migrację rodzin z większych miast i aglomeracji do Mikołowa, zatem zapewnienie dodatkowych miejsc w przedszkolach jest wysoko uzasadnione. W ramach projektu planuje się objąć wsparciem ok. 100 dzieci w wieku 3-4 lat z terenu Gminy Mikołów oraz gmin ościennych, w tym ok. 45 dzieci niepełnosprawnych
5.	Rewitalizacja społeczno-	W ramach projektu zostanie przeprowadzona modernizacja budynku Miejskiego Domu Kultury. Zakres prac

Lp.	Nazwa projektu	Opis projektu
	infrastrukturalna zdegradowanego obszaru Centrum Gminy Mikołów - rozbudowa i przebudowa wraz termomodernizacją budynku Miejskiego Domu Kultury	obejmować będzie nadbudowę, termomodernizację wraz z wymiana stolarki okiennej. Przebudowany obiekt będzie nowoczesny, w pełni dostosowany do potrzeb budynku użyteczności publicznej i spełniający oczekiwania społeczności lokalnej w szeroko rozumianej sferze kulturalnej i edukacji. Obiekt ten wpisany jest do rejestru zabytków.
6.	„Postaw na rodzinę”	Projekt będzie zakładał wsparcie osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym, w szczególności rodziny, dzieci i młodzież wywodzące się z tego środowiska. Projekt realizowany będzie na terenie Gminy Mikołów w Centrum Usług Społecznych oraz w Świetlicy Środowiskowo-Terapeutycznej. W wyniku realizacji projektu zostanie zapewniony szeroki dostęp do środowiskowych form opieki nad dziećmi i młodzieżą. Celem projektu będzie poprawa dostępności w zakresie wspierania dzieci i młodzieży. Zakłada się szeroką współpracę partnerów społecznych oraz organizacji pozarządowych. Dzięki włączeniu partnerów działających w środowisku lokalnym dzieci i młodzież objęta wsparciem ma szansę na wyjście ze swojego, często zamkniętego środowiska, poznanie nowych ludzi, którzy pomogą im w odnalezieniu się w nowej sytuacji. Pomoc w działaniu na rzecz środowiska lokalnego pomoże uczestnikom zintegrować się z lokalną społecznością, poznać inne sposoby spędzania wolnego czasu. Projekt również będzie kładł nacisk na aktywizację zawodową osób młodych. Ponadto na terenie Gminy Mikołów zostanie zapewniony szeroki dostęp do specjalistycznej pomocy prawnej, psychologicznej, poradnictwa zawodowego oraz szkoleń skierowanych do zagrożonych wykluczeniem społecznym.
7.	„Program wsparcia społeczności lokalnych”	Celem projektu będzie rozwój i wzmocnienie spójności lokalnej, łagodzenie skutków ubóstwa poprzez pomoc najbardziej zagrożonym grupom społecznym oraz integracja mieszkańców zamieszkujących centrum i sołectwa w Gminie Mikołów. Projekt zakłada kompleksowe organizowanie społeczności lokalnych w Gminie przez rozwój i wzmocnienie spójności lokalnej, integrację oraz podniesienie poziomu aktywności mieszkańców dzielnic, w których występują problemy społeczne. Program określa kierunki działań w zakresie aktywizacji lokalnej mieszkańców, które mają na celu wzmocnienie podmiotowości obywateli, stworzenie warunków rozwoju instytucji społeczeństwa obywatelskiego, powstawania więzi społecznych na terenie miasta. Beneficjent planuje rozwinąć następujące działania: <ul style="list-style-type: none"> • Budowanie partnerstwa lokalnego dla realizacji celów społecznych • Budowanie kapitału społecznego klientów pomocy społecznej w społeczności lokalnej przez odbudowanie ich więzi z innymi ludźmi, ich społeczne uaktywnianie i podejmowanie przez nich roli animatora społecznego • Realizowanie działań na rzecz osiedla przy zaangażowaniu jego mieszkańców, w odpowiedzi na ich potrzeby • Oparcie działań na wolontariacie - pozwala na poszerzenie zakresu usług i objęcie wsparciem większej ilości osób, integrację społeczności lokalnej, współpracę z otoczeniem • Superwizję w odniesieniu do pracowników pracujących z uczestnikami Programu
8.	Poprawa efektywności energetycznej oświetlenia w	Celem projektu jest montaż/instalacja efektywnie energetycznego oświetlenia w Gminie Mikołów. W ramach przedsięwzięcia planuje się zastąpienie nieefektywnych energetycznie opraw oświetleniowych nowoczesnym i

Lp.	Nazwa projektu	Opis projektu
	Gminie Mikołów	ekologicznym oświetleniem typu LED. Realizacja projektu przyczyni się do poprawy stanu środowiska naturalnego poprzez redukcję emisji CO2. Pozwoli także obniżyć koszty utrzymania infrastruktury oświetleniowej (koszt energii elektrycznej) oraz poprawi estetykę przestrzeni publicznej.
9.	„Realizacja Lokalnego projektu reintegracji społeczno-zawodowej”	Grupą docelową projektu będzie min. 10 osób bezrobotnych, zagrożonych wykluczeniem społecznym i zawodowym. Projekt obejmować będzie realizację działań wskazanych w Lokalnym projekcie reintegracji społeczno-zawodowej, w tym m.in. organizację specjalistycznych kursów i szkoleń, zajęcia praktyczne z instruktorami zawodu i prace w terenie, warsztaty z psychologiem, pracownikiem socjalnym i doradcą zawodowym. Ponadto część uczestników/czek będzie miało okazję do odbycia stażu/praktyki.
10.	„SZANSA – wsparcie społeczne w Mikołowie”	Grupą docelową projektu będzie min. 20 osób bezrobotnych, zagrożonych wykluczeniem społecznym i zawodowym. Projekt obejmować będzie realizację usług wsparcia społecznego i zawodowego osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem poprzez: identyfikację potrzeb osób pozostających bez zatrudnienia oraz diagnozowanie możliwości w zakresie doskonalenia zawodowego, w tym określeniu stopnia oddalenia od rynku pracy, a także reintegrację zawodową i społeczną. W ramach reintegracji zawodowej planuje się m.in. poradnictwo zawodowe, kursy zawodowe i szkolenia, zajęcia praktyczne – praktyki, staże, zajęcia w zakresie poszukiwania pracy, rozpoczynania i prowadzenia własnej działalności gospodarczej. Reintegracja społeczna obejmie m.in. trening interpersonalny, doradztwo zawodowe, trening gospodarowania własnymi środkami.
11.	Usunięcie azbestu z wielorodzinnych budynków mieszkalnych na terenie Gminy Mikołów	W chwili obecnej przedmiotowe obiekty są w bardzo złym stanie technicznym wymagającym podjęcia gruntownych działań modernizacyjnych, stolarka okienna ma ponad 30 lat i dodatkowo osadzona jest na konstrukcji azbestowej – obowiązek całkowitego usunięcia azbestu do 2032.
12.	Rewitalizacja społeczno – infrastrukturalna zdegradowanego obszaru Centrum Gminy Mikołów	Przedmiotem projektu jest kompleksowa, społeczno – infrastrukturalna rewitalizacja zdegradowanego obszaru Centrum w Mikołowie. Planowana interwencja wynika ze specyfiki, diagnozy społecznej i potrzeb niniejszego obszaru. Na obszarze Mikołowa występują grupy osób dotkniętych ubóstwem i wykluczeniem społecznym, co wymaga intensywnych działań, aby te zjawiska wyeliminować. Najistotniejszym elementem planowanej rewitalizacji jest przywrócenie funkcji społecznych mieszkańcom Centrum. Celem planowanej rewitalizacji jest zagospodarowanie przestrzeni miejskich, w tym przebudowa i remont obiektów oraz remont zdegradowanych budynków wraz z zagospodarowaniem przyległego otoczenia, przyczyniające się do likwidacji istotnych problemów społecznych i gospodarczych na obszarze rewitalizowanym.
13.	Nowoczesna Szkoła	Modernizacja i wyposażenie pracowni, laboratoriów i sal dydaktycznych szkół Powiatu Mikołowskiego. Projekt realizowany przez Starostwo Powiatowe
14.	Efektywne Funkcjonalne Szkoły	Program Rozwoju Szkół Zawodowych i Technicznych Powiatu Mikołowskiego na lata 2015-2018. Projekt realizowany przez Starostwo Powiatowe
15.	„Dbaj o zdrowie i starzej się zdrowo”	Upowszechnienie zdrowego i aktywnego stylu życia osób będących w wieku aktywności zawodowej. Projekt realizowany przez Starostwo Powiatowe
16.	Nadzieja na pracę	Projekt realizowany przez Powiatowy Urząd Pracy
17.	Projekt realizowany przez	Projekt realizowany przez Powiatowy Urząd Pracy

Lp.	Nazwa projektu	Opis projektu
	Powiatowy Urząd Pracy	
18.	NIANIA - godzenie życia zawodowego i prywatnego w Powiecie Mikołowskim	Projekt realizowany przez Powiatowy Urząd Pracy
19.	RAZEM SPRAWNIEJ - wsparcie dla rodzin dotkniętych problematyką niepełnosprawności	Projekt realizowany przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie
20.	Wsparcie dziecka w pieczy zastępczej	Projekt realizowany przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie
21.	Rewitalizacja budynków mieszkalnych wraz z infrastrukturą towarzyszącą w tym instalacji zapewniającej właściwy komfort użytkownika i poprawę wizualizacji budynków	Projekt ma na celu poprawę stanu technicznego budynków mieszkalnych, głównie wielorodzinnych, wraz z poprawa infrastruktury towarzyszącej takiej jak parkingi i zieleń osiedlowa. Realizacja projektu podniesie jakość życia mieszkańców zapewniając im lepsze warunki codziennego funkcjonowania. Ponadto projekt pozytywnie wpłynie na poprawę estetyki przestrzennej miasta i gminy.
22.	Program aktywności lokalnej	Z Programu będzie mógł skorzystać każdy mieszkaniec i osoba związana zawodowo, społecznie, edukacyjnie z obszarem objętym wsparciem oraz jego najbliższe otoczenie, bez względu na dochód, wykształcenie czy status na rynku pracy. Głównym założeniem Programu jest podniesienie kompetencji społecznych i osobistych, w tym wychowawczych uczestników, a także podniesienie poziomu kluczowych umiejętności pracowniczych dorosłych i młodzieży zagrożonej wykluczeniem społecznym. Uczestników wspierać będzie animator lokalny. W ramach programu przewiduje się zastosowanie środowiskowej pracy socjalnej, instrumentów aktywnej integracji oraz działań o charakterze środowiskowym, w tym m.in. grupy samopomocowe, warsztaty, kurs komputerowy, konsultacje specjalistyczne, wyjścia, spotkania i imprezy integracyjne, zajęcia dla młodzieży i dzieci. Ponadto planuje się utworzyć Punkt Informacji Obywatelskiej.
23.	„KLUB OSIEDLOWY” na osiedlu Mickiewicza w Mikołowie	Adaptacja części lub całości pomieszczeń administracji na klub osiedlowy z biblioteką. Działania potrzebne do realizacji projektu: przeniesienie kasy i administracji do lokalu użytkowego w budynku Mickiewicza 12. Projekt jest adresowany do mieszkańców osiedla. Ma służyć, jako miejsce spotkań mieszkańców, punkt biblioteczny, miejsce edukacji, rozwijania pasji i zainteresowań, nabywania kompetencji informatycznych przez osoby starsze. Siedziba stowarzyszeń działających na osiedlu (Stowarzyszenie Mieszkańców Osiedla Mickiewicza (w rejestracji), Stowarzyszenie Krystyn Pomocna Dłoń). Adaptacja lokalu pozwoli na poszerzenie oferty już prowadzonych zajęć (m. In.: spotkania Stowarzyszenia Krystyn (realizacja celów statutowych, zajęcia z klockami Lego). Zwiększy dostępność zajęć dla osób starszych i niepełnosprawnych (lokal dostępny „z poziomu ulicy”).
24.	"MODERNIZACJA KAPIELISKA MIEJSKIEGO" w Mikołowie	Projekt ma na celu zapewnienie dostępności kąpieliska i OR Planty dla osób o niższym dochodzie, osób starszych i niepełnosprawnych, poprzez optymalizację kosztów inwestycji. Równoległe celem projektu jest uzyskanie efektu ekologicznego poprzez zmniejszenie strat wody oraz zastosowanie technologii wykorzystujących OZE.

Lp.	Nazwa projektu	Opis projektu
		<p>Kroki niezbędne do realizacji projektu to określenie założeń technicznych i funkcjonalnych, wskazanie źródeł finansowania, realizacja zadania w założonych etapach.</p> <p>Prace do wykonania w ramach projektu:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Opracowanie koncepcji modernizacji kąpieliska, w tym biznesplanu. 2. Opracowanie koncepcji niezbędnych zmian technologicznych 3. Opracowanie koncepcji funkcjonalnej uwzględniającego dotychczasowe wykorzystanie pomieszczeń oraz przekształcenie pomieszczeń sezonowych na całoroczne wraz z określeniem sposobu użytkowania. Określenie etapowania prac z uwzględnieniem możliwości pozyskania środków zewnętrznych (funduszy unijnych, środków norweskich i EOG). 4. Przeprowadzenie zmian technologicznych, w celu zmniejszenia wydatków operacyjnych (min. 50%) wraz z alokacją środków na cele inwestycyjne. 5. Przeprowadzenie założonych prac zgodnie z założonym planem etapowania realizacji i finansowania. <p>Projekt jest adresowany do mieszkańców Mikołowa, w szczególności osób o niższych dochodach, starszych i niepełnosprawnych.</p>

Lista projektów uzupełniających

Tabela 103. Lista projektów uzupełniających

Lp.	Nazwa projektu	Opis projektu
1.	Instalacja efektywnego energetycznie oświetlenia w Gminie Mikołów	Celem projektu jest wzrost efektywności energetycznej infrastruktury oświetleniowej w Gminie Mikołów oraz przeciwdziałanie zmianom klimatycznym poprzez poprawę jakości powietrza atmosferycznego. Inwestycja przewiduje montaż/instalację efektywnie energetycznego oświetlenia w Gminie Mikołów. W ramach przedsięwzięcia planuje się zastosowanie oświetlenia typu LED oraz instalacji hybrydowych wykorzystujących jako źródła zasilania energię słoneczną i wiatrową. Grupą docelową projektu są mieszkańcy Gminy Mikołów
2.	Poprawa dostępu do oferty edukacji przedszkolnej w Gminie Mikołów- etap II	Celem projektu jest poprawa jakości infrastruktury przedszkolnej w Gminie Mikołów poprzez dostosowanie dwóch przedszkoli do potrzeb dzieci niepełnosprawnych ruchowo. Ponadto przedmiotem projektu jest wzbogacenie bazy przedszkoli w pomoce dydaktyczne oraz modernizacja placów zabaw umożliwiającą wielozmysłowe poznawanie świata. Wskaźnik upowszechnienia edukacji przedszkolnej w gminie wynosi ok.90%, jednak istnieją widoczne dysproporcje między dostępem miejsc w przedszkolach pomiędzy centrum a sołectwami. Polityka oświatowa państwa zakłada zwiększanie wskaźnika upowszechnienia edukacji na tym najwcześniejszym poziomie. Na

Lp.	Nazwa projektu	Opis projektu
		podstawie protokołów rekrutacyjnych z przedszkoli i danych Biura Meldunkowego wynika, że konieczne jest zwiększenie liczby miejsc w już istniejących placówkach. W skali Gminy deficyt miejsc może wynieść prawie 100 miejsc. Dane Biura Meldunkowego potwierdzają również, że co roku liczba mieszkańców się zwiększa z uwagi na migrację rodzin z większych miast i aglomeracji do Mikołowa, zatem zapewnienie dodatkowych miejsc w przedszkolach jest wysoko uzasadnione. W ramach projektu planuje się objąć wsparciem ok. 100 dzieci w wieku 3-4 lat z terenu Gminy Mikołów oraz gmin ościennych, w tym ok. 45 dzieci niepełnosprawnych
3.	„Punkt konsultacyjny w Gminie Mikołów”	Projekt realizowany będzie na terenie Gminy Mikołów w Centrum Usług Społecznych gdzie zostanie utworzony Punkt Konsultacyjny. W wyniku realizacji projektu na terenie Gminy Mikołów zostanie zapewniony szeroki dostęp do specjalistycznej pomocy prawnej, psychologicznej, poradnictwa zawodowego oraz szkoleń skierowanych do osób poszukujących pracy, pozostających bez zatrudnienia, osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, uczestników CIS i innych osób nie wpisujących się w definicję wykluczenia społecznego a wymagające wsparcia. Realizacja projektu przyczyni się m.in. do: wzrostu aktywności zawodowej osób pozostających bez zatrudnienia, aktywizacji pracodawców z terenu Gminy Mikołów w zakresie tworzenia nowych miejsc pracy, zmniejszenia liczby osób pozostających bez pracy. Jednocześnie umożliwi zwiększenie szans oraz poprawę sytuacji na rynku pracy osobom bezrobotnym, poszukującym pracy, umożliwi nabycie umiejętności poruszania się po rynku pracy oraz wykorzystywanie narzędzi mających na celu ułatwienie funkcjonowania społecznego i zawodowego. Podejmowane działania w ramach projektu przełożą się na efekty osiągnięte na rynku pracy w postaci wzrostu zatrudnienia na terenie Gminy Mikołów.
4.	Rewitalizacja przestrzeni publicznej Miasta Mikołów	W ramach przedsięwzięcia planuje się rewitalizację zielonych obszarów miasta oraz modernizację, budowę/przebudowę towarzyszącej infrastruktury w tym sportowo – rekreacyjnej i kulturalnej. Planowana inwestycja dotyczy m. in. zabytkowego Parku Planty i Parku w sołectwie Mokre. Powyższe tereny stanowią bogate dziedzictwo przyrodniczo – rekreacyjne Mikołowa. Park Planty jest najstarszym parkiem w mieście, zawiązany swoją popularność wśród mieszkańców atrakcyjną lokalizacją w Centrum. W ramach towarzyszącej infrastruktury sportowej przewiduje się kompleksową modernizację odkrytego kąpieliska zlokalizowanego w samym sercu Parku Planty. Przedmiotowy obiekt, a w szczególności zdegradowana niecka basenowa, wymaga gruntownego remontu i zastosowania nowoczesnych rozwiązań technicznych odpowiadających potrzebom społeczności lokalnej. W okresie letnim z basenu korzysta znacząca liczba osób zarówno z Mikołowa jak i gmin sąsiednich, co określa zapotrzebowanie na tego typu obiekt szczególnie tych mniej zamożnych. Zrealizowanie tego projektu przyczyni się do zakończenia procesu rewitalizacji w rejonie Parku Planty.
5.	Poprawa jakości powietrza atmosferycznego w mieście Mikołów etap III – poprawa efektywności produkcji energii cieplnej w Gminie Mikołów poprzez modernizację systemu ciepłowniczego	Celem projektu jest poprawa efektywności produkcji energii cieplnej w Gminie Mikołów poprzez modernizację systemu ciepłowniczego. Przedsięwzięcie przewiduje wybudowanie wysokosprawnych źródeł energii cieplnej w postaci agregatu/ów kogeneracyjnego/ych zasilanego gazem z sieci zewnętrznej oraz wykorzystania Odnawialnych Źródeł Energii, co w konsekwencji spowoduje zwiększenie efektywności energetycznej systemu ciepłowniczego. Zabudowa agregatu/ów kogeneracyjnego/ych oraz innych źródeł OZE pozwolą na produkcję energii o wyższej sprawności, wpłynie to na ograniczenie niskiej emisji na terenie Gminy Mikołów. Korzyścią z realizacji projektu będzie także spadek emisji CO2 w Gminie Mikołów. Projekt przewiduje się do realizacji przez Urząd Miasta Mikołów oraz podległą jednostką” Zakład Inżynierii Miejskiej (100% właściciel Gmina Mikołów). W

Lp.	Nazwa projektu	Opis projektu
		związku z analizą techniczno/ekonomiczną Beneficjent zastrzega sobie możliwość/konieczność zmiany rodzaju OZE.r Grupą docelową projektu są mieszkańcy Gminy Mikołów.
6.	Modernizacja i rozbudowa oczyszczalni ścieków „Centrum” w Mikołowie wraz z zagospodarowaniem osadów ściekowych powstałych w wyniku pracy oczyszczalni ścieków „Centrum”.	Realizacja projektu ma na celu modernizację, rozbudowę oczyszczalni ścieków, a także oczyszczenie zwiększonej ilości ścieków sanitarnych oraz zagospodarowanie osadów ściekowych powstałych ze zwiększonej ilości dostarczanych ścieków w związku z zrealizowanym projektem „Zapewnienia prawidłowej gospodarki wodno – ściekowej miasta Mikołów”. Na obecną chwilę ogłoszono i rozstrzygnięto przetarg na wykonanie koncepcji przebudowy, modernizacji oczyszczalni ścieków Centrum w Mikołowie i zagospodarowania osadów ściekowych. Opracowana koncepcja będzie podstawą do przygotowania dokumentacji projektowej i ogłoszenia przetargu na roboty budowlane. Docelowymi odbiorcami projektu są mieszkańcy Gminy Mikołów.
7.	System monitoringu przestrzeni publicznej Mikołowa	Projekt przewiduje instalację systemu monitoringu wizyjnego szeroko rozumianej przestrzeni publicznej miasta oraz budowę centrali monitoringu. Przewiduje się funkcjonowanie systemu w miejscach o zwiększonej intensywności przebywania ludzi tj. dworce, obiekty użyteczności publicznej, osiedla, strefa Rynku i ulic przyległych, parki oraz fragmentów miasta dotkniętych relatywnie wysoką przestępczością i patologią. Celem projektu jest poprawa stanu bezpieczeństwa na terenie Gminy Mikołów. Jest częścią szerszego projektu rewitalizacyjnego.
8.	„Aktywny Senior”	Grupą docelową projektu będzie min. 30 osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym. W wyniku realizacji projektu zostanie zapewniony szeroki dostęp do opieki dziennej, usług opiekuńczych, usług asystentów osób niesamodzielnych. Projekt realizowany będzie poprzez działania tj: aktywizacja psychofizyczną osób starszych, animacje społeczno-kulturalne w środowisku lokalnym, terapię zajęciową, wolontariat środowiskowy w celu poprawy zdrowia i komfortu psychicznego seniorów.
9.	Przygotowanie terenu inwestycyjnego Gminy Mikołów	Celem projektu jest wzmocnienie potencjału inwestycyjnego i wzrost konkurencyjności Gminy Mikołów oraz stymulowanie utworzenia nowych miejsc pracy. Projekt przewiduje przygotowanie terenu przemysłowego zdegradowanego typu „brownfield” do wykorzystania pod inwestycje. Grupą docelową projektu są przedsiębiorcy oraz szeroko rozumiany sektor działalności gospodarczej.
10.	"Wzmocnienie potencjału edukacyjnego Gminy Mikołów - etap II"	W ramach projektu planuje się objąć wsparciem ok. 1000 dzieci w wieku 3-5 lat z terenu gminy Mikołów oraz gmin ościennych oraz ok. 200 rodziców wykazujących zainteresowanie dodatkowym wsparciem przedszkola w zakresie podniesienia kompetencji rodzicielskich. W ramach projektu planuje się wydłużenie czasu pracy placówek objętych wsparciem, modernizację placów zabaw, zorganizować zajęcia m.in. logopedyczne, rewalidacyjno-wychowawcze i terapeutyczne, języka angielskiego, rytmiki, gimnastyki korekcyjnej, zajęcia ekologiczne, a także wyjazdy edukacyjne. Ponadto planuje się organizację warsztatów dla rodziców.
11.	Budowa Przedszkola przy ulicy Kownackiej w Mikołowie	Zadanie zakłada wybudowanie nowego przedszkola w miejscu istniejącego obecnie Przedszkola nr 11. Przedszkole to jest wyeksploatowane technicznie, koniecznym jest wybudowanie w jego miejscu nowego obiektu spełniającego standardy na miarę XXI wieku. Zrealizowanie projektu zapewni poprawę dostępu do oferty edukacji przedszkolnej w gminie.
12.	Budowa Przedszkola w	Istniejące obecnie przedszkole na terenie sołectwa Borowa Wieś w Mikołowie jest znacznie za małe w stosunku do

Lp.	Nazwa projektu	Opis projektu
	Borowej Wsi	potrzeb, nie spełnia w odpowiednim poziomie obecnie wymaganych standardów, a jego stan techniczny jest nie najlepszy. Dlatego konieczne jest wybudowanie nowego, większego obiektu. Realizację projektu uzasadnia ułatwienie ludności zamieszkującej centrum Mikołowa (obszar rewitalizacji nr 1) dostęp do oferty edukacji przedszkolnej w gminie. Poprawa jakości infrastruktury budynku przedszkola w Borowej Wsi umożliwi osobom, które dojeżdżają do pracy na przykład do Gliwic zostawienie dzieci w nowym, komfortowym przedszkolu. Ponadto może to stanowić element motywujący ludność do znalezienia pracy również poza granicami gminy.

Dla każdego z projektów zostały określone źródła finansowania, rezultaty oraz podmiot realizujący dany projekt.

Nazwa projektu	Podmiot realizujący projekt	Szacunkowy koszt	Potencjałe źródła finansowania	Lokalizacja	Rezultaty i Sposób oceny i miary
Poprawa jakości powietrza atmosferycznego w mieście Mikołów etap II – ograniczenie niskiej emisji w Centrum wraz ze Starym Miastem w Gminie Mikołów poprzez podłączenie budynków do sieci ciepłowniczej	Gmina Mikołów, Zakład Inżynierii Miejskiej, Zakład Gospodarki Lokalowej	8 317 732,15 zł	Regionalny Program Operacyjny Województwa Śląskiego na lata 2014-2020	obszar 1	Stopień redukcji PM10
System transportu niskoemisyjnego na terenie Gminy Mikołów - budowa Centrum Przesiadkowego	Gmina Mikołów	12 625 935,49zł	Regionalny Program Operacyjny Województwa Śląskiego na lata 2014-2020, budżet gminy Mikołów	obszar 1	Liczba wybudowanych zintegrowanych węzłów przesiadkowych, liczba samochodów korzystających z miejsc postojowych w wybudowanych obiektach "parkuj i jedź"
Adaptacja i rozbudowa budynku na cele Centrum Usług Społecznych w Mikołowie	Gmina Mikołów	3 598 019,00 zł	Środki zewnętrzne, budżet gminy Mikołów	Obszar 1	Liczba wybudowanych/przebudowanych/wyremontowanych/objętych innymi robotami budowlanymi

Nazwa projektu	Podmiot realizujący projekt	Szacunkowy koszt	Potencjałe źródła finansowania	Lokalizacja	Rezultaty i Sposób oceny i miary
					obiektów, w których realizowane są usługi aktywizacji społeczno-zawodowej: 4
Poprawa dostępu do oferty edukacji przedszkolnej w Gminie Mikołów	Gmina Mikołów	3 000 000,00 zł	Środki zewnętrzne, budżet gminy Mikołów	Obszar 1	Liczba wspartych obiektów infrastruktury przedszkolnej: 1
Rewitalizacja społeczno-infrastrukturalna zdegradowanego obszaru Centrum Gminy Mikołów - rozbudowa i przebudowa wraz termomodernizacją budynku Miejskiego Domu Kultury	Gmina Mikołów		Środki zewnętrzne, budżet gminy Mikołów	Obszar 1 (działki nr 1039/43, 1040/43, 1049/43, 1320/4, Rynek 19 Mikołów)	Liczba zabytków nieruchomości objętych wsparciem: 1
„Postaw na rodzinę”	Gmina Mikołów	1 177 607,69 zł	Regionalny Program Operacyjny Województwa Śląskiego na lata 2014-2020	Obszar 1, 2, 3	1. Liczba wspartych w programie miejsc świadczenia usług społecznych istniejących po zakończeniu projektu (szt.) 2. Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych usługami społecznymi w programie (osoby)
„Program wsparcia społeczności lokalnych”	Projekt będzie uwzględniał zaangażowanie w zadania wiele podmiotów, w tym organizacje pozarządowe,	869 322,25 zł	Regionalny Program Operacyjny Województwa Śląskiego na lata 2014-2020	Obszar 1, 2, 3	1. Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym poszukujących pracy, uczestniczących w

Nazwa projektu	Podmiot realizujący projekt	Szacunkowy koszt	Potencjale źródła finansowania	Lokalizacja	Rezultaty i Sposób oceny i miary
	<p>jednostki organizacyjne Gminy, w tym: MOPS, CIS, PUP, Policja i Straż Miejska, Placówki edukacyjne (przedszkola, szkoły podstawowe, gimnazjalne, ponadgimnazjalne oraz Zarząd Szkół i Przedszkoli Mikołowskich), kulturalne (MDK) i sportowe (kluby sportowe oraz Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji).</p>				<p>kształceniu lub szkoleniu, zdobywających kwalifikacje, pracujących (łącznie z prowadzącymi działalność na własny rachunek) po opuszczeniu programu (osoby). 2. Liczba środowisk objętych programami aktywności lokalnej (szt.) 3. Liczba projektów zrealizowanych w pełni lub częściowo przez partnerów społecznych lub organizacje pozarządowe (szt.) 4. Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie (osoby)</p>
Poprawa efektywności energetycznej oświetlenia w Gminie Mikołów	Gmina Mikołów	1 209 417,44 zł	Środki zewnętrzne, budżet gminy Mikołów	obszar 1,2	<p>Szacowany roczny spadek emisji gazów cieplarnianych Ilość zaoszczędzonej energii elektrycznej 552,13 tony ekwiwalentu CO₂/rok 221,82MWh/rok</p>
„Realizacja Lokalnego projektu	Projekt realizowany	170 663,00 zł	Środki z programów rządowych	obszar 1,2,3	Przewiduje się, że:

Nazwa projektu	Podmiot realizujący projekt	Szacunkowy koszt	Potencjałe źródła finansowania	Lokalizacja	Rezultaty i Sposób oceny i miary
reintegracji społeczno-zawodowej”	będzie przez Centrum Integracji Społecznej w Mikołowie w partnerstwie z Powiatowym Urzędem Pracy i jednostkami organizacyjnymi Gminy Mikołów w tym m.in. Zakładem Gospodarki Lokalowej, Zakładem Usług Komunalnych, Miejskim Ośrodkiem Pomocy Społecznej		oraz środki z Powiatowego Urzędu Pracy		<ul style="list-style-type: none"> - uczestnicy/czki podwyższą kwalifikacje zawodowe poprzez uczestnictwo w kursach, - uczestnicy/czki podejmą zatrudnienie po ukończeniu projektu, - uczestnicy/czki ukończą cykl zajęć w CIS.
„SZANSA – wsparcie społeczne w Mikołowie”	Projekt realizowany będzie przez jednostkę organizacyjną Gminy Mikołów tj. Centrum Integracji Społecznej w Mikołowie. Poszczególne działania realizowane będą z wybranymi podmiotami, z którymi zawarte zostaną stosowne dokumenty.	594 289,81 zł	Środki Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych	obszar 1,2,3	<ol style="list-style-type: none"> 1. Liczba osób pracujących po opuszczeniu programu (łącznie z pracującymi na własny rachunek) 2. Liczba osób, które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu programu 3. Liczba osób bezrobotnych (łącznie z długotrwale bezrobotnymi) objętych wsparciem w programie 4. Liczba osób o niskich kwalifikacjach objętych wsparciem w

Nazwa projektu	Podmiot realizujący projekt	Szacunkowy koszt	Potencjale źródła finansowania	Lokalizacja	Rezultaty i Sposób oceny i miary
"Wzmocnienie potencjału edukacyjnego Gminy Mikołów - etap II"	Projekt będzie uwzględnił zaangażowanie w zadania wiele podmiotów, w tym organizacje pozarządowe, jednostki organizacyjne Gminy , w tym: Żłobek, MOPS.	2 000 000,00 zł	Środki Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych	obszar 1,2,3	programie Liczba dzieci objętych w ramach programu dodatkowymi zajęciami zwiększającymi ich szanse edukacyjne w edukacji przedszkolnej 2. Liczba dzieci objętych wsparciem w programie 3. Liczba miejsc wychowania przedszkolnego 1-3. Rezultat mierzony będzie na podstawie podpisanych deklaracji uczestnictwa, przeprowadzonych ankiet na początek i koniec projektu, prowadzonych dzienników zajęć.
Usunięcie azbestu z wielorodzinnych budynków mieszkalnych na terenie Gminy Mikołów	Gmina Mikołów	1 176 470,58 zł	Regionalny Program Operacyjny Województwa Śląskiego na lata 2014-2020, budżet gminy Mikołów	obszar 2	Masa wycofanych z użytkowania i unieszkodliwionych wyrobów zawierających azbest: 10 ton
Rewitalizacja społeczno – infrastrukturalna zdegradowanego obszaru Centrum Gminy Mikołów	Gmina Mikołów	8 856 057,18 zł	Regionalny Program Operacyjny Województwa Śląskiego na lata 2014-2020, budżet gminy Mikołów	Obszar 1, 2, 3	Powierzchnia zrewitalizowanych obszarów : 2,8 ha
Rewitalizacja budynków	Gmina Mikołów,	125 570 000 zł	Środki zewnętrzne, budżet gminy	Obszar 1, 2, 3	

Nazwa projektu	Podmiot realizujący projekt	Szacunkowy koszt	Potencjałe źródła finansowania	Lokalizacja	Rezultaty i Sposób oceny i miary
mieszkalnych wraz z infrastrukturą towarzyszącą w tym instalacji zapewniającej właściwy komfort użytkownika i poprawę wizualizacji budynków	Mikołowska Spółdzielnia Mieszkaniowa		Mikołów		
Program aktywności lokalnej	Gmina Mikołów, podmioty prywatne, organizacje pozarządowe		Regionalny Program Operacyjny Województwa Śląskiego na lata 2014-2020, Programy rządowe	Obszar 3	Liczba osób objętych programem
„KLUB OSIEDLOWY” na osiedlu Mickiewicza w Mikołowie	Gmina Mikołów, Stowarzyszenie Mieszkańców osiedla Mickiewicza, Stowarzyszenie Krystyn Pomocna Dłoń	Koszty inwestycyjne - 125 000 zł netto (w tym 25 000 zł prace adaptacyjne dla nowych pomieszczeń administracji); Koszty operacyjne - ok. 5000 zł netto/m-c	Część inwestycyjna: Fundusze europejskie/unijne, Fundusze środków norweskich i EOG, środki własne gminy Mikołów Część operacyjna: Fundusze europejskie/unijne, Fundusze środków norweskich i EOG, środki własne gminy Mikołów	Obszar 2	Ilość mieszkańców biorących udział w zajęciach – zakładany cel po pierwszym roku działania min. 40 osób miesięcznie Ilość cyklicznych programów/zajęć kierowanych do różnych grup wiekowych min. 2 programy w cyklu min. dwutygodniowym
"MODERNIZACJA KĄPIELISKA MIEJSKIEGO" w Mikołowie	Gmina Mikołów	5 000 000 zł	Koszty inwestycyjne - 2 500 000,00 - środki z funduszy unijnych, fundusze środków norweskich i EOG Koszty operacyjne/inwestycyjne - 2 500 000,00 zł - wieloletnia dotacja Gminy Mikołów w okresie 10 lat	Obszar 1, 2, 3	Ocena realizacji zadania oparta będzie o harmonogram realizacji projektu. Dla zadań o charakterze inwestycyjnym będzie to zakończenie zadania inwestycyjnego. Cele społeczne mierzone będą zmianą ilościową odwiedzających ze wskazanych grup docelowych w

Nazwa projektu	Podmiot realizujący projekt	Szacunkowy koszt	Potencjałe źródła finansowania	Lokalizacja	Rezultaty i Sposób oceny i miary
					odniesieniu do poziomu sprzed rozpoczęcia projektu.
Instalacja efektywnego energetycznie oświetlenia w Gminie Mikołów	Gmina Mikołów	7 000 000 zł	Środki zewnętrzne, budżet gminy Mikołów	obszar 1	Ilość wytworzonej energii ze źródeł odnawialnych
Poprawa dostępu do oferty edukacji przedszkolnej w Gminie Mikołów- etap II	Gmina Mikołów		Środki zewnętrzne, budżet gminy Mikołów	Obszar 1	Potencjał objętej wsparciem infrastruktury w zakresie opieki nad dziećmi lub infrastruktury edukacyjnej
„Punkt konsultacyjny w Gminie Mikołów”	Gmina Mikołów	1 177 607,69 zł	Regionalny Program Operacyjny Województwa Śląskiego na lata 2014-2020	Obszar 1, 2, 3	1. Liczba wspartych w programie miejsc świadczenia usług społecznych istniejących po zakończeniu projektu (szt.) 2. Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych usługami społecznymi w programie (osoby)
Rewitalizacja przestrzeni publicznej Miasta Mikołów	Gmina Mikołów	34 000 000 zł	Środki zewnętrzne, budżet gminy Mikołów	Obszar 1, 2, 3	Powierzchnia zrewitalizowanych obszarów: 6 ha
Poprawa jakości powietrza atmosferycznego w mieście Mikołów etap III – poprawa efektywności produkcji energii cieplnej w Gminie Mikołów poprzez modernizację systemu	Gmina Mikołów	13 644 991,76 zł	Środki zewnętrzne, budżet gminy Mikołów	Obszar 1, 2, 3	Szacowany roczny spadek emisji gazów cieplarnianych

Nazwa projektu	Podmiot realizujący projekt	Szacunkowy koszt	Potencjałe źródła finansowania	Lokalizacja	Rezultaty i Sposób oceny i miary
ciepłowniczego					
Modernizacja i rozbudowa oczyszczalni ścieków „Centrum” w Mikołowie wraz z zagospodarowaniem osadów ściekowych powstałych w wyniku pracy oczyszczalni ścieków „Centrum”.	Gmina Mikołów, Zakład Inżynierii Miejskiej Dział Inwestycji i Remontów	30 000 000 zł	Środki zewnętrzne, budżet gminy Mikołów	Obszar 1	Przepustowość oczyszczalni, ilość oczyszczanych ścieków
System monitoringu przestrzeni publicznej Mikołowa	Gmina Mikołów	1 000 000 zł	Środki zewnętrzne, budżet gminy Mikołów	Obszar 1, 2	Powierzchnia zrewitalizowanych obszarów: 5 ha
„Aktywny Senior”	Projekt będzie uwzględniał zaangażowanie w zadania wiele podmiotów, w tym organizacje pozarządowe, jednostki organizacyjne Gminy, w tym: MOPS, jednostki kulturalne (MDK) i sportowe (kluby sportowe oraz Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji).	600 000,00 zł	Środki Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych	Obszar 1,2,3	Liczba osób objętych usługami społecznymi w programie
Przygotowanie terenu inwestycyjnego Gminy Mikołów	Gmina Mikołów	5 000 000 zł	Środki zewnętrzne, budżet gminy Mikołów	Obszar 1	Powierzchnia przygotowanych terenów inwestycyjnych w ha
Budowa Przedszkola przy ulicy Kownackiej w Mikołowie	Gmina Mikołów	6 000 000 zł	Regionalny Program Operacyjny Województwa Śląskiego na lata 2014-2020, budżet gminy Mikołów	Obszar 1	Liczba dzieci uczęszczających do przedszkola Liczba miejsc pracy dla wychowawców
Budowa Przedszkola w Borowej	Gmina Mikołów	3 000 000 zł	Regionalny Program Operacyjny	Obszar 1	Liczba dzieci

Nazwa projektu	Podmiot realizujący projekt	Szacunkowy koszt	Potencjałe źródła finansowania	Lokalizacja	Rezultaty i Sposób oceny i miary
Wsi			Województwa Śląskiego na lata 2014-2020, budżet gminy Mikołów		uczęszczających do przedszkola Liczba miejsc pracy dla wychowawców

8. Mechanizmy zapewnienia komplementarności w ramach programu rewitalizacji

Ważnym aspektem dla realizacji i efektywności przedsięwzięć jest ich komplementarność, która może mieć charakter:

- przestrzenny,
- problemowy,
- proceduralno-instytucjonalny,
- finansowy.

Komplementarność przestrzenna oznacza uwzględnienie przy realizacji projektów rewitalizacyjnych ciągłości przestrzeni i relacji przestrzennych łączących obszary rewitalizacji z pozostałymi częściami miasta. Istotne jest traktowanie przestrzeni jako całości i zapobieganie realizacji projektów realizacyjnych w sposób punktowy. Efekty działań rewitalizacyjnych powinny również pozytywnie wpływać na całe otoczenie.

Komplementarność problemowa to uwzględnianie w projektach rewitalizacyjnych powiązania między sferami tematycznymi, co zostało pokazane w poniższej tabeli poprzez powiązanie projektów z celami operacyjnymi.

Komplementarność proceduralno-instytucjonalna związana jest z organizacją zarządzania procesem rewitalizacji. Efektywność i powodzenie programu rewitalizacji będzie możliwe dzięki stworzeniu odpowiedniego systemu zarządzania rewitalizacją określonego w rozdziale 11 oraz systemu monitoringu i oceny.

Komplementarność finansowa oznacza umiejętnie powiązanie finansowania z różnych źródeł i unikanie sytuacji podwójnego finansowania. Część działań będzie ze źródeł publicznych m.in. z Europejskiego Funduszu Społecznego i Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego. Projekty rewitalizacyjne mogą być również finansowane ze środków sektora prywatnego, co wpłynie na postrzeganie procesu rewitalizacji i jego ocenę, jak również podwyższy efektywność realizacji programu. W tym miejscu należy wspomnieć o tym, że możliwość zgłaszania projektów do GPR miały także osoby i podmioty zainteresowane realizacją własnych zadań rewitalizacyjnych (tzn. niefinansowanych z budżetu miasta).

Lp.	Nazwa projektu	Cel operacyjny
1.	Poprawa jakości powietrza atmosferycznego w mieście Mikołów etap II – ograniczenie niskiej emisji w Centrum wraz ze Starym Miastem w Gminie Mikołów poprzez podłączenie budynków do sieci ciepłowniczej	2.1 3.1
2.	System transportu niskoemisyjnego na terenie Gminy Mikołów - budowa Centrum Przesiadkowego	3.2 4.1
3.	Adaptacja i rozbudowa budynku na cele Centrum Usług Społecznych w Mikołowie	1.1 1.2 2.1
4.	Poprawa dostępu do oferty edukacji przedszkolnej w Gminie Mikołów	1.1 1.2 2.2
5.	Rewitalizacja społeczno-infrastrukturalna zdegradowanego obszaru Centrum Gminy Mikołów - rozbudowa i przebudowa wraz termomodernizacją budynku Miejskiego Domu Kultury	1.1 1.2 2.2
6.	„Postaw na rodzinę”	1.1 1.2
7.	„Program wsparcia społeczności lokalnych”	1.1 1.2
8.	Poprawa efektywności energetycznej oświetlenia w Gminie Mikołów	2.1 3.1 3.2
9.	„Realizacja Lokalnego projektu reintegracji społeczno-zawodowej”	1.1 4.2
10.	„SZANSA – wsparcie społeczne w Mikołowie”	1.1 1.2 4.2
11.	"Wzmocnienie potencjału edukacyjnego Gminy Mikołów - etap II"	1.1 1.2
12.	Usunięcie azbestu z wielorodzinnych budynków mieszkalnych na terenie Gminy Mikołów	2.1 3.1 3.2
13.	Rewitalizacja społeczno-infrastrukturalna zdegradowanego obszaru Centrum Gminy Mikołów	1.1 1.2 2.1 3.2

Lp.	Nazwa projektu	Cel operacyjny
14.	Program aktywności lokalnej	1.1 1.2
15.	Instalacja efektywnego energetycznie oświetlenia w Gminie Mikołów	2.1 3.1 3.2
16.	Poprawa dostępu do oferty edukacji przedszkolnej w Gminie Mikołów- etap II	1.1 4.2
17.	„Punkt konsultacyjny w Gminie Mikołów”	1.1 1.2 4.2
18.	Rewitalizacja przestrzeni publicznej Miasta Mikołów	1.1 1.2 3.2
19.	Poprawa jakości powietrza atmosferycznego w mieście Mikołów etap III – poprawa efektywności produkcji energii cieplnej w Gminie Mikołów poprzez modernizację systemu ciepłowniczego	2.1 3.1 3.2
20.	Modernizacja i rozbudowa oczyszczalni ścieków „Centrum” w Mikołowie wraz z zagospodarowaniem osadów ściekowych powstałych w wyniku pracy oczyszczalni ścieków „Centrum”.	2.1 3.1 1.1
21.	System monitoringu przestrzeni publicznej Mikołowa	1.2 3.2
22.	„Aktywny Senior”	1.1 1.2 2.2
23.	Przygotowanie terenu inwestycyjnego Gminy Mikołów	4.1 4.2
24.	Budowa Przedszkola przy ulicy Kownackiej w Mikołowie	1.1 1.2
25.	Budowa Przedszkola w Borowej Wsi	1.1 1.2

9. Indykatywne ramy finansowe

Bardzo ważnym aspektem planowania finansowania działań jest zachowanie komplementarności źródeł finansowania, czyli połączenie źródeł prywatnych, jak i publicznych. Biorąc pod uwagę, że działania zaplanowane w Programie Rewitalizacji mogą być realizowane przez różne podmioty – zarówno z sektora publicznego, prywatnego jak i pozarządowego istnieje możliwość skorzystania ze źródeł finansowania zarówno ze źródeł komercyjnych jak i niekomercyjnych. Do źródeł komercyjnych można zaliczyć np. kredyty i pożyczki, obligacje komunalne. Dodatkowo część działań może być wspierana poprzez środki własne przedsiębiorstw i innych podmiotów np. organizacji pozarządowych. Dlatego też bardzo istotne w procesie planowania procesu rewitalizacji jest współpraca m.in. w formule partnerstwa publiczno-prywatnego.

Znaczącą rolę będą odgrywały instrumenty o charakterze niekomercyjnym:

- Środki własne pochodzące z budżetu gminy,
- Fundusze europejskie,
- Środki z budżetu Państwa.

Jeżeli chodzi o fundusze europejskie to przewidują one dedykowane działania, z których można skorzystać przy realizacji działań rewitalizacyjnych. Główne programy, z których można w tym zakresie skorzystać to:

- Regionalny Program Operacyjny Województwa Śląskiego na lata 2014-2020 (RPO WSL),
- Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko (POiŚ),
- Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój (POWER).

Dodatkowo istnieje możliwość skorzystania ze środków Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska (np. Program Ryś), który realizuje m.in. takie programy jak:

- Gospodarka ściekowa w ramach Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych
- Ryś - termomodernizacja budynków jednorodzinnych
- BOCIAN-rozproszone, odnawialne źródła energii
- Edukacja ekologiczna

bądź Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska.

Istnieją także fundacje organizujące projekty grantowe, z których w szczególności mogą skorzystać społeczności lokalne, organizacje pozarządowe. Przykładem takiej fundacji jest Fundacja BZW WBK, która organizuje projekt grantowy „Tu mieszkam, tu zmieniam”, czy fundacja Kronenberga działająca przy Banku Citi Handlowym.

W poniższej tabeli zostały wskazane działania z programów operacyjnych, z których można starać się o środki na prowadzenie działań rewitalizacyjnych. Rozwinięcie nazw działań znajduje się w załączniku 1.

Tabela 104. Powiązanie celów z potencjalnymi źródłami finansowania i okresem realizacji

Cele operacyjne	Potencjalne źródła finansowania	Okres realizacji
1.1. Wysoki poziom kapitału ludzkiego i społecznego	RPO WSL: · Działanie 9.1 · Działanie 10.2	Do roku 2026

Cele operacyjne	Potencjalne źródła finansowania	Okres realizacji
	<ul style="list-style-type: none"> · Działanie 10.3 · Działanie 10.4 · Działanie 11.2 · Działanie 11.3 · Działanie 12.2 POWER: <ul style="list-style-type: none"> · Działanie 1.2 · Działanie 1.3 · Działanie 2.7 · Działanie 2.15 	
1.2. Zapewniony wysoki poziom wsparcia dla osób zagrożonych wykluczeniem i patologiami społecznymi	RPO WSL: <ul style="list-style-type: none"> · Działanie 10.2 · Działanie 10.3 · Działanie 10.4 · Działanie 7.1 · Działanie 7.3 · Działanie 8.2 · Działanie 8.3 · Działanie 9.1 · Działanie 9.2 POWER: <ul style="list-style-type: none"> · Działanie 2.5. · Działanie 2.6. · Działanie 2.7. · Działanie 2.8. 	Do roku 2026

Cele operacyjne	Potencjalne źródła finansowania	Okres realizacji
2.1. Zapewnione odpowiednie warunki techniczne do życia i prowadzenia działalności gospodarczej	RPO WSL: <ul style="list-style-type: none"> · Działanie 4.3 · Działanie 5.1 · Działanie 10.2 · Działanie 10.3 · Działanie 10.4 POiŚ: <ul style="list-style-type: none"> · Działanie 1.3 · Działanie 1.5 	Do roku 2026
2.2. Zwiększony stopień wykorzystania potencjału turystycznego, kulturowego i sportowo-rekreacyjnego	RPO WSL: <ul style="list-style-type: none"> · Działanie 10.3 · Działanie 10.4 · Działanie 5.3 · Działanie 5.4 POiŚ: <ul style="list-style-type: none"> · Działanie 8.1 	Do roku 2026

Cele operacyjne	Potencjalne źródła finansowania	Okres realizacji
3.1. Zachowanie wysokiej jakości środowiska naturalnego	<p>RPO WSL:</p> <ul style="list-style-type: none"> · Działanie 4.1 · Działanie 4.3 · Działanie 4.5 · Działanie 5.2 · Działanie 10.2 · Działanie 10.3 · Działanie 10.4 <p>POIŚ:</p> <ul style="list-style-type: none"> · Działanie 1.5 · Działanie 2.2 · Działanie 2.4 	Do roku 2026
3.2. Podniesienie jakości przestrzeni publicznych i zwiększenie spójności przestrzennej	<p>RPO WSL:</p> <ul style="list-style-type: none"> · Działanie 4.5 · Działanie 10.3 · Działanie 10.4 <p>POIiŚ:</p> <ul style="list-style-type: none"> · Działanie 2.2 · Działanie 2.4 · Działanie 6.1 	Do roku 2026

Cele operacyjne	Potencjalne źródła finansowania	Okres realizacji
4.1. Ożywienie gospodarcze zdegradowanych obszarów gminy	<p>RPO WSL:</p> <ul style="list-style-type: none"> · Działanie 3.1 · Działanie 9.3 · Działanie 10.2 · Działanie 10.4 <p>POWER:</p> <ul style="list-style-type: none"> · Działanie 2.9. 	Do roku 2026
4.2. Wzrost przedsiębiorczości wśród mieszkańców	<p>RPO WSL:</p> <ul style="list-style-type: none"> · Działanie 7.1 · Działanie 8.2 <p>POWER:</p> <ul style="list-style-type: none"> · Działanie 2.7. · Działanie 2.15. 	Do roku 2026

10. Mechanizmy włączenia mieszkańców, przedsiębiorców i innych podmiotów i grup aktywnych na terenie gminy w proces rewitalizacji

10.1. Podstawowe założenia partycypacji

Znaczenie partycypacji w rewitalizacji

Znaczenie partycypacji społecznej w procesach rewitalizacji zostało wyraźnie zaznaczone w ustawie z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji⁹ (Dz.U. poz. 1777). W myśl jej zapisów interesariusze powinni mieć możliwość aktywnego udziału w przygotowaniu i przeprowadzaniu rewitalizacji, jak również jej późniejszej ocenie.

Na konieczność taką wskazuje również dokument „Zasady wsparcia rewitalizacji w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego na lata 2014-2020”¹⁰. Zwrócono w nim uwagę na fundamentalne znaczenie partycypacji dla powodzenia procesów rewitalizacyjnych.

Opracowanie pogłębionej diagnozy uwzględniającej perspektywę różnych grup interesariuszy umożliwiło optymalne dopasowanie Gminnego Programu Rewitalizacji do potrzeb lokalnej społeczności. Równie ważne było uspołecznienie opracowania części projekcyjnej dokumentu. Uwzględnienie opinii lokalnej społeczności miało również przełożenie na budowanie jej pozytywnego stosunku do późniejszych działań rewitalizacyjnych. Zgodnie z zapisami kolejnego rozdziału zakłada się również umożliwianie aktywnego udziału różnych grup interesariuszy we wdrażaniu i monitorowaniu Gminnego Programu Rewitalizacji. Ich partycypacja będzie więc miała w przyszłości charakter kontroli obywatelskiej.

Główne zasady partycypacji w ramach projektu

Podczas opracowywania Gminnego Programu Rewitalizacji przyjęto następujące zasady dotyczące organizacji i przebiegu partycypacji społecznej:

1. Zaangażowanie społeczności przez cały czas trwania projektu,
2. Włączenie w proces rewitalizacji różnych grup interesariuszy,
3. Równouprawnienie wszystkich uczestników konsultacji,
4. Dwustronny przepływ informacji – koncentracja na dojrzałych formach partycypacji (współdecydowanie i kontrola obywatelska)
5. Wieloaspektowość partycypacji,
6. Jawność przebiegu partycypacji oraz jej efektów,
7. Responsywność i dopasowanie form oraz treści partycypacji do potrzeb interesariuszy.

Interesariusze rewitalizacji

Ze względu na wieloaspektowość procesu rewitalizacji zakłada się konieczność aktywnego udziału w jego planowaniu wszystkich grup interesariuszy. Umożliwi to uwzględnienie

⁹ Dz.U. 2015 poz. 1777

¹⁰ Załącznik do Uchwały nr 2483/83/V/2015 Zarządu Województwa Śląskiego z dnia 29 grudnia 2015r

w dokumencie różnych punktów widzenia, a także potrzeb i preferencji osób oraz podmiotów związanych z obszarem rewitalizacji więziami o różnorodnym charakterze. Dlatego też organizacja prac nad Gminnym Programem Rewitalizacji została zaplanowana, w taki sposób aby umożliwić aktywne włączenie się następujących grup interesariuszy:

- Różnych grup mieszkańców (rodziny z dziećmi, młodzież, seniorzy, osoby zagrożone wykluczeniem społecznym),
- Przedstawiciele jednostek samorządu terytograficznego i ich jednostek organizacyjnych (m.in. szkół i przedszkoli, MOPS, MOK i MOSiR)
- Przedsiębiorców i pracodawców,
- Działaczy organizacji pozarządowych (w tym działających w sferze kultury, sportu oraz działających na rzecz dziedzictwa historycznego i tradycji lokalnych),
- Przedstawiciele kościołów i związków wyznaniowych.

Oczywiście szczególny charakter będzie miało zaangażowanie w opracowywanie, a później wdrażanie Programu osób bezpośrednio związanych z obszarem rewitalizacji (mieszkańców, właścicieli, zarządców oraz użytkowników wieczystych nieruchomości oraz przedsiębiorców prowadzących tam działalność gospodarczą). Z drugiej strony ze względu na znaczenie rewitalizacji dla rozwoju całej gminy partycypacja miała charakter otwarty.

10.2. Techniki i narzędzia partycypacyjne oraz działania aktywizacyjne

Działania promocyjno-informacyjne

Informacje o postępach prac nad Gminnym Programem Rewitalizacji były na bieżąco publikowane na stronie internetowej <http://jst.mikolowski.pl/>, dostępnej również w wersji dostosowanej do urządzeń mobilnych oraz w języku angielskim. Ponadto dla zwiększenia zasięgu informacji, były one zamieszczane na portalu społecznościowym Facebook, gdzie założony został fanpage Jednolita Strategia Terytograficzna.

Uzasadnienie

Rozpowszechnianie informacji dotyczących rewitalizacji jest pierwszym, niezbędnym komponentem motywowania mieszkańców do aktywnego udziału w przygotowywaniu i wdrażaniu Gminnego Programu Rewitalizacji. Zastosowanie nowoczesnych kanałów komunikacji (Internet) pozwoliło na maksymalizację zasięgu działań informacyjno-promocyjnych, a tym samym zwiększyło ich skuteczność. Publikowanie informacji na Portal społecznościowy był ponadto formą komunikacji dwustronnej, gdyż umożliwiał mieszkańcom zadawanie pytań odnośnie prac nad programem.

Badania społeczne

W dniach od 18 lutego do 03 marca 2016 roku przeprowadzone zostało badania opinii mieszkańców gminy. Zastosowana została technika wywiadów kwestionariuszowych PAPI (ang. Paper and Pen Personal Interview). Ankieterzy przeprowadzali wywiady w oparciu o kwestionariusz, w którym zapisywane były odpowiedzi respondentów. Badanie zostało przeprowadzone na próbie reprezentatywnej przedmiotowo (kwotowej), odpowiadającej rozkładowi grup płci i wieku w gminie.

Uzasadnienie

Poznanie opinii i preferencji mieszkańców było bardzo ważne z punktu widzenia trafności diagnozy. Odwołanie się do lokalnej społeczności umożliwiło weryfikację i pogłębienie opisu opracowanego na podstawie danych zastanych. Oznacza to, że perspektywa mieszkańców została uwzględniona już na etapie wyboru obszarów zdegradowanych i rewitalizacji. Dodatkowo ankieta miała również znaczenie dla budowania społecznej świadomości zagadnienia rewitalizacji i tworzenia pozytywnego nastawienia do projektu. Wybrana technika charakteryzuje się dużą efektywnością czasową, a dzięki udziałowi ankietera – minimalizacją ryzyka błędów (np. pomijania pytań).

Warsztaty diagnostyczne

Warsztaty diagnostyczne odbyły się 18 marca 2016 w godzinach 9.00-12.000 w Urzędzie Miasta Mikołowa. Podczas spotkania zaprezentowane zostały etapy realizacji projektu, a także główne informacje związane z procesem rewitalizacji. Omówione zostały ponadto wynik badania społecznego. W toku dalszych prac warsztatowych opracowane zostały charakterystyki wybranych obszarów obejmujące występujące tam problemy, zjawiska kryzysowe i potrzeby rewitalizacyjne, ale także na istniejące potencjały do wykorzystania.

Uzasadnienie

Warsztaty diagnostyczne są formą jakościowego badania potrzeb i preferencji społeczności lokalnych, pokrewną metodologii action research. Jest to technika badawcza o charakterze partycypacyjnym i aktywizującym, która umożliwia odwołanie się do wiedzy różnych grup interesariuszy. Do ważnych zalet tej techniki należy również możliwość wykorzystania pozytywnych efektów pracy grupowej m.in. efektu synergii czy zwiększonej motywacji i poczucia bezpieczeństwa uczestników spotkania. Dzięki przeprowadzeniu warsztatów możliwe było uzupełnienie wcześniejszych analiz o dane jakościowe. Zaproszenie do udziału w spotkaniu zostało skierowane do różnych grup interesariuszy, dzięki czemu możliwe było zestawienie ze sobą różnych punktów widzenia.

Warsztaty strategiczne

Warsztaty strategiczne miały miejsce 18 kwietnia 2016 w godzinach 13:00-15:00 w Urzędzie Miasta Mikołów. Były one kontynuacją prac podjętych podczas warsztatów diagnostycznych i rozpoczęły się od prezentacji dotychczasowych wniosków a także danych ilościowych na podstawie których dokonano wyboru obszarów zdegradowanych i obszarów rewitalizacji. Po zapoznaniu się z analizą wskaźników w sferach społecznej, technicznej, środowiskowej, gospodarczej, przestrzenno-funkcjonalnej (wraz z mapami) uczestnicy spotkania zostali poproszeni o zastanowienie się jak chcieliby, aby obszary rewitalizacji wyglądały w roku 2025. W drugiej części warsztatów omówione zostały działania rewitalizacyjne, które należy aby osiągnąć zakładaną wizję. Działania te przyporządkowywane były do poszczególnych sfer rewitalizacji: społecznej, gospodarczej, technicznej, środowiskowej oraz przestrzenno-funkcjonalnej. Na zakończenie spotkania uczestnicy zostali poinformowani o możliwości zgłaszania kart projektów oraz kryteriach wyboru projektów do Programu Rewitalizacji.

Uzasadnienie

Warsztaty strategiczne, podobnie jak diagnostyczne przyczyniły się do aktywizacji interesariuszy rewitalizacji. Ponownie możliwe było wykorzystanie pozytywnych efektów pracy grupowej a także wypracowywanie konsensusu uwzględniającego punkty widzenia różnych grup interesariuszy. Warsztaty strategiczne stanowią formę współdecydowania lokalnej społeczności o zapisach Gminnego Programu Rewitalizacji. Oznacza to, że prace odbywały się w partnerstwie pomiędzy władzami samorządowymi a obywatelami.

Interesariuszom przekazana została część kompetencji (a zrazem odpowiedzialności) związanej z pracami nad dokumentem.

Konsultacje społeczne – zgłaszanie uwag on-line

Po opracowaniu wstępnej wersji dokumentu Gminnego Programu Rewitalizacji mieszkańcy mieli możliwość zgłaszania uwag do jego zapisu. Wybrana została forma konsultacji on-line za pośrednictwem należącej do ResPublic sp. z o.o. platformy internetowej Cyfrowa Demokracja (<http://cyfrowademokracja.pl/>). Został tam zamieszczony interaktywny formularz umożliwiający wszystkim chętnym wyrażenie swoich opinii o Programie i zaproponowanie ewentualnych zmian w zapisach lub uzupełnienie listy projektów. Na stronie opublikowano również sam dokument, tak aby mieszkańcy mogli się z nim dokładnie zapoznać przed wzięciem udziału w konsultacji. Czas na zgłaszanie uwag wynosił 14 dni, następnie zaś wszystkie uwagi zostały opracowane w formie zestawienia zawierającego treść uwagi wraz z odniesieniem się do nich (decyzja o uwzględnieniu lub uzasadnienie rezygnacji z uwzględnienia). Przede wszystkim konsultacje zostały także przeprowadzone w formie umieszczenia projektu na stronie internetowej Urzędu <http://www.bip.mikolow.eu> w zakładce „Konsultacje społeczne” oraz na stronie internetowej projektu <http://www.jst.mikolowski.pl/> w zakładce projekt – produkty.

Uzasadnienie

Możliwość zgłaszania uwag przez przełożyła się na jakość końcowej wersji Gminnego Programu Rewitalizacji. Dzięki wykorzystaniu Internetu wszyscy chętni interesariusze mogli wziąć udział w konsultacjach w dogodnym dla siebie czasie, korzystając z dowolnego urządzenia z dostępem do internetu. Ważną zaletą tego sposobu zgłaszania uwag jest również ustrukturyzowanie zgłaszanych uwag, umożliwiające ich sprawne opracowanie.

11. System realizacji (wdrażania) programu rewitalizacji

11.1. Podstawowe zasady wdrażania Gminnego Programu Rewitalizacji

Całość procesu realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji opierać się będzie na następujących zasadach:

1. Zasada partycypacji społecznej¹¹,
2. Zasada otwartości i równości dostępu,
3. Zasada współfinansowania,
4. Zasada oceny efektywności ekonomicznej

11.2. Podmioty odpowiedzialne za wdrażania Gminnego Programu Rewitalizacji.

Za wdrażanie Gminnego Programu Rewitalizacji odpowiedzialny jest Burmistrz. W realizacji działań wspierać go będzie Zespół Projektowy, pełniący funkcje koordynatorskie, merytoryczne i formalne.

Zgodnie z zapisami „Wytycznych w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020” zakłada się szeroką partycypację społeczną również na etapie wdrażania Gminnego Programu Rewitalizacji. Podczas wdrażania dokumentu nawiązana zostanie więc wielostronna współpraca, m.in. z:

- Urzędem Miasta oraz jego jednostkami organizacyjnymi,
- sołectwami,
- beneficjentami zewnętrznymi odpowiadającymi za realizację projektów rewitalizacyjnych tj. spółdzielniami mieszkaniowymi, instytucjami kultury, instytucjami polityki społecznej, organizacjami samorządu gospodarczego, fundacjami i stowarzyszeniami, lokalnymi przedsiębiorcami, parafiami, osobami prywatnymi,
- mieszkańcami obszarów rewitalizacji
- innymi interesariuszami procesu rewitalizacji.

Gminny Program Rewitalizacji zakłada włączanie projektów zewnętrznych, zgłaszanych przez potencjalnych partnerów programu (tzw. beneficjentów zewnętrznych). Przekłada się to na wpisanie do dokumentu, a następnie realizację projektów finansowanych zarówno środków UE, jak i środków z funduszy celowych, środków prywatnych oraz wkładu społecznego.

---

¹¹ Dokładny opis realizacji zasady znajduje się w rozdziale „Mechanizmy włączenia mieszkańców, przedsiębiorców i innych podmiotów i grup aktywnych na terenie gminy w proces rewitalizacji”

12. System monitoringu i oceny skuteczności działań i system wprowadzania modyfikacji w reakcji na zmiany w otoczeniu programu

Za prowadzenie monitoringu i oceny postępów we wdrażania Gminnego Programu Rewitalizacji odpowiadać będzie Zespół Projektowy.

Podstawą systemu monitoringu i oceny realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji będzie pozyskiwanie i gromadzenie danych ilościowych. Będą to zarówno dane przestrzenne generowane z wykorzystaniem narzędzi cyfrowych oraz dane zbierane przez komórki organizacyjne Urzędu Miasta zaangażowane w program rewitalizacji. Dane te powinny być zbierane na poziomie adresowym, z możliwością agregacji na poziomie mniejszych części gminy. Zaleca się gromadzenie danych w sposób ciągły. Umożliwi to przeprowadzanie analiz i corocznego raportowania postępu w realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji.

Monitoring realizacji poszczególnych celów operacyjnych odbywać się będzie w oparciu o przypisane do nich mierzalne wskaźniki rezultatu i produktu. Ocena powinna być dokonywana przez w cyklach rocznych (chyba że ze względu na charakter konkretnego wskaźnika optymalna jest inna częstotliwość pomiaru).

Zaproponowany system wskaźników został zaprojektowany w oparciu o następujące kryteria:

- Mierzalność – wskaźniki powinny być możliwe do zmierzenia na odpowiednio wysokim poziomie dokładności,
- Rzetelność – pomiar wskaźników powinien być dokonywany w sposób obiektywny, za każdym razem na tych samych zasadach,
- Trafność – wskaźniki powinny odzwierciedlać rzeczywisty poziom realizacji celów, a więc być dobrane tak, aby odzwierciedlać rzeczywiste wyniki działań,
- Dostępność – wskaźniki powinny być dostępne dla osób lub instytucji dokonujących ewaluacji, ich pozyskanie powinno być proste i nie wymagać nadmiernych nakładów finansowych ani czasowych.

Ze względu na zróżnicowanie celów operacyjnych Gminnego Programu Rewitalizacji, zastosowane zostaną zarówno wskaźniki produktu, jak i rezultatu. Pierwsze z nich mierzą konkretne, materialne efekty podejmowanych działań w ramach realizacji zapisów dokumentu (co oznacza, że poziom wyjściowych tych wskaźników wynosi zero). Z kolei wskaźniki rezultatu pokazują zmiany wynikające z wykorzystania wytworzonych produktów. Punktem odniesienia powinien być poziom danego wskaźnika przed rozpoczęciem działań.

Tabela 105. Wskaźniki monitoringu

Cel operacyjny	Wskaźnik	Rodzaj	Źródło
1.1. Wysoki poziom kapitału ludzkiego i społecznego	Liczba projektów zrealizowanych przez instytucje samorządowe we współpracy z instytucjami pozarządowymi i lokalną społecznością (w danym roku)	Produktu	Zespół Projektowy
	Liczba organizacji pozarządowych	Rezultatu	Urząd Miasta
1.2. Zapewniony wysoki poziom wsparcia dla osób zagrożonych wykluczeniem i patologiami społecznymi	Liczba zrealizowanych projektów ukierunkowanych na wyrównywanie szans i włączenie społeczne osób zagrożonych wykluczeniem społecznym (w danym roku)	Produktu	Zespół Projektowy
	Liczba osób bezrobotnych na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym	Rezultatu	Powiatowy Urząd Pracy
2.1. Zapewnione odpowiednie warunki techniczne do życia i prowadzenia działalności gospodarczej	Powierzchnia zagospodarowanych terenów nieużytkowanych i niezabudowanych na cele mieszkaniowe i usługowe w ha (w danym roku)	Produktu	Zespół Projektowy
	Procent budynków podłączonych do sieci (sieci ciepłowniczej, energetycznej i wodno-kanalizacyjnej)	Rezultatu	Urząd Miasta
2.2. Zwiększony stopień wykorzystania potencjału turystycznego, kulturowego i sportowo-rekreacyjnego	Liczba zmodernizowanych obiektów zabytkowych (w danym roku)	Produktu	Zespół Projektowy
	Liczba udzielonych noclegów (w danym roku)	Rezultatu	Obiekty noclegowe
3.1. Zachowanie wysokiej jakości środowiska naturalnego	Powierzchnia zagospodarowanej zieleni miejskiej w ha (w danym roku)	Produktu	Zespół Projektowy
	Ocena jakości powietrza – liczba substancji dla których przekroczone zostały dopuszczalne poziomy (w danym roku)	Rezultatu	Wojewódzki Inspektorat Ochrony środowiska w Katowicach
3.2. Podniesienie jakości przestrzeni publicznych i zwiększenie spójności przestrzennej	Procent powierzchni gminy objęty zaktualizowanymi Miejscowymi Planami Zagospodarowania Przestrzennego	Produktu	Urząd Miasta
	Liczba nowych miejsc parkingowych (w danym roku)	Produktu	Zespół Projektowy
4.1. Ożywienie gospodarcze zdegradowanych obszarów gminy	Liczba podmiotów ekonomii społecznej	Rezultatu	Urząd Miasta
	Liczba osób bezrobotnych na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym	Rezultatu	Powiatowy Urząd Pracy
4.2. Wzrost przedsiębiorczości wśród mieszkańców	Liczba udostępnionych lokali użytkowych w remontowanych kamienicach	Produktu	Zespół Projektowy
	Liczba zarejestrowanych działalności gospodarczych na 1000 mieszkańców	Rezultatu	CEIDG

Ponadto przewiduje się włączenie mieszkańców w proces monitoringu i oceny realizacji Programu, co stanowić będzie formę kontroli obywatelskiej. Przewiduje się więc cykliczne badania opinii mieszkańców (w formie ankiety internetowej lub wywiadów kwestionariuszowych). Ze względu na możliwość czynienia porównań i prognozowania dalszych trendów rozwoju, zalecane jest użycie narzędzia możliwie podobnego do zastosowanego przy diagnozie na potrzeby Programu Rewitalizacji. Dodatkową możliwością aktywnego zaangażowania się różnych grup interesariuszy we wdrażanie zapisów dokumentu oraz ocenę jego efektów stanowić będą coroczne spotkania podczas których prezentowane i omawiane będą dane z monitoringu.

Na podstawie monitoringu i oceny działań realizowanych w ramach Programu możliwe będzie, w przypadku stwierdzenia nieprawidłowości, wprowadzenie korekt. Podobnie, modyfikacje będą mogły zostać wprowadzone w reakcji na zmiany w otoczeniu programu (np. sytuacji gospodarczej czy uwarunkowań legislacyjnych). Każda aktualizacja Gminnego Programu Rewitalizacji wymagać będzie przyjęcia stosownej uchwały Rady Miasta. Modyfikacje będą mogły zostać wprowadzone bezpośrednio w reakcji na wyniki corocznego monitoringu bądź też na wniosek członków Zespołu Projektowego (w przypadku zmian w otoczeniu programu).

13. Załącznik 1. Nazwy działań poszczególnych programów operacyjnych

Regionalny Program Operacyjny Województwa Śląskiego na lata 2014-2022 (RPO WSL)

Działanie 3.1 Poprawa warunków do rozwoju MŚP

Działanie 4.1 Odnawialne źródła energii

Działanie 4.3 Efektywność energetyczna i odnawialne źródła energii w infrastrukturze publicznej i mieszkaniowej

Działanie 4.5. Niskoemisyjny transport miejski oraz efektywne oświetlenie

Działanie 5.1. Gospodarka wodno-ściekowa

Działanie 5.2 Gospodarka odpadami

Działanie 5.3 Dziedzictwo kulturowe

Działanie 5.4 Ochrona różnorodności biologicznej

Działanie 7.1. Aktywne formy przeciwdziałania bezrobociu

Działanie 7.3 Wsparcie dla osób zamierzających rozpocząć prowadzenie działalności gospodarczej

Działanie 8.3 Poprawa dostępu do profilaktyki, diagnostyki i rehabilitacji leczniczej ułatwiającej pozostanie w zatrudnieniu i powrót do pracy

Działanie 8.2 Wzmocnienie potencjału adaptacyjnego przedsiębiorstw, przedsiębiorców i ich pracowników

Działanie 9.1 Aktywna integracja

Działanie 9.2 Dostępne i efektywne usługi społeczne i zdrowotne

Działanie 9.3 Rozwój ekonomii społecznej w regionie

Działanie 10.2 Rozwój mieszkalnictwa socjalnego, wspomaganego i chronionego oraz infrastruktury usług społecznych

Działanie 10.3 Rewitalizacja obszarów zdegradowanych

Działanie 10.4 Poprawa stanu środowiska miejskiego

Działanie 11.2 Dostosowanie oferty kształcenia zawodowego do potrzeb lokalnego rynku pracy - kształcenie zawodowe uczniów

Działanie 11.3 Dostosowanie oferty kształcenia zawodowego do potrzeb lokalnego rynku pracy – kształcenie zawodowe osób dorosłych

Działanie 12.2 Infrastruktura kształcenia zawodowego

Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój (POWER)

Działanie 1.2 Wsparcie osób młodych pozostających bez pracy na regionalnym rynku pracy

Działanie 1.3. Wsparcie osób młodych znajdujących się w szczególnie trudnej sytuacji

Działanie 2.5. Skuteczna pomoc społeczna

Działanie 2.6. Wysoka jakość polityki na rzecz włączenia społecznego i zawodowego osób niepełnosprawnych

Działanie 2.7. Zwiększenie szans na zatrudnienie osób szczególnie zagrożonych wykluczeniem społecznym

Działanie 2.8. Rozwój usług społecznych świadczonych w środowisku lokalnym

Działanie 2.9. Rozwój ekonomii społecznej

Działanie 2.15. Kształcenie i szkolenie zawodowe dostosowane do potrzeb zmieniającej się gospodarki

Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko (POIiŚ)

Działanie 1.3 Wspieranie efektywności energetycznej w budynkach

Działanie 1.5 Efektywna dystrybucja ciepła i chłodu (niska emisja)

Działanie 2.2 Gospodarka odpadami komunalnymi -3.1

Działanie 2.4 Ochrona przyrody i edukacja ekologiczna – 3.1

Działanie 2.5 Poprawa jakości środowiska miejskiego

Działanie 6.1 Rozwój publicznego transportu zbiorowego w miastach.

Działanie 8.1 Ochrona dziedzictwa kulturowego i rozwój zasobów kultury

14. Spis tabel

Tabela 1. Powiązanie Gminnego Programu Rewitalizacji ze Strategią Rozwoju Gminy Mikołów na lata 2008-2015	8
Tabela 2. Powiązanie Gminnego Programu Rewitalizacji ze Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Mikołów na lata 2006-2015	11
Tabela 3. Powiązanie Gminnego Programu Rewitalizacji ze Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Mikołowa	13
Tabela 4. Liczba ludności w gminach powiatu mikołowskiego na tle wojewódzkim i krajowym w latach 2010-2014.....	15
Tabela 5. Liczba ludności w 2015 roku	15
Tabela 6. Współczynnik feminizacji w gminach powiatu mikołowskiego na tle wojewódzkim i krajowym w latach 2010-2014	15
Tabela 7. Ludność w podziale na grupy wieku (%) w gminach powiatu mikołowskiego na tle wojewódzkim i krajowym w roku 2014	16
Tabela 8. Współczynnik obciążania demograficznego w gminach powiatu mikołowskiego na tle wojewódzkim i krajowym w latach 2010-2014	16
Tabela 9. Urodzenia żywe na 1000 ludności w gminach powiatu mikołowskiego na tle wojewódzkim i krajowym w latach 2010-2014	16
Tabela 10. Zgony na 1000 ludności w gminach powiatu mikołowskiego na tle wojewódzkim i krajowym w latach 2010-2014	16
Tabela 11. Przyrost naturalny na 1000 ludności w gminach powiatu mikołowskiego na tle wojewódzkim i krajowym w latach 2010-2014	17
Tabela 12. Migracje krajowe w gminach powiatu mikołowskiego na tle wojewódzkim i krajowym w latach 2010-2014.....	17
Tabela 13. Saldo migracji krajowych w gminach powiatu mikołowskiego na tle wojewódzkim i krajowym w latach 2010-2014	17
Tabela 14. Migracje zagraniczne w gminach powiatu mikołowskiego na tle wojewódzkim i krajowym w latach 2010-2014	18
Tabela 15. Saldo migracji zagranicznych w gminach powiatu mikołowskiego na tle wojewódzkim i krajowym w latach 2010-2014	18
Tabela 16. Osoby w gospodarstwach domowych korzystających z pomocy społecznej w latach 2010-2014	19
Tabela 17. Osoby w gospodarstwach domowych korzystających z pomocy społecznej poniżej i powyżej kryterium dochodowego w latach 2010-2014	20
Tabela 18. Osoby korzystające z pomocy społecznej długotrwale i przejściowo w 2015r.	20
Tabela 19. Osoby korzystające z pomocy społecznej w 2015 r. wg stanu psychicznego	20
Tabela 20. Osoby korzystające z pomocy społecznej w 2015 r. wg grup wieku	22
Tabela 21. Osoby korzystające z pomocy społecznej w 2015r. wg sytuacji zawodowej	23
Tabela 22. Liczba niepełnosprawnych w 2015 r. w sołectwach z podziałem wg płci	23
Tabela 23. Rodziny otrzymujące zasiłki rodzinne na dzieci w latach 2010-2014	23
Tabela 24. Wydatki na pomoc społeczną w przeliczeniu na 1 mieszkańca w 2014 roku	24
Tabela 25. Liczba rodzin objętych pomocą Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w 2015r.....	24
Tabela 26. Dzieci objęte wychowaniem przedszkolnym i w wieku przedszkolnym (dzieci w wieku 3-5 lat)	25
Tabela 27. Szkoły podstawowe dla dzieci, młodzieży i dorosłych.....	25
Tabela 28. Uczniowie w szkołach podstawowych.....	25
Tabela 29. Szkoły podstawowe i gimnazja dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnej (bez szkół specjalnych). Absolwenci w oddziałach specjalnych, integracyjnych, ogólnodostępnych	26
Tabela 30. Szkoły ponadgimnazjalne dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnej (bez szkół specjalnych). Uczniowie w oddziałach specjalnych, integracyjnych, ogólnodostępnych	26
Tabela 31. Liczba szkół gimnazjalnych	26
Tabela 32. Liczba uczniów w gimnazjach	26
Tabela 33. Szkoły ponadgimnazjalne i policealne ogółem.....	27
Tabela 34. Liczba uczniów w szkołach ponadgimnazjalnych i policealnych.....	27

Tabela 35. Liczba organizacji pozarządowych w sołectwach i w przeliczeniu na 1000 mieszkańców	28
Tabela 36. Frekwencja wyborcza w wyborach samorządowych w 2014 r. (I tura wyborów, 16 listopada 2014 r.).....	29
Tabela 37. Frekwencja wyborcza w wyborach samorządowych w 2014r. w podziale na sołectwa (I tura wyborów, 16 listopada 2014 r.).....	30
Tabela 38. Dane dotyczące w latach 2012-2015	30
Tabela 39. Liczba Niebieskich Kart wydanych w 2015 r. w podziale na sołectwa	30
Tabela 40. Dane dotyczące przestępczości przeciwko rodzinie: czyny z art. 207 kk, art. 209 kk (postępowania wszczęte) w latach 2011-2015.....	30
Tabela 41. Liczba czynów przeciwko w rodzinie w 2015r. w podziale na sołectwa w przeliczeniu na 1000 mieszkańców	31
Tabela 42. Stopa bezrobocia rejestrowanego w powiecie mikołowskim w odniesieniu do województwa i kraju w latach 2011-2015 (stan na dzień 31 grudnia)	31
Tabela 43. Stopa napływu bezrobotnych zarejestrowanych w powiecie mikołowskim w odniesieniu do województwa i kraju w latach 2013-2015 (stan na dzień 31 grudnia)	32
Tabela 44. Liczba bezrobotnych w gminach powiatu mikołowskiego w latach 2010-2015	32
Tabela 45. Bezrobotni w podziale na dzielnice	32
Tabela 46. Bezrobotni w podziale na płeć (stan na dzień 31 grudnia 2015).....	32
Tabela 47. Bezrobotni według czasu pozostawania bez pracy w miesiącach (stan na dzień 31 grudnia 2015)	33
Tabela 48. Bezrobotni według grup wieku (stan na dzień 31 grudnia 2015)	33
Tabela 49. Bezrobotni według wykształcenia (stan na dzień 31 grudnia 2015)	33
Tabela 50. Bezrobotni w szczególnej sytuacji na rynku pracy (stan na dzień 31 grudnia 2015).....	33
Tabela 51. Liczba podmiotów gospodarczych w gminach powiatu mikołowskiego w latach 2010-2014.....	36
Tabela 52. Liczba podmiotów wpisanych do rejestru REGON na 1000 ludności	37
Tabela 53. Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 100 osób w wieku produkcyjnym	37
Tabela 54. Podmioty gospodarcze wg klas wielkości w 2014 roku	38
Tabela 55. Odsetek przedsiębiorstw prowadzących działalność w 2015 roku wg sekcji PKD 2007..	38
Tabela 56. Powierzchnia lasów i gruntów leśnych (ha).....	39
Tabela 57. Lesistość w %	39
Tabela 58. Powierzchnia obszarów chronionych w 2015 roku (ha)	41
Tabela 59. Pomniki przyrody w latach 2010-2014.....	42
Tabela 60. Ocena jakości wód powierzchniowych przepływających przez teren gminy w punktach na rzekach Jasienica, Jamna, Promna i Kłodnica.....	42
Tabela 61. Liczba działek z azbestem w 2015 r.	43
Tabela 62. Zmieszane odpady komunalne zebrane w ciągu roku (ogółem na 1 mieszkańca, w kg)	44
Tabela 63. Poziomy recyklingu w Mikołowie osiągnięte w 2014 r.....	44
Tabela 64. Powierzchnia całkowita gminy	45
Tabela 65. Struktura użytkowania gruntów w gminie	45
Tabela 66. Odsetek terenów zieleni urządzonej w całkowitej powierzchni sołectw	46
Tabela 67. Kwoty przeznaczone na remonty dróg – całkowite i w przeliczeniu na 1 mieszkańca w 2015 r.	48
Tabela 68. Liczba zabytków	49
Tabela 69. Mieszkania w nowych budynkach mieszkalnych (oddanych do użytkowania w całości lub w poszczególnych częściach) i niemieszkalnych	51
Tabela 70. Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania	51
Tabela 71. Mieszkania na 1000 mieszkańców	51
Tabela 72. Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę	52
Tabela 73. Przeciętna powierzchnia mieszkań na 1 mieszkańca	52
Tabela 74. Odsetek budynków generujących niską emisję – stan na 03.2016 r.	52
Tabela 75. Budynki sprzed 1970 w ogólnej liczbie budynków	53
Tabela 76. Odsetek ludności korzystającej z sieci wodociągowej w latach 2010-2014.....	53
Tabela 77. Odsetek ludności korzystającej z sieci kanalizacyjnej w latach 2010-2014	54
Tabela 78. Odsetek ludności korzystającej z sieci gazowej w latach 2010-2014.....	54
Tabela 79. Respondenci według płci i wieku	55

Tabela 80. Respondenci według wykształcenia	56
Tabela 81. Respondenci według miejsca zamieszkania	56
Tabela 82. Respondenci według czasu zamieszkania w gminie	56
Tabela 83. Oceny gminy jako miejsca zamieszkania.....	56
Tabela 84. Oceny gminy jako miejsca zamieszkania w podziale na części gminy.....	57
Tabela 85. Najważniejsze problemy społecznej w gminie (pytanie wielokrotnego wyboru)	58
Tabela 86. Części gminy, gdzie występują poszczególne rodzaje problemów (pytanie wielokrotnego wyboru)	58
Tabela 87. Struktura wskazywanych problemów w poszczególnych częściach gminy (pytanie wielokrotnego wyboru).....	58
Tabela 88. Oceny aktualnego poziomu ochrony zabytków i opieki nad nimi w Gminie.....	59
Tabela 89. Części gminy gdzie znajdują się zabytki, które wymagają lepszej ochrony i opieki w przyszłości (pytanie wielokrotnego wyboru).....	59
Tabela 90. Zabytki, które wymagają lepszej ochrony i opieki w przyszłości (pytanie wielokrotnego wyboru)	59
Tabela 91. Grupy, które powinny być zdaniem Respondentów głównymi odbiorcami działań rewitalizacyjnych w ich miejscu zamieszkania	60
Tabela 92. Odsetek bezrobotnych, liczba przestępstw przeciwko rodzinie na 1000 mieszkańców, liczba wydanych „Niebieskich Kart” na 1000 mieszkańców, liczba niepełnosprawnych korzystających z pomocy społecznej na 1000 mieszkańców w podziale na sołectwa.....	61
Tabela 93. Liczba organizacji pozarządowych na 1000 mieszkańców, frekwencja w wyborach samorządowych w 2014r. w podziale na sołectwa.....	61
Tabela 94. Liczba działek z azbestem, powierzchnia terenów zielonych na mieszkańca w podziale na sołectwa.....	65
Tabela 95. Wydatki na poprawę dróg w przeliczeniu na mieszkańca [w zł], liczba zabytków w podziale na sołectwa	67
Tabela 96. Odsetek budynków sprzed 1950, odsetek budynków generujących niską emisję, liczba pustostanów, średnia powierzchnia użytkowa na mieszkańca w podziale na sołectwa	69
Tabela 97. Liczba ludności, liczba i odsetek bezrobotnych, liczba przestępstw przeciwko rodzinie i liczba wydanych „Niebieskich Kart” na 1000 mieszkańców, liczba niepełnosprawnych korzystających z pomocy społecznej na 1000 mieszkańców dla obszaru rewitalizacji i średnią dla gminy	74
Tabela 98. Liczba działek z azbestem i powierzchnia terenów zielonych na mieszkańca na obszarze rewitalizacji	74
Tabela 99. Odsetek budynków sprzed 1970r., odsetek budynków generujących niską emisję, liczba pustostanów, średnia powierzchnia użytkowa na mieszkańca dla obszaru rewitalizacji i średniej gminnej	78
Tabela 100. Tereny rewitalizacji wraz z przypisanymi, zidentyfikowanymi problemami z sferach społecznej, środowiskowej, technicznej i przestrzenno-funkcjonalnej	79
Tabela 101. Lista projektów podstawowych	92
Tabela 102. Lista projektów uzupełniających.....	96
Tabela 103. Powiązanie celów z potencjalnymi źródłami finansowania i okresem realizacji.....	111
Tabela 104. Wskaźniki monitoringu	120

15. Spis rysunków

Rysunek 1. Indeks zadowolenia z zamieszkiwania w gminie	57
Rysunek 2. Liczba wskazań problemów społecznych występujących na poszczególnych ulicach	62
Rysunek 3. Liczba organizacji pozarządowych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców i frekwencja w wyborach samorządowych w podziale na sołectwa/dzielnice.....	63
Rysunek 4. Liczba wydanych „Niebieskich Kart” i liczba czynów przeciwko rodzinie na 1000 ludności w podziale na sołectwa/dzielnice	64
Rysunek 5. Wskazania w sferze gospodarczej	65
Rysunek 6. Wskazania w sferze środowiskowej	66
Rysunek 7. Odsetek terenów zielonych i działki z azbestem w podziale na sołectwa/dzielnice.....	67
Rysunek 8. Wskazania w sferze przestrzenno-funkcjonalnej.....	68
Rysunek 9. Kwota na remonty dróg w przeliczeniu na 1 mieszkańca dzielnicy/sołectwa oraz zabytki wpisane do Wojewódzkiego Rejestru Zabytków w podziale na sołectwa/dzielnice	69
Rysunek 10. Wskazania w sferze technicznej	70
Rysunek 11. Odsetek generujących niską emisję, odsetek budynków wybudowanych przed 1970 rokiem, pustostany w podziale na sołectwa/dzielnice	71
Rysunek 12. Mapa przedstawiająca wyznaczony obszar rewitalizacji	72